

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти на тему :
**ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ФІНАНСУВАННЯ ТА ЦІЛЬОВОГО
ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ**

Виконала: студентка II курсу, групи ООЗ-М2

Спеціальності 071 – Облік і оподаткування

Беднарчик Наталія Володимирівна

Керівник доктор економічних
наук, професор Баланюк І.Ф

Рецензент доктор економічних наук,
професор Левандівський О.Т.

Івано-Франківськ – 2025 р

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФІНАНСУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ.....	7
1.1. Фінансування і використання коштів бюджетної установи	7
1.2. Методичні підходи до організації обліку, аналізу і контролю фінансування та використання коштів бюджетної установи	17
1.3. Особливості обліку процесу фінансування та використання коштів бюджетних установ в умовах законодавчих змін.....	26
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ФІНАНСУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ.....	35
2.1. Організація та методика обліку процесу фінансування бюджетної установи	35
2.2. Організація та методика обліку процесу використання коштів бюджетної установи	46
2.3. Вдосконалення обліку фінансування та використання коштів бюджетної установи в умовах застосування інформаційних технологій	54
Висновки до розділу 2.....	64
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ФІНАНСУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ	65
3.1. Організаційно-методичні підходи до аналізу фінансування і використання коштів бюджетної установи	65
3.2. Контроль за процесом фінансування і використання коштів бюджетної установи	80
3.3. Перспективи удосконалення аналізу і контролю фінансування та використання коштів бюджетних установ	91
Висновки до розділу 3.....	99
ВИСНОВКИ	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	103
ДОДАТКИ.....	113

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ефективне фінансування та цільове використання бюджетних коштів є ключовою передумовою результативного функціонування бюджетних установ і важливим чинником забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад. В умовах децентралізації та реформування бюджетної системи України особливого значення набуває питання прозорості та підзвітності у сфері управління публічними фінансами.

Особливості обліку процесу фінансування та використання коштів бюджетних установ безпосередньо залежать від частих змін у законодавчому полі. Постійне оновлення нормативно-правових актів, зміна порядку фінансування та введення нових стандартів бухгалтерського обліку зумовлюють необхідність адаптації облікової системи до сучасних вимог. Це, у свою чергу, створює потребу в науковому осмисленні та методичному удосконаленні організації обліку.

Не менш важливим є аналітичний аспект фінансування та використання бюджетних коштів. Саме аналіз дозволяє оцінити ефективність управлінських рішень, виявити недоліки у витрачанні ресурсів і запропонувати шляхи їх оптимізації. З огляду на обмеженість фінансових ресурсів місцевих бюджетів, підвищення якості аналітичної роботи є однією з першочергових умов забезпечення фінансової стабільності територіальних громад.

Важливим елементом системи управління бюджетними коштами залишається контроль. Перспективи його удосконалення полягають у поєднанні традиційних форм перевірки з інноваційними методами моніторингу, впровадженні інформаційних технологій та електронних сервісів, що забезпечують своєчасність і достовірність контрольних процедур. Це дозволяє не лише запобігати нецільовому використанню коштів, а й підвищувати рівень довіри громадськості до бюджетної політики держави та органів місцевого самоврядування.

Таким чином, дослідження питань обліку, аналізу і контролю фінансування та використання бюджетних коштів є надзвичайно актуальним, оскільки воно відповідає сучасним викликам фінансової системи України та спрямоване на пошук шляхів підвищення ефективності управління ресурсами бюджетних установ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансування, обліку, аналізу та контролю використання бюджетних коштів посідає важливе місце в наукових дослідженнях українських учених. Значний внесок у розроблення теоретико-методичних засад зробили такі науковці, як Ф. Бутинець, Л. Нападовська, С. Свірко, В. Коваленко, О. Гавриленко, Т. Гаврилішин, які визначають бюджетний облік як систему узагальнення інформації про формування та використання коштів державних і місцевих бюджетів відповідно до вимог прозорості та підзвітності. Важливими для дослідження є праці М. Чумака та І. Жиглей, які акцентують увагу на питаннях організації внутрішнього контролю та підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів [28]. Крім того, у працях О. Барановського та О. Соловйова висвітлено сучасні підходи до аналітичного забезпечення управління фінансами територіальних громад в умовах цифрової трансформації [1]. Узагальнення наукових напрацювань свідчить про зростання ролі інформаційних технологій, автоматизації та аналітичних систем у забезпеченні ефективного обліку, аналізу й контролю бюджетних коштів у діяльності територіальних громад.

Метою магістерської роботи є дослідження організації обліку, аналізу та контролю процесу фінансування і цільового використання бюджетних коштів у бюджетних установах, виявлення особливостей їх функціонування в умовах законодавчих змін та розробка рекомендацій щодо удосконалення облікових, аналітичних і контрольних процедур.

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання:

- дослідити сутність фінансування і використання коштів бюджетної установи;

- проаналізувати методичні підходи до організації обліку, аналізу і контролю фінансування та використання коштів бюджетної установи;
- визначити особливості обліку процесу фінансування та використання коштів бюджетних установ в умовах законодавчих змін;
- розкрити організацію та методику обліку процесу фінансування бюджетної установи;
- обґрунтувати напрями вдосконалення обліку фінансування та використання коштів;
- проаналізувати систему контролю за процесом фінансування і використання коштів бюджетної установи;
- окреслити перспективи удосконалення аналізу і контролю фінансування та використання коштів бюджетних установ.

Об’єктом дослідження є процес фінансування та використання бюджетних коштів у діяльності бюджетних установ.

Предметом дослідження є організація обліку, аналізу і контролю фінансування та цільового використання бюджетних коштів (на прикладі Більшівцівської територіальної громади).

Методологічну основу роботи становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, застосованих для досягнення поставленої мети. Використано діалектичний метод для розкриття сутності фінансування та використання бюджетних коштів, методи аналізу і синтезу – для узагальнення теоретичних положень і виявлення закономірностей обліку, порівняльний метод – для зіставлення вітчизняних і зарубіжних підходів до організації обліку та контролю. У процесі дослідження застосовано статистичні методи, горизонтальний і вертикальний аналіз, індексний метод для оцінки фінансування та використання коштів, а також системний підхід для комплексного вивчення організації обліку, аналізу і контролю в бюджетних установах.

Інформаційну базу становлять нормативно-правові акти України у сфері бухгалтерського обліку та бюджетного законодавства, інструктивні та методичні

матеріали Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, офіційні статистичні дані, фінансова та облікова звітність Більшівцівської територіальної громади, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань обліку, аналізу і контролю у бюджетній сфері.

Наукова новизна полягає у поглибленні теоретичних засад і розробці практичних підходів до організації обліку, аналізу та контролю фінансування і цільового використання бюджетних коштів у сучасних умовах. Запропоновано удосконалення методики обліку фінансування та використання коштів бюджетних установ із застосуванням інформаційних технологій, а також обґрунтовано напрями підвищення ефективності аналітичних і контрольних процедур у діяльності територіальних громад.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих результатів для вдосконалення системи бухгалтерського обліку, аналізу та контролю у бюджетних установах. Запропоновані підходи та рекомендації можуть бути впроваджені в діяльність органів місцевого самоврядування, фінансових підрозділів територіальних громад і бюджетних установ з метою підвищення прозорості, ефективності та цільового використання бюджетних ресурсів.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів основної частини, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 126 сторінок, із них 101 – основного тексту. Ілюстрований матеріал подано в 20 таблицях та 14 рисунках. Робота містить 96 джерел літератури.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ФІНАНСУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

1.1. Фінансування і використання коштів бюджетної установи

Фінансування та використання коштів у бюджетних установах є одним із ключових елементів функціонування бюджетної системи України, адже саме від ефективності цих процесів залежить виконання державою та органами місцевого самоврядування покладених на них завдань. Умови постійних змін у законодавстві, реформування бюджетної та фінансової сфер, децентралізація управління зумовлюють необхідність ґрунтовного теоретичного осмислення категорій «фінансування» і «використання коштів» у контексті діяльності бюджетних установ.

Сутність бюджетного фінансування полягає в наданні на безповоротній основі коштів з державного бюджету на витрати пов'язані з виконанням державних замовлень, державних програм, на утримання державних організацій. Кожне окреме бюджетне підприємство, організація або установа отримує асигнування лише з одного бюджету. Це і є одним зі специфічних принципів бюджетного фінансування поряд із загальними принципами здійснення видаткової політики. Фінансування незапланованих заходів. Пов'язаних із стихійним лихом, епідеміями, ліквідацією втрат від катастроф є винятком з даного принципу і відповідно кошти на покриття витрат виділяються як з місцевих, так і з державного бюджетів [31].

Фінансування і використання коштів у діяльності бюджетних установ – фундаментальні економічні категорії, що визначають сутність взаємозв'язку між державою (або місцевим самоврядуванням) як джерелом ресурсів і бюджетною установою як розпорядником цих ресурсів. Їх теоретичне осмислення важливе для побудови дієвої системи обліку, аналізу й контролю.

В інших підходах фінансування трактується як «бюджетне фінансування – безповоротний та безоплатний відпуск коштів з державного або місцевого бюджету для виконання функцій, визначених бюджетним законодавством» [11].

Бюджетне фінансування має свої специфічні принципи. Науковці виділяють різний перелік цих принципів як за змістом, так і за кількістю. Проте, враховуючи сутність бюджетного фінансування, можемо стверджувати, що в основу процесу фінансування бюджетних установ покладено такі основні принципи (рис. 1.1).

Рис.1.1. Принципи фінансування бюджетних установ та організацій

Джерело: сформовано на основі Бюджетного кодексу України.

Суттєвим джерелом фінансового забезпечення є кошти державного та місцевих бюджетів, тоді як кошти, отримані з інших джерел, – лише додатковий фінансовий ресурс. Відповідно, основною формою фінансового забезпечення бюджетних установ являється бюджетне фінансування [87].

Додатковим джерелом фінансування бюджетних установ можуть бути доходи від діяльності створених на їх базі спеціальних структурних підрозділів, що передбачено Статутом. Також джерелом власного фінансування може слугувати отримання допомоги від спонсорів та меценатів, проте в Україні спонсорські внески є вкрай рідко, оскільки це стримується податковою політикою і меценати не можуть повністю контролювати, куди витрачаються їхні кошти [53].

Фінансові відносини становлять ядро механізму розподілу та перерозподілу ресурсів у суспільстві. За визначенням фахівців, фінанси – це система відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням грошових фондів, що охоплює державні та місцеві бюджети, фінанси підприємств, домогосподарств тощо [39, с. 15]. У цьому контексті бюджетні установи займають специфічне місце як ланка державного (або муніципального) сектору, куди спрямовуються централізовані й децентралізовані кошти, які підлягають цілеспрямованому використанню.

У фінансовій системі держави бюджетні установи виступають як розпорядники та одержувачі публічних грошових відносин. Вони – елемент державної фінансової мережі, який здійснює витратну функцію у межах делегованих обов'язків: забезпечують суспільні послуги, освіту, культуру, охорону здоров'я, соціальний захист тощо. Якщо розглядати систему фінансових відносин у розрізі державної фінансової системи, то фінансування бюджетних установ являє собою переміщення ресурсів з бюджетів різних рівнів до виконавчих ланок.

У структурі фінансових відносин виділяють централізовані та децентралізовані фінансові потоки. Централізовані потоки – це ресурси, які акумулюються у державному бюджеті й розподіляються серед суб'єктів

публічної сфери, у т.ч. бюджетним установам. Децентралізовані – це кошти, що формуються місцевими бюджетами або надходять як власні доходи установ (наприклад, оплата за послуги). Таким чином, бюджетна установа діє на стику централізованих і децентралізованих фінансових відносин, балансуючи між централізованим фінансуванням і власними надходженнями.

У цьому розрізі важлива роль нормативно-правового регулювання: саме через законодавчі акти визначаються межі, форми й умови залучення коштів до бюджетної установи, порядок їх використання та контрольні механізми. Без такої регуляції фінансові відносини були б нефункціональними або хаотичними.

Отже, фінансування і використання коштів бюджетної установи – це не автономні акти, а інтегровані ланки загальної системи фінансових відносин. Вони реалізують і конкретизують розподільчу функцію держави, забезпечуючи перетік ресурсів від бюджету до установ, у яких відбувається їх конкретне застосування.

У видаткових відносинах беруть участь найчастіше три суб'єкти. Основною стороною є Міністерство фінансів України, яке складає розпис видатків, і Державна казначейська служба України, яка дозволяє користуватися бюджетними призначеннями (асигнуваннями). Останнє може поновлювати або припиняти фінансування бюджетних установ залежно від стану додержання фінансової дисципліни.

Посередником в даному випадку являється банківська установа, де відкрито єдиний казначейський рахунок бюджетної установи. Банк повинен контролювати витрачання готівки, порядок сплати податків і обов'язкових зборів, порядок списання коштів з рахунку. Третім учасником видаткових відносин виступає розпорядник бюджетних коштів, або ж отримувач бюджетних коштів. Ніхто з суб'єктів не має права оперативної самостійності.

Розрізняють головних та нижчого рівня розпорядників бюджетних коштів. Головні затверджуються Законом про Державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет, залежно від того чи вони розпорядники коштів Державного бюджету чи місцевих бюджетів (рис. 1.2).

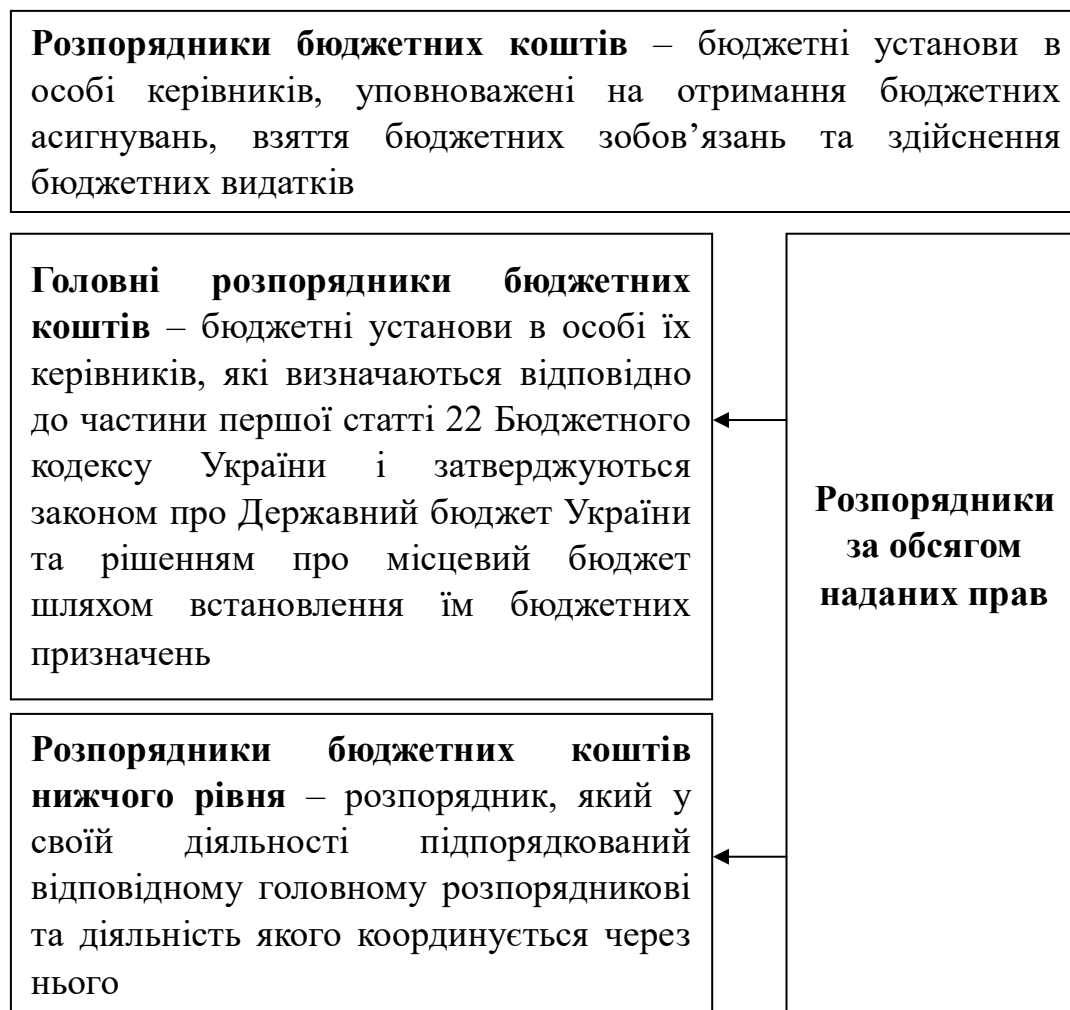

Рис. 1.2. Розпорядники бюджетних коштів за обсягом наданих прав
Сформовано на основі джерел :7; 9; 16.

Отож, фінансування – це не просто передача коштів, а система забезпечення ресурсами, підпорядкована правовим, бюджетним і організаційним вимогам.

Використання коштів бюджетної установи – це безпосереднє витрачання виділених бюджетних ресурсів відповідно до їх призначення (цільове використання) з метою виконання завдань установи: оплати праці, придбання матеріалів, проведення заходів, капітальних вкладень тощо.

У науковій літературі зазначається, що бюджетна установа має право використовувати кошти виключно в межах бюджетних призначень і згідно з кошторисом, що обумовлює необхідність суворого цільового характеру витрат (тобто кошти мають використовуватися лише на передбачені цілі). У цьому

зв'язку певні автори підкреслюють, що використання коштів – це реалізація витратної частини в межах планових завдань із дотриманням принципів законності, ефективності та прозорості.

У контексті бюджетних установ важливо виділити, що кошти не можуть бути використані для отримання прибутку чи комерційної діяльності (як основна мета), але лише в межах виконання функцій, покладених на установу державою чи місцевою владою.

Однією з найважливіших особливостей досліджуваного об'єкта є комбінований характер фінансових відносин, коли бюджетна установа отримує кошти як із централізованих бюджетних фондів, так і з власних джерел. При цьому слід чітко окреслити особливості відмінності між фінансуванням бюджетних і небюджетних організацій. У небюджетних (комерційних або приватних) структурах джерелом фінансування можуть бути прибуток, кредити, інвестиції власників та інші комерційні ресурси, і використання коштів у них зорієнтовано на отримання прибутку. У бюджетної установи ж головна мета – не прибуток, а виконання соціальних, освітніх, медичних, культурних або адміністративних функцій, тому джерела та напрямки фінансування і витрачання коштів строго регламентовані бюджетним законодавством.

Тепер розглянемо детальніше джерела фінансування бюджетних установ.

Основним джерелом фінансування бюджетних установ є кошти державного або місцевого бюджетів. Це централізовані асигнування, що розподіляються за кошторисами і забезпечують виконання функцій установи: заробітна плата, утримання, закупівлі тощо. У Бюджетному кодексі України чітко визначено, що бюджетні кошти не можуть бути джерелом емісійних грошей Національного банку, а джерела фінансування бюджету включають державні (місцеві) внутрішні та зовнішні запозичення, кошти від приватизації, повернення бюджетних коштів з депозитів тощо [13].

Окрім бюджету, бюджетна установа має право залучати власні надходження, зокрема:

- плата за послуги, які надає установа згідно з її основною діяльністю (наприклад, плата за медичні послуги, платні освітні послуги тощо);
- надходження від господарської діяльності, якщо така передбачена законом або статутом;
- доходи від оренди майна, реалізації майна;
- гранти, благодійні внески, дарунки та інші цільові внески.

Дані надходження зазвичай формують спеціальний фонд бюджетної установи і використовуються лише за цільовим призначенням. Наприклад, як зазначається в облікових публікаціях, власні надходження бюджетних установ відносять до неподаткових доходів і відповідно до частини 3 статті 9 Бюджетного кодексу України [15].

Крім бюджетних асигнувань і власних доходів, установи можуть отримувати кошти з інших джерел, якщо це передбачено законодавством:

- гранти та субсидії від міжнародних чи донорських організацій;
- благодійні внески та пожертвування;
- кошти цільових фондів держави чи місцевих бюджетів;
- тимчасово вільні кошти бюджету, залишки бюджетних коштів, які можуть бути перерозподілені між установами (за певними умовами).

Усі ці джерела повинні відповідати бюджетному законодавству, вони не можуть суперечити загальноприйнятим принципам – законності, цільовості, ефективності.

Як було зазначено вище, правова регламентація фінансування й використання коштів бюджетних установ є обов'язковою умовою їх функціонування як елементів публічної фінансової системи. У цьому контексті розглянемо правові засади, що визначають межі, правила і відповідальність у процесах руху бюджетних коштів.

Бюджетний кодекс України (БКУ) встановлює базові принципи та правила бюджетної діяльності, які мають пряме відношення до фінансування й використання коштів бюджетних установ. Зокрема, стаття 23 БКУ передбачає, що будь-які бюджетні зобов'язання й платежі з бюджету здійснюються лише за

наявності відповідного бюджетного призначення, якщо інше не передбачено законом про державний бюджет України [12].

Крім того, БКУ закріплює принципи законності, цільовості та ефективності розподілу бюджетних коштів, регулює міжбюджетні відносини, бюджетний процес, контроль за дотриманням бюджетного законодавства (стаття 26) та відповідальність за порушення норм бюджетного права.

Через норми Кодексу гарантується, що бюджетні кошти передаються бюджетним установам лише в межах затверджених асигнувань, а їх використання суворо регламентовано відповідно до кошторисів і цільового призначення.

Окрім Бюджетного кодексу, функціонування бюджетних установ регламентується додатковими нормативно-правовими актами:

- закони про державний бюджет та місцеві бюджети, які щороку затверджуються Верховною Радою і визначають обсяги бюджетних призначень;
- постанови Кабінету Міністрів щодо порядків перерозподілу коштів між бюджетами, трансфертів, субвенцій;
- нормативні акти Міністерства фінансів та Державної казначейської служби, які регламентують порядок складання кошторисів, рух коштів, формування звітності, внутрішній контроль;
- інструкції та методичні рекомендації з обліку, контролю й аудиту бюджетної діяльності.

Дані документи деталізують реалізацію загальних норм БКУ на практиці, забезпечуючи конкретні процедури, строки, відповідальність і механізми контролю.

Як було з'ясовано, правові засади фінансування та використання бюджетних коштів охоплюють не лише норми Бюджетного кодексу та інші нормативно-правові акти, але й функціонування інституцій, відповідальних за реалізацію бюджетної політики. Важливу роль у цьому процесі відіграють Міністерство фінансів України та Державна казначейська служба України, які

забезпечують формування та практичне виконання бюджетної політики держави. Для наочності їхні функції подано у таблиці. 1.1.

Таблиця 1.1

Роль Міністерства фінансів України та Державної казначейської служби у регулюванні фінансування та використання бюджетних коштів

Інституція	Основні функції
Міністерство фінансів України	– Здійснює загальне керівництво бюджетною політикою. – Формує проєкт державного бюджету. – Координує міжбюджетні відносини. – Розробляє та впроваджує методичні підходи до обліку, аналізу і контролю бюджетних коштів. – Видає нормативно-правові акти у сфері бюджетного процесу.
Державна казначейська служба України (ДКСУ)	– Реалізує політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів. – Веде облік виконання державного та місцевих бюджетів. – Контролює рух бюджетних коштів, здійснює попередню перевірку розпорядників. – Забезпечує проведення електронних розрахунків бюджетних коштів через систему НБУ. – Формує звітність про виконання бюджетів. – Запобігає нецільовому використанню коштів завдяки попередньому контролю видатків.

Підсумовуючи викладене, можемо узагальнити, що система бюджетного фінансування базується на низці взаємопов'язаних складових. Вона охоплює принципи бюджетного фінансування (законність, цільовий характер, ефективність, прозорість та підзвітність), форми бюджетного фінансування (кошторисне фінансування, трансферти, дотації, субвенції) та методи бюджетного фінансування (пряме фінансування, змішане фінансування, фінансування за рахунок спеціальних фондів).

Слід зазначити, що фінансування та використання коштів бюджетних установ становлять цілісну систему, яка поєднує економічну сутність, правові засади та інституційне забезпечення, що створює підґрунтя для подальшого дослідження методичних аспектів їх обліку, аналізу і контролю. Узагальнено цю структуру представлено на рисунку 1.3, де відображено ключові елементи

системи, що забезпечують цілісність і результативність фінансових відносин у діяльності бюджетних установ.

Рис.1.3. Основні складові системи бюджетного фінансування

Сформовано на основі джерела [30, с.7].

Таким чином, фінансування і використання коштів бюджетних установ є невід'ємною складовою фінансової системи держави, що виконує розподільчу та забезпечувальну функції. Вони мають специфічні особливості порівняно з фінансуванням небюджетних організацій, адже їх головною метою є не отримання прибутку, а виконання соціально значущих завдань.

1.2. Методичні підходи до організації обліку, аналізу і контролю фінансування та використання коштів бюджетної установи

У сучасних умовах особливої уваги набувають методичні засади організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах, адже саме від коректного застосування цих засад залежить достовірність облікової інформації, контроль за цільовим використанням коштів та обґрунтованість управлінських рішень. При цьому слід зазначати, що бюджетний облік має свої специфічні риси, які відрізняють його від обліку в комерційних чи приватних структурах.

У базових підходах Михайлов М. Г. наголошує, що бюджетні установи мають вести облік доходів, видатків, активів, зобов'язань із дотриманням спеціалізованого плану рахунків, інструкцій і нормативних документів, що регламентують бюджетний облік, і ці засади повинні бути закладені в обліковій політиці установи [60, с. 12].

Завдання бухгалтерського обліку в бюджетній установі полягають у наступному:

- виявлення, вимірювання, реєстрація й накопичення інформації про рух асигнувань, власних надходжень та їх використання;
- узагальнення й накопичення інформації у синтетичних і аналітичних регістрах;
- формування достовірної інформації для зовнішніх і внутрішніх користувачів (керівництва, контролюючих органів, громадськості);
- забезпечення нормативного порядку та цільового характеру витрат згідно з бюджетним законодавством;
- сприяння контролю, аналізу та прийняттю управлінських рішень.

Особливості застосування цих завдань вимагають від бюджетних установ врахування специфіки бюджетних коштів: жорстке регламентування, обмеженість самостійності, прозорість та підзвітність. Наприклад, бюджетна установа зобов'язана: вести облік з розмежуванням коштів загального та спеціального фондів, здійснювати контроль над бюджетними асигнуваннями,

забезпечувати коректне відображення операцій відповідно до кошторису та нормативів [65].

Пігош В. А. у своїх дослідженнях аналізує формування облікової політики бюджетної установи як інструмент забезпечення послідовності й безперервності облікового процесу, особливо з урахуванням змін у бюджетному законодавстві та нормативних актах [71, с. 126]. Це означає, що методичні засади обліку повинні бути задокументовані – політика обліку, порядок кореспонденцій рахунків, правила відображення операцій – щоб забезпечити стабільність і стандартизацію облікових процедур.

У такий спосіб, методичні засади організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах – це не лише набір правил, але й конструкція облікової системи, яка повинна функціонувати в правових межах, відповідно до специфіки бюджетної діяльності, забезпечувати прозорість, контроль і достовірність інформації.

Облік надходжень і витрат у бюджетних установах має свою специфіку, зумовлену особливим статусом бюджетних коштів, їх цільовим характером та суворим нормативним регулюванням. У бюджетному обліку не застосовуються доходи чи витрати в комерційному розумінні – усі операції з надходження та витрачання коштів фіксуються виходячи з кошторису та бюджетного призначення.

По-перше, надходження бюджетних установ поділяються на ті, які формуються з бюджетних асигнувань (кошторисне фінансування), та власні надходження. Власні надходження – це кошти, які бюджетні установи отримують як плата за надання послуг, гранти, благодійні внески, реалізація майна тощо. Згідно з частиною 4 статті 13 Бюджетного кодексу України, власні надходження включаються до спеціального фонду бюджету й можуть бути використані лише відповідно до спрямування, визначеного законодавством й кошторисом [13].

У бухгалтерському обліку кожне джерело надходжень має бути чітко ідентифіковане, зі застосуванням коректних субрахунків, кодів класифікації

доходів та відповідних кореспонденцій. Наприклад, надходження від плати за послуги обліковуються окремо від бюджетного фінансування, зокрема в складі спеціального фонду [63].

По-друге, витрачання коштів повинно відбуватися суворо в межах бюджетного призначення та з дотриманням принципу цільового використання. Кошториси й бюджетні призначення дають право здійснювати платіжні зобов'язання лише у межах затверджених лімітів за кожним кодом економічної класифікації видатків (КЕКВ). При цьому витрати за спеціальним фондом здійснюються тільки для цілей, на які були отримані власні надходження, і не можуть компенсувати дефіцит коштів загального фонду [86].

Крім того, при обліку використання коштів застосовується аналітика в розрізі функцій, програм, заходів або статей – це дозволяє контролювати, чи дійсно кошти використовуються за цільовим призначенням. У бюджетному обліку ведеться розподіл на загальний і спеціальний фонди, а записи про витрати, авансові видачі, повернення коштів, коригування – окремо за кожним фондом.

Отже, специфіка обліку в бюджетних установах – це сувора диференціація джерел, прив'язка до кошторису, чіткий розподіл за фондами і детальна аналітика витрат.

Одним із центральних нормативних джерел бухгалтерського обліку бюджетних установ є Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджені Міністерством фінансів України. Зокрема, на їхній основі встановлено Порядок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ (наказ Мінфіну від 02.04.2014 № 372) та типову кореспонденцію субрахунків для операцій з виконання бюджету (наказ Мінфіну від 29.12.2015 № 1219) [64].

Також застосовуються методичні рекомендації та інструкції: наприклад, накази Мінфіну про ведення обліку доходів, запасів, основних засобів, рекомендації зі співставлення субрахунків, перенесення залишків (методичні рекомендації затверджені наказом Мінфіну від 28.12.2017 № 1170) [64].

Нормативно-правове забезпечення також передбачає типові форми облікових реєстрів і звітності, які мають обов'язковий характер для бюджетних установ – меморіальні ордери, накопичувальні відомості, аналітичні картки, журнали-ордери, а також звітність у державному секторі (форми № 4-ДС, 5-ДС, примітки) відповідно до стандартів [64].

Усі нормативні акти, методичні документи і стандарти формують основу, за якою бюджетні установи розробляють власну облікову політику – документ, що визначає конкретні правила застосування обліку (наприклад, правила визнання, оцінки, коригування, вибір субрахунків тощо). Політика обліку має бути затверджена керівником установи і забезпечувати стабільність процедур у межах законодавства.

Фінансовий аналіз у бюджетних установах є важливим інструментом оцінки ефективності використання бюджетних ресурсів і виявлення резервів для їх оптимізації. На відміну від комерційних підприємств, де аналіз зорієнтований переважно на прибутковість і рентабельність, у бюджетних установах акцент робиться на дотриманні принципів цільового та раціонального використання коштів.

Таблиця 1.2

Основні методи фінансового аналізу у бюджетних установах

Метод аналізу	Сутність	Приклади використання у бюджетних установах
Горизонтальний аналіз	Порівняння показників у динаміці за кілька періодів	Аналіз зміни обсягів фінансування та витрат за статтями кошторису впродовж 3 років
Вертикальний аналіз	Визначення структури показників у загальному обсязі	Оцінка питомої ваги видатків на заробітну плату, комунальні послуги, закупівлю обладнання в загальному обсязі фінансування
Факторний аналіз	Дослідження впливу окремих факторів на результативні показники	Визначення, як зміна тарифів на енергоносії вплинула на зростання витрат установи
Коефіцієнтний аналіз	Розрахунок відносних показників для оцінки ефективності використання коштів	Коефіцієнт виконання кошторису, рівень використання бюджетних призначень, співвідношення власних надходжень до загального фінансування

Як видно з таблиці 1.2, застосування різних методів фінансового аналізу дозволяє отримати багатогранне уявлення про діяльність бюджетної установи. Горизонтальний аналіз відображає динаміку змін, вертикальний – структуру витрат, факторний – вплив окремих причин на відхилення, а коефіцієнтний – дає змогу оцінити ефективність використання ресурсів. Використання цих методів у сукупності формує комплексний підхід до аналізу, що є необхідною умовою для підвищення прозорості та обґрунтованості рішень у сфері управління бюджетними коштами.

Аналітична інформація, сформована на основі фінансового аналізу, є базою для ухвалення управлінських рішень у бюджетних установах. Вона дозволяє керівникам своєчасно виявляти відхилення від кошторису, визначати причини перевитрат чи економії коштів, прогнозувати майбутні потреби у фінансуванні та аргументувати необхідність додаткових асигнувань. Завдяки аналітичним даним можна оптимізувати структуру витрат, розробляти програми енергоефективності, коригувати штатний розпис чи план закупівель. Таким чином, якісний фінансовий аналіз забезпечує не лише контроль за виконанням бюджету, але й підвищує результативність управлінських рішень, сприяючи ефективному та прозорому використанню бюджетних ресурсів.

Комплексне управління бюджетними коштами неможливе без ефективної системи контролю, яка є завершальною ланкою після обліку та аналізу. Контроль фінансування і використання бюджетних ресурсів забезпечує дотримання принципів законності, цільового призначення та ефективності. Його завдання полягає не лише у виявленні порушень, а й у попередженні нераціональних витрат, підвищенні прозорості та підзвітності діяльності бюджетних установ.

У системі публічних фінансів застосовуються як внутрішній, так і зовнішній контроль. Внутрішній контроль реалізується самою установою та органами, уповноваженими на внутрішній аудит, а зовнішній – органами державного фінансового контролю, зокрема Рахунковою палатою, Державною

аудиторською службою та органами Державної казначейської служби. Для наочності основні методи та форми контролю узагальнено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

**Методи та форми контролю фінансування і використання коштів
бюджетних установ**

Вид контролю	Форми	Характеристика
Внутрішній контроль	Попередній	Здійснюється на етапі планування та укладання зобов'язань; перевірка відповідності витрат кошторису, наявності фінансування.
	Поточний	Ведеться у процесі здійснення господарських операцій; контроль документів, правильності оформлення платежів, відповідності КЕКВ.
	Наступний	Аналіз результатів фінансово-господарської діяльності після виконання кошторису; виявлення відхилень, підготовка звітів та пропозицій щодо усунення недоліків.
Зовнішній контроль	Попередній	Перевірка фінансових планів, кошторисів і бюджетних запитів органами Казначейства чи Мінфіну перед їх затвердженням.
	Поточний	Перевірка операцій у процесі казначейського обслуговування (ДКСУ блокує нецільові витрати ще до їх проведення).
	Наступний	Ревізії, аудит і перевірки Держаудит служби та Рахункової палати; аналіз виконання бюджетів, ефективності використання коштів.

Як видно з таблиці 1.3, система контролю в бюджетних установах має багаторівневий характер і поєднує різні етапи – від попереднього до наступного. Попередній контроль дозволяє запобігти нецільовим витратам ще на етапі їх планування, поточний забезпечує оперативне реагування у процесі здійснення операцій, а наступний – надає комплексну оцінку вже після завершення бюджетного періоду. Поєднання внутрішнього та зовнішнього контролю гарантує ефективність фінансового менеджменту в бюджетній сфері, підвищує прозорість використання коштів і забезпечує довіру суспільства до органів влади та місцевого самоврядування.

Між іншим, функції органів внутрішнього аудиту, державного фінансового контролю та казначейства мають свої особливості, що

відображають їх місце у системі контролю бюджетних коштів. Нижче – виклад цих функцій з посиланнями на наукові та нормативні джерела, з логічними переходами між абзацами.

Органи внутрішнього аудиту в бюджетних установах покликані здійснювати незалежний внутрішній перегляд системи внутрішнього контролю та фінансових процедур, з метою оцінки їх ефективності, виявлення слабких місць та надання рекомендацій керівництву. Внутрішній фінансовий аудит «не може ототожнюватися з ревізіями або інспектуваннями, оскільки має іншу природу, цілі, методи та результати» [59]. Функції внутрішнього аудиту включають:

- оцінку функціонування системи контролю та ризиків;
- перевірку відповідності фінансових операцій внутрішнім політикам і нормативам;
- аналіз ефективності управління ресурсами;
- рекомендації щодо виправлення недоліків і вдосконалення процедур.

У свою чергу, органи державного фінансового контролю виконують зовнішню функцію перевірки бюджетних установ з точки зору законності, доцільності, ефективності й економності. Їхня роль – «виявлення та попередження помилок і зловживань в управлінні державними грошовими та матеріальними ресурсами, контролюючи економію, законність та ефективність їх використання» [22]. До конкретних функцій органів державного фінансового контролю належать:

- ревізії і перевірки фінансово-господарської діяльності бюджетних установ;
- перевірка правильності формування потреби в бюджетних коштах і взяття зобов'язань;
- контроль за збереженням державних фінансових ресурсів і майна;
- представлення висновків та рекомендацій щодо виправлення виявлених порушень.

Щодо Державної казначейської служби України (ДКСУ), вона виконує функції контролю під час безпосереднього казначейського обслуговування бюджетних коштів. Зокрема, органи казначейства здійснюють попередній і поточний контроль руху коштів, блокування нецільових витрат, облік виконання бюджетів та формування звітності. Казначейство забезпечує «оперативний контроль за рухом фінансових ресурсів на єдиному казначейському рахунку», а також здійснює внутрішній, адміністративний та бухгалтерський контроль у своїх підрозділах [23].

Також, управління бюджетними коштами передбачає тісну інтеграцію трьох ключових складових: обліку, аналізу та контролю. Взагалі облік виступає базою для формування достовірної інформації про фінансові операції, аналіз забезпечує її інтерпретацію й оцінку, а контроль гарантує законність та доцільність використання ресурсів. Без інтеграції цих елементів неможливо забезпечити прозорість і результативність діяльності бюджетної установи.

Зокрема, взаємозв'язок між обліковими даними, аналітичними розрахунками та контрольними заходами проявляється у наступному:

- облік фіксує факти господарського життя у відповідних регістрах;
- аналіз на основі цих даних виявляє тенденції, відхилення, фактори впливу;
- контроль перевіряє законність і цільовість операцій, а також коригує управлінські рішення.

Таким чином, кожен наступний елемент спирається на попередній, утворюючи замкнений цикл управління бюджетними коштами. Як правило, в сучасних умовах цей цикл підкріплюється інформаційними технологіями, які забезпечують методичну єдність і оперативність процесів. Використання спеціалізованих програм (наприклад, «Є-Data», «ProZorro», казначейські інформаційні системи) дає змогу інтегрувати бухгалтерський облік, автоматизований аналіз і контроль у єдиному інформаційному середовищі. Це значно знижує ризики помилок, пришвидшує обробку даних і підвищує рівень прозорості для громадськості та контролюючих органів.

В управлінні бюджетними установами інтеграція обліку, аналізу та контролю дозволяє досягти стратегічних цілей: забезпечити ефективність використання коштів, своєчасність управлінських рішень та довіру громадськості. Такий підхід є основою для формування сучасної фінансової культури, орієнтованої на відповідальність та результативність. На рисунку 1.4 подано узагальнену модель інтеграції обліку, аналізу та контролю у систему управління бюджетними коштами, що ґрунтується на взаємозалежності облікових, аналітичних та контрольних процедур.

Рис. 1.4. Інтеграція обліку, аналізу і контролю у систему управління бюджетними коштами

Джерело: розроблено автором

Облік виступає вихідною базою для формування достовірних даних про надходження і використання бюджетних коштів. Аналіз забезпечує їх

інтерпретацію через застосування методів горизонтального, вертикального, факторного та коефіцієнтного дослідження. Контроль здійснює перевірку законності й ефективності використання коштів як на попередньому, так і на поточному та наступному етапах. Особливе місце в системі належить інформаційним технологіям, які забезпечують методичну єдність і дозволяють поєднувати облік, аналіз і контроль у єдиному інформаційному середовищі.

Узагальнюючи викладені теоретичні й методичні засади, можна дійти висновку, що організація обліку, аналізу та контролю фінансування і використання бюджетних коштів має базуватися на чітко визначених принципах, стандартах та регламентованих процедурах. Це дозволяє зробити висновок про необхідність інтегрованого підходу, в якому облік забезпечує інформаційну базу, аналіз – її оцінку, а контроль – гарантії законності й ефективності використання ресурсів.

1.3. Особливості обліку процесу фінансування та використання коштів бюджетних установ в умовах законодавчих змін

У зв'язку з реформуванням бюджетної системи України та зростаючими вимогами до прозорості та підзвітності, останніми роками відбулися суттєві зміни в нормативно-правовій базі, яка регламентує облік бюджетних коштів. Ці зміни стосуються як Бюджетного кодексу України, так і національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

Однією з ключових змін є прийняття Закону України від 16.01.2025 № 4225-IX «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо актуалізації та удосконалення деяких положень», який набрав чинності 5 березня 2025 року [48]. Цей закон вводить низку нових термінів (наприклад, «публічні інвестиції», «єдиний проектний портфель публічних інвестицій») та уточнює управлінську відповідальність і підзвітність у бюджетному процесі.

Крім того, серед новацій – зміни до доходів загального фонду державного бюджету: так, до них віднесено плату за проставлення апостиля [62]. Також

змінено положення щодо бюджетного процесу, зокрема щодо середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні.

Ще один приклад нормативних змін – це наказ Міністерства фінансів від 08.04.2024 № 185, який вніс корективи до Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань (Наказ № 309), зокрема уточнив процедури реєстрації зобов'язань у випадках закупівель через електронні каталоги та засоби впливу казначейства при порушеннях [77].

Ці новації безпосередньо впливають на ведення обліку: бюджетні установи змушені оновлювати внутрішню облікову політику, змінювати процедури класифікації доходів і видатків, а також додавати нові аналітичні розрізи відповідно до нових вимог.

Нормативно-правове забезпечення обліку в державному секторі також зазнало змін. На офіційному сайті Мінфіну перелік чинних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі на сьогодні включає такі стандарти, як НП(С)БО 101 «Подання фінансової звітності», 102 «Консолідована фінансова звітність», 105 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції», 121 «Основні засоби», 124 «Доходи», 135 «Витрати» тощо [64].

Зокрема, Національне положення (стандарт) 101 було змінено – наказ Міністерства фінансів від 29.12.2011 № 1798 «Про затвердження деяких національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі» є одним з нормативних джерел оновлення стандартів [75].

Іншим прикладом є стандарт, що регламентує облік запасів – НП(С)БО 123 (в редакції Наказу МФУ № 1202 від 12.10.2010), який визначає зміни у підходах до визнання запасів і розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності.

Окрім того, із впровадженням нових стандартів змінюється типова кореспонденція рахунків, порядок формування звітності, затверджуються нові форми звітів для державного сектору (наприклад, форми № 4-ДС, 5-ДС) та приміток до звітності [64].

Ці зміни у стандартах зумовлюють необхідність бюджетних установ проводити коригування облікової політики – наприклад, змінювати правила визнання доходів і витрат, підходи до оцінки активів, уточнювати аналітичні розрізи та провести переналаштування інформаційних систем.

Загальновідомо, що реформування системи бухгалтерського обліку у державному секторі України відбувається під впливом міжнародних стандартів публічного сектору (IPSAS), які розробляє Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC). Як зазначає Т. Гоголь, запровадження IPSAS у країнах із трансформаційною економікою є передумовою забезпечення прозорості та порівнюваності державної фінансової звітності з міжнародною практикою [19, с. 41]. Це створює можливість для гармонізації облікових процедур і підвищення довіри до фінансової інформації публічного сектору.

Вплив міжнародних підходів виявляється насамперед у впровадженні національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, розроблених за зразком IPSAS. Як відзначає О. Петрук, адаптація IPSAS до українських умов дозволяє забезпечити уніфікацію методики обліку активів, зобов'язань, доходів і витрат, що у свою чергу покращує якість управлінських рішень і підвищує відповідальність розпорядників бюджетних коштів [69, с. 127].

Крім того, у зарубіжній літературі наголошується, що застосування IPSAS є важливим елементом інтеграції України до світової фінансової спільноти. Так, К. Бруусгаард вказує, що перехід до IPSAS є глобальним трендом, який дає змогу країнам забезпечити «єдину мову фінансової звітності» у публічному секторі, що особливо важливо для міжнародних організацій, інвесторів та донорів [90, с. 14].

Таким чином, вплив міжнародних стандартів проявляється не лише у формальному запозиченні положень IPSAS, але й у зміні підходів до організації обліку в державному секторі: від пріоритету касового методу до поступового переходу на метод нарахування, від традиційної фінансової звітності – до комплексної звітності про активи, зобов'язання та результати діяльності. Це

сприяє прозорості бюджетного процесу, підвищує якість фінансової інформації та розширює можливості для зовнішнього аудиту і громадського контролю.

Законодавчі зміни останніх років уточнили порядок визнання та обліку надходжень до бюджетних установ. Зокрема, було деталізовано вимоги щодо розмежування загального та спеціального фондів, а також порядок відображення власних надходжень (плата за послуги, благодійні внески, гранти). Відповідно до НП(С)БО 124 «Доходи», бюджетні установи зобов'язані визнавати доходи в момент їх фактичного надходження на рахунки, а використання коштів відображати з урахуванням їх цільового спрямування [75].

В умовах законодавчих змін було вдосконалено класифікацію доходів бюджету, що знайшло відображення у затверджених наказами Мінфіну кодах бюджетної класифікації. Вона передбачає деталізацію за джерелами: податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти. Окрему увагу приділено чіткому розмежуванню коштів загального і спеціального фондів, де останній формується переважно за рахунок власних надходжень та цільових надходжень від донорів чи міжнародних організацій [12, с. 12].

У звітності та бухгалтерському обліку бюджетних установ зросла роль трансфертів, дотацій і субвенцій як основних форм міжбюджетних відносин. Відповідно до ст. 97–103 Бюджетного кодексу України, вони мають цільовий характер і відображаються у складі доходів з одночасним збільшенням зобов'язань щодо їх цільового використання. У методичному плані дотації вирівнювання обліковуються як доходи загального фонду, тоді як субвенції спрямовуються на фінансування конкретних заходів (наприклад, освітня чи медична субвенція) та відображаються у спеціальному фонді [12].

Отже, законодавчі зміни вимагають від бюджетних установ посиленої уваги до правильного відображення надходжень і доходів, ведення їх аналітичного обліку в розрізі фондів, кодів класифікації та цільових програм. Це забезпечує достовірність фінансової інформації й створює підґрунтя для прозорого контролю за використанням бюджетних коштів.

Згідно з цим, сучасна організація обліку використання бюджетних коштів у державному секторі істотно трансформується під впливом законодавчих змін. Йдеться насамперед про нову деталізацію видатків, удосконалення звітності та уточнення методичних підходів до відображення витрат.

Оновлена редакція Бюджетного кодексу України та відповідні накази Міністерства фінансів уточнили економічну класифікацію видатків бюджету. Відповідно до цього, у системі КЕКВ (кодів економічної класифікації видатків) було деталізовано статті витрат на оплату праці, енергоносії, соціальне забезпечення, закупівлю обладнання та інші поточні й капітальні видатки [12, с. 42]. Це дозволило підвищити рівень прозорості та посилити контроль за напрямками використання бюджетних коштів.

Законодавчі новації передбачають розширення переліку показників у звітності бюджетних установ. Зокрема, було впроваджено нові форми фінансової звітності державного сектору: форма № 4-ДС «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду», форма № 5-ДС «Звіт про надходження та використання коштів спеціального фонду», примітки до річної фінансової звітності. Вони зобов'язують розпорядників коштів надавати детальнішу інформацію про напрямки витрачання ресурсів і причини відхилень від планових показників.

У методичному аспекті було внесено зміни у правила відображення окремих витрат. Наприклад, витрати на капітальний ремонт тепер підлягають розподілу між поточними та капітальними залежно від характеру робіт. Крім того, в обліку відображаються авансові платежі за договорами, які потребують уточнених процедур їх документального підтвердження та подальшого коригування у разі невиконання умов [61, с. 4]. Також деталізовано порядок обліку витрат за спеціальним фондом, які повинні бути чітко прив'язані до джерел надходжень і відображені окремо від видатків загального фонду. Зміни у класифікації видатків, звітності та методиці обліку забезпечують більшу прозорість використання бюджетних коштів і створюють передумови для своєчасного виявлення порушень чи неефективних витрат.

Для більшої наочності особливості обліку процесу фінансування та використання коштів бюджетних установ в умовах законодавчих змін доцільно подати у порівняльному форматі. У таблиці 1.4 систематизовано, як здійснювався облік раніше, які зміни були запроваджені нормативними актами останніх років та які результати це принесло для організації облікового процесу.

Таблиця 1.4

**Особливості обліку фінансування та використання коштів
бюджетних установ в умовах законодавчих змін**

Сфера обліку	Як було ДО	Зміни (нормативні новації)	Як результат
Надходження	Доходи визнавалися за касовим методом без деталізації за джерелами.	Впровадження НП(С)БО 124 «Доходи», деталізація за загальним і спеціальним фондами, облік грантів та благодійних внесків.	Забезпечено чітке розмежування надходжень, підвищено прозорість та контроль цільового використання.
Класифікація доходів і фондів	Використовувалася спрощена структура доходів.	Уточнено коди бюджетної класифікації (податкові, неподаткові, доходи від операцій з капіталом, трансферти).	Підвищено рівень аналітики та точність планування.
Трансферти, дотації, субвенції	Облік трансфертів часто ототожнювався з іншими надходженнями.	Ст. 97–103 ⁶ Бюджетного кодексу: чітке визначення порядку відображення міжбюджетних трансфертів.	Гарантовано цільовий характер витрат, зменшено ризик нецільового використання.
Видатки	Поділ витрат був менш деталізований; не завжди враховувались особливості капітальних та поточних витрат.	Удосконалено економічну класифікацію видатків (КЕКВ); нові підходи до обліку ремонту, авансів.	Підвищено контроль за статтями витрат, вдосконалено методику відображення операцій.
Звітність	Застосовувались обмежені форми фінансової звітності.	Впроваджено форми № 4-ДС, № 5-ДС, деталізовані примітки.	Розширено інформаційну базу для управління, посилено підзвітність і прозорість.
Інформаційні	Облік і звітність	Впровадження систем	Автоматизація обліку,

технології	здебільшого здійснювалися вручну або частково автоматизовано.	«Є-Data», «ProZorro», казначейських інформаційних платформ.	підвищення оперативності та достовірності даних.
------------	---	---	--

Джерело: авторська систематизація на основі законодавчих матеріалів.

Отже, законодавчі зміни у сфері бюджетного обліку призвели до суттєвого вдосконалення методики фінансування та використання коштів бюджетних установ. Це виявляється у розширенні класифікації доходів і видатків, чіткому розмежуванні фондів, деталізації порядку обліку трансфертів, а також у посиленні вимог до фінансової звітності.

Результатом реформ є підвищення прозорості й контрольованості бюджетного процесу, краща якість облікової інформації для управлінських рішень і поступовий перехід до інтегрованих інформаційних систем. Усе це свідчить про системний розвиток облікової практики у бюджетних установах та її адаптацію до сучасних міжнародних і національних стандартів.

З одного боку, постійне оновлення нормативно-правової бази забезпечує адаптацію бюджетного обліку до сучасних економічних умов та міжнародних стандартів. З іншого боку, часта зміна нормативних актів створює труднощі для практичного застосування, оскільки бухгалтерські служби змушені постійно відслідковувати нові вимоги, коригувати методику обліку й оперативно впроваджувати зміни в роботі.

У той же час, як позитивним явищем можна вважати розвиток нормативної бази у напрямі прозорості та гармонізації з міжнародними стандартами, так і проблемним залишається питання швидкого оновлення облікової політики установи. В умовах динамічних змін законодавства бюджетні установи повинні в найкоротші терміни переглядати внутрішні документи, затверджувати нові форми реєстрів та забезпечувати їх відповідність чинним нормам. Це потребує значних організаційних зусиль і високої професійної підготовки персоналу.

Разом із тим, актуальною є проблема кадрового забезпечення. Потреба у підготовці кваліфікованих кадрів у сфері бухгалтерського обліку бюджетних

установ зростає, адже лише фахівці з достатнім рівнем компетентності здатні якісно впроваджувати нові стандарти й працювати з сучасними інформаційними системами. Тим більше, що цифровізація фінансових процесів вимагає автоматизації облікових процедур. Використання електронних інформаційних систем (казначейські програми, системи «Є-Data», «ProZorro») значно підвищує прозорість, але водночас вимагає технічної та методичної підготовки працівників. Відсутність достатнього рівня цифрової грамотності та технічного оснащення установ гальмує ефективність цього процесу.

Підсумовуючи відзначимо, що особливості обліку процесу фінансування та використання коштів бюджетних установ в умовах законодавчих змін зумовлені реформуванням системи публічних фінансів, постійним оновленням нормативної бази та підвищеними вимогами до прозорості й підзвітності. Це дозволяє зробити висновок, що головним завданням сучасного обліку є не лише забезпечення достовірності даних, але й їх відповідність динамічним умовам правового регулювання.

Це свідчить про необхідність гнучкого коригування облікової політики бюджетних установ, урахування специфіки загального та спеціального фондів, а також швидкого реагування на зміни в Бюджетному кодексі та Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку державного сектору.

Вирішальне значення набувають питання кадрового забезпечення та автоматизації процесів. Підвищення кваліфікації бухгалтерських працівників і впровадження сучасних інформаційних технологій стають ключовими передумовами ефективності функціонування облікової системи в бюджетних установах. Це формує підґрунтя для подальшого вдосконалення обліку, аналізу та контролю у відповідності до вимог європейських стандартів управління державними фінансами.

Висновки до розділу 1

Узагальнюючи результати теоретичного дослідження, можна стверджувати, що фінансування та використання коштів бюджетних установ становлять цілісну систему, яка має власну економічну сутність, нормативно-правове підґрунтя та специфічні методичні засади обліку, аналізу й контролю. Це дозволяє зробити висновок, що організація обліку у бюджетних установах відрізняється від комерційних підприємств насамперед цільовим характером ресурсів та жорстким регламентуванням їх використання.

Це свідчить про те, що методичні підходи до обліку, аналізу і контролю формують єдину систему управління бюджетними коштами. Облік виступає базою для накопичення й систематизації даних, аналіз – інструментом для їх інтерпретації та прогнозування, а контроль – гарантією законності та доцільності витрачання. Взаємозв'язок цих елементів підкріплюється впровадженням інформаційних технологій, які забезпечують методичну єдність і підвищують прозорість фінансової діяльності.

Особливості обліку фінансування та використання коштів у сучасних умовах визначаються постійними законодавчими змінами. Це потребує швидкої адаптації облікової політики, належної підготовки кадрів та автоматизації облікових процесів. Усе це створює передумови для удосконалення системи управління бюджетними ресурсами, наближення її до міжнародних стандартів і посилення довіри громадськості до ефективності використання державних фінансів.

Інформаційні технології стають ключовим інструментом підвищення прозорості та ефективності фінансової діяльності бюджетних установ. Запровадження автоматизованих систем обліку, інтегрованих електронних платформ та електронної звітності сприяє оперативності обробки даних,

зменшенню помилок, посиленню контролю та відкритості інформації для громадськості.

Сучасні умови функціонування бюджетних установ висувають нові вимоги до методичного забезпечення та організації обліку. Постійні законодавчі зміни, необхідність деталізації облікових даних, автоматизація процесів та зростання потреб у фінансовій прозорості зумовлюють удосконалення системи управління бюджетними коштами. Це створює передумови для наближення практик обліку та контролю до міжнародних стандартів та підвищення довіри суспільства до державних фінансів.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ФІНАНСУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

2.1. Організація та методика обліку процесу фінансування бюджетної установи

Більшівцівська територіальна громада Івано-Франківської області виступає представником сучасної бюджетної одиниці, діяльність якої спрямована на забезпечення сталого розвитку громади, підвищення ефективності управління фінансами та прозорості використання бюджетних коштів. Територіальна громада утворена в 13 вересня 2016 року. Більшівцівська територіальна громада з центром – смт. Більшівці розташована в Івано-Франківському районі Івано-Франківської області. До складу громади входять понад 20 населених пунктів [3], а адміністративним центром є селище

Більшівці. Бюджет громади формується переважно за рахунок власних податкових і неподаткових надходжень, а також міжбюджетних трансфертів із державного бюджету.

Економіка ОТГ має аграрну спеціалізацію. В структурі виробництва на території ОТГ переважає сільське господарство і прісноводне рибництво. В той же час, практично відсутня переробка продукції, що не дозволяє забезпечити додану вартість в цій сфері. На території ОТГ немає великих промислових підприємств, через що досить обмежена кількість робочих місць, що спричиняє високий рівень безробіття. Населення: 2,6 тисяч мешканців (1959); 2 254 (2005) [3].

Більшівцівська територіальна громада, як адміністративно-територіальна одиниця в Івано-Франківській області, утворена з метою децентралізації та підвищення ефективності місцевого самоврядування. Бюджет громади формується із власних доходів, а також із трансфертів з державного бюджету, що забезпечує фінансування закладів соціальної сфери, освіти, культури, охорони здоров'я та інших бюджетних установ. Зокрема, у відповідному бюджетному профілі Більшівцівської громади на порталі «OpenBudget» зазначено статус бюджету громади, що входить до системи бюджетів України як місцевий бюджет громади [10].

Місцевий бюджет громади відіграє ключову роль у забезпеченні життєдіяльності установ, оскільки саме через нього здійснюються видатки на оплату праці працівників місцевих закладів, комунальні послуги, утримання матеріально-технічної бази та інші поточні витрати. Наприклад, у звіті відділу економіки Більшівцівської селищної ради зазначено, що бюджет виконано як по загальному фонду, так і по спеціальному фонду, що дало змогу профінансувати першочергові статті видатків та забезпечити функціонування громади [32].

Окремою складовою ролі бюджету є забезпечення фінансування видатків бюджетних установ через планування та розподіл кошторисних призначень, затверджених сесією ради громади. Це означає, що місцева рада затверджує кошториси бюджетних установ, визначає обсяги видатків за статтями витрат, що

дозволяє чітко регламентувати, якими саме ресурсами та на які цілі можуть розпоряджатися установи громади.

Разом із тим, місцевий бюджет має обмеження за ресурсами та залежить від рівня наповнюваності власних доходів і рівня субвенцій чи дотацій з державного бюджету. У випадку, коли власні надходження громади не покривають усіх потреб, бюджет громади змушений шукати можливості ефективного фінансування чи коригування витрат, оптимізувати витрати або розподіляти ресурси першочергово.

В умовах реформування бюджетної системи України особливого значення набуває питання фінансового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування. Адже саме від достатності та стабільності надходжень до місцевих бюджетів залежить виконання завдань громади у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури та інфраструктури. У цьому контексті доцільним є аналіз структури та джерел фінансування бюджету Більшівцівської селищної територіальної громади Івано-Франківської області, що дозволяє простежити реальні тенденції наповнення бюджету та визначити напрями ефективного використання коштів.

Згідно з Пояснювальною запискою до річного звіту про виконання бюджету Більшівцівської ТГ за 2024 рік (Додаток А), до бюджету мобілізовано 28 207,5 тис. грн власних і закріплених доходів, що становить 103,5 % до затвердженого плану (27 244,9 тис. грн) [74]. Із них:

- до загального фонду – 26 107,2 тис. грн (102,7 % плану);
- до спеціального фонду – 2 100,3 тис. грн (109,5 % плану).

Дані показники свідчать про ефективність роботи фінансових органів громади щодо забезпечення доходів та належного рівня виконання місцевого бюджету. У структурі доходів бюджету Більшівцівської громади переважають офіційні трансферти з державного бюджету – вони становлять понад 55 % усіх надходжень. У 2024 році громада отримала 37 004,5 тис. грн таких коштів, що включають базові та додаткові дотації, а також цільові субвенції (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Структура основних джерел фінансування бюджету Більшівцівської ТГ у 2024 році

Джерело надходжень	Сума, тис. грн	Частка у загальній сумі, %
Власні доходи (загальний і спеціальний фонди)	28 207,5	43,2
у т. ч. загальний фонд	26 107,2	40,0
у т. ч. спеціальний фонд	2 100,3	3,2
Офіційні трансферти всього	37 004,5	56,8
– базова дотація	12 196,1	18,7
– додаткові дотації (освіта, охорона здоров'я)	1 014,4	1,6
– освітня субвенція	19 716,9	30,3
– інші субвенції (НУШ, ПО, компенсації, харчування, підтримка ООП тощо)	4 077,1	6,2
Усього доходів бюджету громади	65 212,0	100,0

Джерело: складено автором за даними Більшівцівської ТГ [74]

Основними джерелами власних доходів громади виступають:

- податок на доходи фізичних осіб – головне джерело наповнення бюджету;
- єдиний податок із суб'єктів малого підприємництва;
- земельний податок і орендна плата;
- податок на нерухоме майно;
- плата за оренду комунального майна;
- власні надходження бюджетних установ (спеціальний фонд).

Офіційні трансферти, у свою чергу, є важливою формою фінансового вирівнювання, що забезпечує громадам можливість надавати громадські послуги на належному рівні незалежно від податкового потенціалу території. Зокрема, освітня субвенція та базова дотація є ключовими джерелами фінансування закладів освіти, соціального захисту та культури.

З огляду на результати аналізу, на рис. 2.1 подано узагальнену модель структури фінансових ресурсів Більшівцівської селищної територіальної громади.

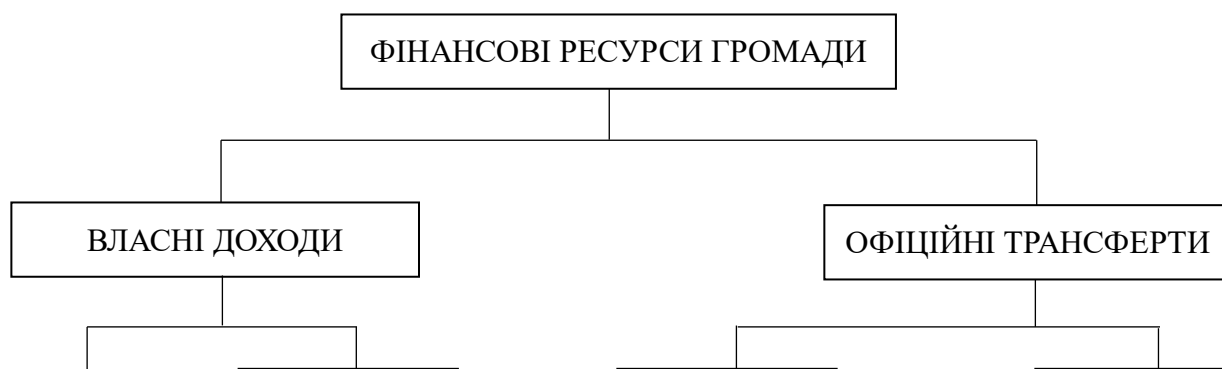

Рис.2.1. Модель структури фінансових ресурсів Більшівцівської селищної територіальної громади

Як видно із рис.2.1, фінансові ресурси громади формуються з двох основних джерел – власних доходів і офіційних трансфертів. Власні доходи – це податкові (передусім податок на доходи фізичних осіб, єдиний податок, плата за землю) та неподаткові надходження (плата за оренду комунального майна, адміністративні збори, власні надходження установ).

Офіційні трансферти – це базова та додаткові дотації, а також субвенції, що спрямовуються з державного бюджету для реалізації окремих програм, передусім у сфері освіти, соціального захисту та підтримки ВПО.

Особливе значення в організації обліку має система облікових реєстрів і документів, яка виступає основою для формування аналітичної інформації про рух коштів. Така система повинна враховувати специфіку фінансування бюджетної установи, нормативно-правові вимоги, а також практичні потреби користувачів бухгалтерської інформації.

Структура організації обліку фінансування включає:

1. Первинні документи, що підтверджують надходження коштів:
 - платіжні доручення;

- акти приймання-передачі коштів;
- банківські виписки;
- довідки про виконання бюджету (місцевого чи державного).

2. Синтетичні і аналітичні облікові регістри, що дозволяють:

- узагальнювати дані про надходження фінансування;
- контролювати відповідність фактичних надходжень плановим показникам;
- формувати інформацію для внутрішнього та зовнішнього контролю.

3. Звітні форми бухгалтерського обліку, що подаються до Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби та органів місцевого самоврядування:

- форма № 1 «Звіт про використання коштів»;
- форма № 2 «Звіт про виконання бюджету»;
- інші регламентовані форми залежно від типу установи та джерел фінансування.

Важливо зазначити, що система облікових документів і реєстрів забезпечує безперервність обліку, достовірність даних та їх відповідність законодавству, що особливо актуально у умовах частих змін нормативної бази.

Первинні документи є основою бухгалтерського обліку фінансування бюджетної установи. Вони фіксують фактичне надходження коштів та слугують підставою для подальшого відображення операцій у бухгалтерських регістрах. У бюджетних установах первинні документи оформлюються відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Бюджетного кодексу України, а також нормативних актів Міністерства фінансів України.

Для Більшівцівської селищної територіальної громади первинними документами, які використовуються у процесі обліку фінансування, є:

1. Платіжні доручення та банківські виписки – фіксують фактичне надходження коштів на рахунки громади та їх рух між установами, відповідно до Положення про ведення касових операцій у бюджетних установах.

2. Акти приймання-передачі коштів – підтверджують передачу державних або місцевих трансфертів, субвенцій та дотацій у межах затвердженого бюджету.

3. Довідки та відомості про виконання бюджету – відображають порівняння фактичних надходжень із затвердженим планом і слугують підставою для аналітичного контролю та звітності.

4. Відомості про власні надходження установи – зокрема плата за послуги, гранти, благодійна допомога; документи підтверджують отримання та зарахування коштів на спеціальні фонди.

Первинні документи повинні бути оформлені згідно з чинним законодавством, містити реквізити: найменування установи, дату, суму операції, підпис відповідальної особи, а також печатку установи (за потреби). Їх своєчасне та правильне оформлення забезпечує достовірність даних бухгалтерського обліку та можливість проведення контролю за фінансуванням.

На основі первинних документів формуються рахунки бухгалтерського обліку, які дозволяють узагальнювати та систематизувати інформацію про надходження та використання коштів. У бюджетних установах використовуються рахунки за планом рахунків, затвердженим наказом Міністерства фінансів України. Наприклад:

- рахунок 30 «Касові кошти» – відображає надходження коштів на рахунки та у касу громади;
- рахунок 31 «Розрахунки з бюджетом» – для обліку отриманих субвенцій, дотацій та трансфертів;
- рахунок 34 «Власні надходження» – для відображення плати за послуги, грантів та інших надходжень;
- рахунок 40 «Використання коштів бюджету» – для обліку витрат за напрямками та програмами.

Для наочності представлено табл. 2.2, де показано первинні документи бюджетної установи, їх призначення та облік у рахунках.

Первинні документи бюджетної установи, їх призначення та облік у рахунках

№	Тип первинного документа	Призначення	Рахунок обліку	Законодавче підґрунтя
1	Платіжне доручення	Надходження коштів на рахунок	30, 31	Положення про ведення касових операцій
2	Банківська виписка	Фіксація руху коштів	30, 31	Закон України «Про бухгалтерський облік»
3	Акт приймання-передачі коштів	Підтвердження передачі субвенцій та дотацій	31	Бюджетний кодекс України
4	Довідка про виконання бюджету	Порівняння фактичних і планових надходжень	30, 31, 34	Інструкції Міністерства фінансів
5	Відомість про власні надходження	Облік плати за послуги, грантів	34	Положення про бюджетні установи

Важливою складовою організації бухгалтерського обліку у бюджетних установах є правильне відображення операцій фінансування на рахунках відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку для державного сектору. Операції фінансування включають отримання бюджетних коштів на рахунки установи, цільові субвенції та дотації, а також переведення коштів між бюджетними фондами. Всі ці надходження фіксуються у журнально-ордерній формі або через електронну систему обліку, забезпечуючи контроль за відповідністю планових та фактичних показників. Для наочності, інформацію про відображення операцій фінансування на рахунках можна представити у вигляді таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Відображення операцій фінансування бюджетної установи на рахунках бухгалтерського обліку

№	Операція фінансування	Рахунок бухгалтерського обліку	Призначення	Законодавче підґрунтя
1	Надходження коштів з	30 «Рахунки в банках» / 36	Фіксація надходжень	Бюджетний кодекс України, ст. 24; Наказ

	державного бюджету	«Розрахунки з бюджету»	коштів	Мінфіну № 291 від 30.03.2020
2	Перерахування субвенцій на освіту та охорону здоров'я	31 «Кошти в розпорядженні установ»	Відображення цільових надходжень	План рахунків для державного сектору, Наказ Мінфіну № 291 від 30.03.2020
3	Отримання власних надходжень установи (плата за послуги, гранти)	34 «Власні надходження»	Облік доходів установи	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ст. 9
4	Переведення коштів між фондами (загальний / спеціальний)	30/31 / 36 / 37	Забезпечення цільового використання коштів	Положення про ведення касових операцій у бюджетних установах, Наказ Мінфіну № 22 від 30.01.2015

Як видно з табл. 2.3, кожна операція фінансування має чітке відображення на відповідних рахунках бухгалтерського обліку. Рахунки 30 та 31 призначені для відображення надходжень та розрахунків з банківськими установами, рахунок 34 – для обліку власних доходів установи, а рахунки 36 та 37 – для контролю за цільовим використанням коштів із державного та місцевого бюджетів. Таке відображення забезпечує своєчасність, достовірність і прозорість обліку, що є критично важливим для виконання бюджетних призначень та аналітичного забезпечення управлінських рішень у бюджетній установі, наприклад, на прикладі Більшівцівської ТГ.

Система Казначейського обслуговування бюджетних коштів (КБО) є ключовим елементом організації фінансування бюджетних установ в Україні. Для бюджетних установ, таких як Більшівцівська ТГ, використання системи КБО дозволяє:

- здійснювати попередню перевірку заявок на видатки, що запобігає нецільовому використанню коштів;
- контролювати двосторонні розрахунки між державним та місцевим бюджетами;

- забезпечувати електронний облік та звітність у єдиній системі Національного банку та Державної казначейської служби України;
- формувати аналітичні дані для управлінських рішень на рівні установи та громади.

Система казначейського обліку інтегрується з бухгалтерським обліком установи, що дозволяє вести достовірний, прозорий та оперативний облік усіх операцій фінансування. Аналітичний облік у бюджетних установах передбачає деталізацію всіх надходжень та витрат за джерелами фінансування:

- Державний бюджет: базова дотація, освітні субвенції, цільові дотації на окремі програми;
- Місцевий бюджет: податки та збори, дотації та субвенції на місцевому рівні;
- Власні надходження установи: плата за послуги, гранти, благодійна допомога.

Аналітичний облік забезпечує:

- оперативний контроль за використанням коштів;
- можливість формування звітності в розрізі джерел фінансування;
- підготовку даних для внутрішнього аудиту та державного контролю.

Таблиця 2.4 демонструє, як різні джерела фінансування інтегруються в систему бухгалтерського обліку бюджетної установи.

Таблиця 2.4

Відображення надходжень бюджетних коштів та аналітичний облік за джерелами фінансування Більшівцівської ТГ (2024 рік)

Джерело фінансування	Рахунки бухгалтерського обліку (План рахунків Держсектору)	Вид операції	Аналітичний облік / підрозділи	Коментарі
Державний бюджет	30 «Розрахунки з бюджетом»	Надходження базової дотації	Освітня, соціальна, медична сфери	Попередня перевірка казначейством
	31 «Розрахунки з бюджетом за	Освітні субвенції	Здійснення харчування	Аналітика за програмами

	субвенціями»		учнів початкових класів, підтримка НУШ	
	32 «Розрахунки з державними дотаціями»	Додаткові дотації на передані державою видатки	Утримання закладів освіти та охорони здоров'я	Контроль казначейства
Місцевий бюджет	35 «Розрахунки з місцевим бюджетом»	Місцеві дотації та субвенції	Споруди громади, благоустрій, комунальні видатки	Відображення надходжень у розрізі програм
Власні надходження	36 «Розрахунки за надані послуги»	Плата за послуги, благодійні внески	Аналітичний облік за видами послуг	Підготовка до звітності та аудиту

В умовах децентралізації фінансування бюджетних установ, зокрема в громадах, таких як Більшівцівська ТГ, облікова політика зазнала суттєвих змін. Основною метою є забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, прозорості та підзвітності на місцевому рівні. Згідно з дослідженням [34], децентралізація сприяла посиленню фінансової автономії громад, що, в свою чергу, вимагало адаптації облікової політики до нових умов.

Впровадження інформаційних технологій стало необхідним кроком для забезпечення ефективного обліку та контролю за використанням бюджетних коштів. Системи, такі як «Є-Data» та «Kazna Online», відіграють ключову роль у цьому процесі.

Система «Є-Data» забезпечує публічний доступ до інформації про використання бюджетних коштів, що сприяє підвищенню прозорості та довіри громадян до органів місцевого самоврядування [83]. Вона дозволяє здійснювати моніторинг витрат у реальному часі, що є важливим інструментом для громадського контролю.

Система «Kazna Online» автоматизує процеси казначейського обслуговування, що включає в себе реєстрацію та виконання бюджетних зобов'язань, а також контроль за рухом бюджетних коштів [82]. Вона забезпечує

своєчасне та точне відображення операцій у бухгалтерському обліку, що сприяє зменшенню людського фактору та помилок у обліку.

Попри значні досягнення в автоматизації обліку, існують певні проблеми, що потребують вирішення. Однією з основних проблем є недостатня інтеграція різних інформаційних систем, що ускладнює обмін даними між органами місцевого самоврядування та казначейством [68]. Це може призводити до затримок у виконанні бюджетних зобов'язань та помилок у звітності.

Іншою проблемою є недостатній рівень кваліфікації персоналу, що здійснює облік та контроль за використанням бюджетних коштів. Це може впливати на якість обліку та своєчасність виконання фінансових операцій.

Таким чином, організація та методика обліку процесу фінансування Більшівцівської територіальної громади забезпечують систематичний та прозорий облік надходжень і використання бюджетних коштів. Впровадження казначейського обслуговування, аналітичного обліку за видами джерел фінансування та застосування сучасних інформаційних технологій дозволяє підвищити ефективність контролю, точність ведення бухгалтерського обліку та своєчасність формування звітності. Це створює передумови для раціонального використання бюджетних ресурсів та забезпечення фінансової дисципліни у громаді.

2.2. Організація та методика обліку процесу використання коштів бюджетної установи

Організація бухгалтерського обліку у бюджетних установах має ключове значення для забезпечення прозорості, законності та ефективності використання бюджетних коштів. В умовах функціонування Більшівцівської територіальної громади, де фінансування установ здійснюється як за рахунок власних доходів, так і за рахунок трансфертів із державного бюджету, належна організація обліку витрат є основою фінансової дисципліни та обґрунтованості управлінських рішень [12, с. 63]. Як свідчать результати аналізу облікової

політики у бюджетних установах громади, основними завданнями обліку витрат є:

- своєчасне та достовірне відображення усіх господарських операцій, пов'язаних із використанням бюджетних коштів;
- контроль за відповідністю фактичних витрат бюджетним асигнуванням, передбаченим у кошторисах;
- забезпечення інформацією для складання фінансової, бюджетної та статистичної звітності;
- формування аналітичної бази для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат [35, с. 97].

Як було зазначено у нормативно-правових актах, зокрема в Бюджетному кодексі України та Інструкції з бухгалтерського обліку в державному секторі, облік витрат ведеться за економічною класифікацією, що дає змогу відображати не лише напрям витрачання коштів, а й цільове призначення кожної операції [21, с. 41]. Таким чином, система обліку має бути побудована так, щоб забезпечити можливість контролю як на стадії планування, так і на стадії виконання видатків.

У той же час, як показує практика роботи бухгалтерських служб Більшівцівської селищної ради, важливе значення має розподіл функцій між різними структурними підрозділами. Зокрема:

- бухгалтерія відповідає за ведення синтетичного та аналітичного обліку витрат, складання звітності, а також за забезпечення відповідності витрат затвердженим кошторисам;
- керівники структурних підрозділів (освітніх, культурних, соціальних тощо) здійснюють попередній контроль за використанням асигнувань за своїми напрямками діяльності, а також формують первинні документи, що підтверджують витрати;
- казначейська служба здійснює зовнішній контроль за проведенням видатків через систему казначейського обслуговування, що гарантує їх відповідність затвердженим бюджетним призначенням [66, с. 56].

Як свідчить досвід фінансово-господарської діяльності Більшівцівської громади, саме така система розподілу обов'язків забезпечує ефективну взаємодію між адміністративними, фінансовими та контрольними органами, сприяючи дотриманню принципів результативності, ефективності та прозорості у використанні бюджетних коштів.

Як було зазначено у звіті Більшівцівської селищної ради (Додаток А), впродовж 2024 року [74] фінансування здійснювалося у межах загального та спеціального фондів бюджету громади. Як свідчать дані пояснювальної записки, у звітному періоді з бюджету фінансувалися ключові соціально важливі установи – заклади освіти, культури, охорони здоров'я, апарат управління, пожежна частина та соціальні служби громади.

Загальний обсяг видатків за рік становив 70 143,8 тис. грн, що відповідає 96,0 % запланованого показника (66 851,5 тис. грн). Основна частина коштів була спрямована на утримання освітніх закладів, оплату праці працівників бюджетної сфери, оплату комунальних послуг і реалізацію соціальних програм.

Як свідчать результати аналізу, видатки соціального спрямування становили 76,9 % загального обсягу видатків загального фонду (49 315,1 тис. грн). Найбільшу питому вагу серед них займають видатки на освіту – 65,4 %, що зумовлено необхідністю фінансування шкіл, ліцеїв, дитячих садків, музичної школи та підтримки Нової української школи. Значні ресурси також спрямовано на охорону здоров'я – 3,5 %, культуру і мистецтво – 4,4 %, соціальний захист – 3,6 %.

Таблиця 2.5

Структура видатків бюджету Більшівцівської ТГ за 2024 рік

№	Галузь фінансування	Обсяг видатків, тис. грн	Частка у структурі видатків, %
1	Освіта	41 973,8	65,4
2	Охорона здоров'я	2 261,4	3,5
3	Культура і мистецтво	2 852,2	4,4
4	Соціальний захист	2 227,7	3,6
5	Апарат управління, пожежна частина, інші витрати	10 828,7	23,1
Разом	—	70 143,8	100,0

Джерело: складено автором на основі Пояснювальної записки до річного звіту про виконання бюджету Більшівцівської селищної територіальної громади за 2024 рік [74].

Як видно з табл. 2.5, найбільшу частку у структурі видатків становлять витрати на освіту, що є свідченням соціальної орієнтованості бюджету громади. Це відповідає стратегічним пріоритетам розвитку Більшівцівської ТГ, спрямованим на підтримку освітньої інфраструктури та підвищення якості освітніх послуг.

У той же час, видатки на охорону здоров'я, культуру та соціальний захист залишаються стабільними, забезпечуючи функціонування закладів первинної медичної допомоги, народних домів, бібліотек, культурних центрів і соціальних програм підтримки населення.

Видатки за захищеними статтями становили 89,2 % від загального обсягу видатків загального фонду (57 209,4 тис. грн), з яких:

- 80,3 % спрямовано на оплату праці (51 510,1 тис. грн);
- 7,1 % – на оплату комунальних послуг та енергоносіїв (4 573,9 тис. грн);
- 1,8 % – на медикаменти та продукти харчування (1 125,4 тис. грн) [74].

Ці показники свідчать про раціональне використання бюджетних ресурсів та забезпечення фінансової стійкості громади навіть в умовах воєнного часу та частих змін бюджетного законодавства.

Як уже зазначалося вище, первинний облік є основою всієї системи бухгалтерського обліку бюджетних установ, адже саме він забезпечує достовірність, своєчасність і повноту відображення господарських операцій. В основному первинні документи фіксують факт здійснення витрат бюджетної установи, що пов'язані з придбанням матеріальних цінностей, оплатою праці, нарахуванням внесків до фондів соціального страхування, оплатою комунальних послуг та інших поточних видатків.

По суті, первинні документи – це офіційні підтвердження кожної фінансової операції, які слугують підставою для здійснення бухгалтерських записів. У бюджетних установах, зокрема у Більшівцівській територіальній громаді, використовуються такі основні форми первинних документів: платіжні доручення, акти виконаних робіт (наданих послуг), накладні, авансові звіти, відомості нарахування заробітної плати, рахунки-фактури, податкові накладні, касові ордери, акти списання матеріалів, акти приймання-передачі основних засобів, лімітно-забірні картки тощо.

Як свідчить практика, порядок оформлення цих документів визначається чинними нормативно-правовими актами, зокрема: Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Бюджетним кодексом України, Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі, а також Інструкцією з бухгалтерського обліку в бюджетних установах, затвердженою наказом Міністерства фінансів України № 174 від 26.06.2013 р.

З одного боку, дотримання вимог до оформлення первинних документів гарантує контроль за законністю та цільовим використанням бюджетних коштів; з іншого – забезпечує можливість проведення внутрішнього аудиту й зовнішньої перевірки. Усі документи повинні містити обов'язкові реквізити: назву установи, зміст господарської операції, дату здійснення, суму, одиницю виміру, підписи відповідальних осіб.

Практично всі первинні документи підлягають реєстрації у відповідних журналах-ордерах, меморіальних ордерах або електронних реєстрах, залежно від форми ведення обліку (паперової чи автоматизованої). Зокрема, в установах Більшівцівської ТГ активно впроваджено електронний документообіг, що здійснюється через систему «Kazna Online», що дозволяє забезпечити оперативність облікових процесів і підвищити рівень фінансової дисципліни.

Порядок зберігання первинних документів також регламентується законодавством: документи повинні зберігатися протягом термінів, визначених Переліком типових документів, що створюються в діяльності державних

органів та органів місцевого самоврядування, затвердженим наказом Мін'юсту України №578/5 від 12.04.2012 р. Відповідальність за організацію належного зберігання покладається на головного бухгалтера та керівника установи.

Система бухгалтерського обліку у бюджетних установах спрямована на забезпечення повного, достовірного та своєчасного відображення усіх господарських операцій, пов'язаних із використанням коштів. Відображення операцій витрачання бюджетних коштів здійснюється відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженого наказом Міністерства фінансів України №1203 від 31.12.2013 р., а також Інструкції з його застосування.

По суті, порядок запису операцій визначається економічною сутністю видатків – поточні витрати, капітальні інвестиції, оплата праці, придбання матеріалів, комунальні послуги тощо. У бухгалтерському обліку Більшівцівської територіальної громади такі операції відображаються за принципом подвійного запису на відповідних рахунках класів 2, 6, 8, 9 Плану рахунків державного сектору. Для наочності узагальнимо інформацію про типові бухгалтерські проведення щодо основних напрямів витрачання коштів у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Відображення операцій витрачання коштів бюджетної установи на
рахунках бухгалтерського обліку**

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Примітка (приклад)
1	Отримано товари (матеріали) для господарських потреб	8013 «Матеріальні витрати»	2113 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	Придбано канцтовари для школи
2	Нараховано заробітну плату працівникам установи	8011 «Витрати на оплату праці»	6611 «Розрахунки із заробітної плати»	Заробітна плата педагогічних працівників
3	Нараховано єдиний соціальний внесок	8012 «Нарахування на оплату праці»	6511 «Розрахунки за ЄСВ»	ЄСВ 22% від суми нарахованої зарплати

4	Оплачено комунальні послуги (теплопостачання, електроенергія)	8013 «Матеріальні витрати»	2313 «Розрахунки з постачальниками комунальних послуг»	Оплата за електроенергію
5	Проведено оплату за виконані послуги з ремонту	8014 «Інші витрати»	2113 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	Поточний ремонт приміщення
6	Списано використані матеріали зі складу	8013 «Матеріальні витрати»	1511 «Матеріали»	Списання господарських матеріалів
7	Проведено капітальні видатки (придбання обладнання)	1311 «Основні засоби»	2113 «Розрахунки з постачальниками»	Закупівля ноутбуків для школи
8	Перераховано кошти постачальникам з рахунку	2113 «Розрахунки з постачальниками»	2313 «Рахунки в казначействі»	Безготівкове перерахування коштів

Джерело: складено автором на основі Інструкції з бухгалтерського обліку в державному секторі (наказ Мінфіну №1203 від 31.12.2013 р.) та практики обліку Більшівцівської ТГ.

Як свідчать дані табл. 2.6, операції витрачання коштів у системі бухгалтерського обліку охоплюють різні напрями діяльності бюджетної установи.

Особливості аналітичного обліку за видами витрат і джерелами фінансування полягають у тому, що кожен синтетичний рахунок деталізується за субрахунками і кодами програмної та економічної класифікації. Наприклад, витрати на оплату праці (8011) ведуться окремо за загальним та спеціальним фондом; матеріальні витрати (8013) – за видами матеріалів; витрати на послуги (8014) – за постачальниками.

В умовах автоматизованого обліку, який впроваджено у Більшівцівській територіальній громаді через систему «Kazna Online», аналітичний облік дозволяє швидко формувати звітність за джерелами фінансування (загальний або спеціальний фонд), видами видатків та статтями кошторису. Це сприяє підвищенню ефективності контролю за використанням бюджетних коштів і забезпечує прозорість фінансових операцій.

Необхідно зазначити, що центральне місце у веденні обліку витрат належить системі казначейського обслуговування, яка забезпечує контроль за кожною операцією з використання бюджетних коштів. Усі платежі бюджетних установ громади проходять через Державну казначейську службу, що дає змогу забезпечити прозорість, запобігти нецільовому використанню ресурсів і забезпечити достовірність облікових даних. Характерно, що у Більшівцівській ТГ усі установи (освітні, медичні, культурні, адміністративні) функціонують саме в межах казначейської моделі обслуговування, використовуючи систему «Kazna Online» для реєстрації зобов'язань, подання платіжних доручень і контролю залишків на рахунках.

Маємо підкреслити, що важливою складовою сучасної облікової політики є використання інформаційних технологій. Зокрема, громада активно застосовує державну платформу «Є-Data», на якій оприлюднюються усі платежі з бюджету, що забезпечує відкритість і підзвітність перед громадськістю. Це відповідає концепції публічного фінансового контролю і створює додаткові умови для прозорості місцевих фінансів.

Слід мати на увазі, що у процесі організації обліку витрат громада стикається і з певними проблемами. До них належать:

- часті зміни у нормативно-правовій базі, що ускладнюють ведення облікових процедур;
- потреба у підвищенні кваліфікації бухгалтерських працівників, особливо в частині застосування сучасних ІТ-рішень;
- недостатня автоматизація внутрішніх процесів, зокрема аналітичного обліку за видами витрат та джерелами фінансування;
- потреба у вдосконаленні внутрішнього фінансового контролю на рівні структурних підрозділів.

Разом із тим, маємо зауважити, що в останні роки Більшівцівська громада демонструє позитивні тенденції в управлінні бюджетними ресурсами – зокрема, зростає рівень цифровізації фінансових процесів, удосконалюється система звітності, підвищується ефективність контролю за витратами.

Отже, особливістю облікової політики у сфері витрат Більшівцівської ТГ є поєднання казначейської дисципліни, цифрової прозорості та поступового переходу до автоматизованих форм обліку, що відповідає сучасним вимогам державного управління фінансами та є передумовою ефективного використання бюджетних коштів.

2.3. Вдосконалення обліку фінансування та використання коштів бюджетної установи в умовах застосування інформаційних технологій

У сучасних умовах розвитку публічного сектору України питання автоматизації бухгалтерського обліку у бюджетних установах набуває особливої актуальності. Як показує практика, ефективне управління фінансовими ресурсами можливе лише за умови впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що забезпечують оперативність, точність і прозорість облікових процесів.

Використання цифрових рішень у сфері фінансів дозволяє мінімізувати людський фактор, підвищити достовірність фінансової звітності та забезпечити контроль на всіх етапах руху бюджетних коштів – від планування асигнувань до їх фактичного використання. У контексті реформування системи державного управління фінансами та реалізації політики відкритих даних, перед бюджетними установами постає завдання не лише впроваджувати сучасні програмні комплекси, а й удосконалювати облікову політику відповідно до вимог електронного документообігу, онлайн-звітності та казначейського обслуговування.

Більшівцівська селищна територіальна громада також поступово впроваджує цифрові інструменти для управління бюджетом, використовуючи можливості Єдиної казначейської системи, сервісів «Є-Data», «Prozorro», «Kazna Online», а також внутрішніх систем автоматизованого обліку для формування кошторисів, контролю видатків та складання фінансової звітності.

Це створює умови для підвищення ефективності фінансового контролю і зменшення витрат часу на рутинні бухгалтерські операції.

Як уже підкреслювалося вище, традиційна система обліку бюджетних коштів усе більше виявляє свої обмеження: ручне введення даних, дублювання операцій, ризик помилок через людський фактор, затримки у обробці інформації. В умовах зростаючих вимог до оперативності, прозорості та контролю над використанням бюджетних ресурсів виникає необхідність цифровізації облікових процесів.

Практично вже сьогодні цифрові технології в бухгалтерії дозволяють автоматично фіксувати господарські операції, інтегрувати дані з казначейською системою, здійснювати облік у режимі реального часу. Так, дослідження Семенець І., Шевченко С. та Григорів О. демонструють, що впровадження цифрових рішень у державному секторі України суттєво підвищує ефективність обліку та скорочує час обробки звітності [80, с. 109–115].

По суті, цифровізація бухгалтерського обліку – це не просто технічне оновлення, а трансформація самої природи облікових процесів: автоматизовані системи забезпечують єдину базу даних, уніфіковану класифікацію операцій, зменшують ризики коригувань «вручну» і сприяють оперативному контролю. У міжнародному дослідженні зрозуміло вказано, що цифрова трансформація – це не лише технології, але зміна організаційної культури, адаптація процесів та підготовка персоналу [89].

З одного боку, цифровізація створює передумови для інтеграції бухгалтерського обліку з аналітичними та контрольними модулями – таким чином появляється єдина система управління бюджетними коштами. З іншого боку, вона вимагає початкових інвестицій: у програмне забезпечення, технічне обладнання, підготовку кадрів і зміну підходів до виробничих процедур.

Таким чином, обґрунтовано, що без цифровізації обліку бюджетних установ неможливо досягти високої якості фінансової інформації, швидкості реагування на відхилення та прозорості перед громадянами. Більшівцівська ТГ має враховувати цей виклик як стратегічний пріоритет, адже йдеться не лише

про удосконалення технологій, але й про підвищення довіри до фінансової діяльності громади.

Як зазначено в дослідженнях українських науковців, традиційна система бухгалтерського обліку бюджетних установ має низку суттєвих недоліків, які потребують усунення. По-перше, паперовий документообіг часто супроводжується затримками в обробці первинних документів, що призводить до пізніх бухгалтерських записів і незбалансованості даних у облікових регістрах. По суті, дублювання інформації – коли дані вводяться у різні системи або повторно – підвищують ймовірність виникнення помилок через людський фактор, особливо при великому обсязі операцій.

Проблема цілком є не вирішеною: навіть за наявності інформаційних систем, частина бюджетних установ досі веде значну частину обліку вручну або у гібридному режимі, що зберігає ризики неточностей, втрат даних і необхідності виправлень. Як зазначають автори, ручне введення підвищує навантаження на бухгалтерів, збільшує час на обробку операцій і створює умови для введів неправильної суми, некоректного кодування або пропуску документації.

Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання про оперативність доступу до аналітичної інформації. Традиційні методи не дозволяють в реальному часі або з мінімальним лагом відстежувати фінансові потоки, видатки за джерелами фінансування, залишки коштів або відхилення від плану. Це особливо критично для громад, які працюють у динамічних умовах (зміни надходжень, форс-мажори) – без швидкого аналізу і контролю прийняття рішень може бути запізнитим або недостатньо точним.

У сучасних умовах реформування державного управління та фінансової децентралізації особливої актуальності набуває питання підвищення ефективності бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Як зазначають українські вчені, система обліку є основою управління фінансовими ресурсами громади, а її якість визначає достовірність бюджетної звітності та результативність використання коштів [18, с. 14].

Разом із тим, традиційна модель обліку, заснована на ручному введенні даних і паперовому документообігу, вже не відповідає вимогам часу. Вона ускладнює швидкий доступ до аналітичної інформації, збільшує ризики помилок і не забезпечує належного рівня прозорості фінансових операцій [67, с. 51–53].

Проблема цілком є не вирішеною: навіть за наявності технічних можливостей цифровізації значна частина бюджетних установ продовжує працювати з паперовими носіями. Як свідчать дані досліджень, серед основних недоліків традиційної системи виділяють:

- паперовий документообіг, який призводить до затримок у відображенні операцій;
- дублювання інформації в різних журналах та реєстрах;
- високий ризик людських помилок при ручному введенні даних;
- тривалий процес узгодження звітності між підрозділами [54, с. 89].

З одного боку, паперові документи формально відповідають вимогам чинного законодавства, однак, по суті, створюють значні перешкоди для оперативного контролю за виконанням кошторисів. З іншого боку, обмеженість доступу до первинних документів у реальному часі унеможлиблює формування своєчасних управлінських рішень. Як зазначають західні дослідники, надмірна бюрократизація бухгалтерського процесу у публічному секторі призводить до зниження ефективності розподілу бюджетних ресурсів.

Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання переходу до автоматизованих систем обліку, які забезпечують безперервність, прозорість і достовірність фінансової інформації. Переваги таких систем очевидні:

- оперативність і точність у відображенні операцій – автоматичне заповнення документів зменшує ризик помилок [67, с. 55];
- скорочення часу обробки інформації та підготовки звітів;
- інтеграція з державними інформаційними платформами («E-Data», «Kazna Online»), що забезпечує контроль за витрачанням коштів;

– підвищення рівня прозорості та доступності даних для контролюючих органів і громадськості.

Як свідчить практика, запровадження автоматизованих рішень у громадах сприяє підвищенню рівня довіри до органів місцевого самоврядування, зниженню витрат на паперовий документообіг і підвищенню якості фінансового моніторингу.

Отже, слід мати на увазі, що ефективне функціонування бюджетних установ у сучасних умовах неможливе без цифровізації облікових процесів. Характерно, що автоматизація не лише зменшує ризики помилок, а й створює нову інформаційну основу для управлінських рішень, що сприяє підвищенню фінансової дисципліни, прозорості й підзвітності. Таким чином, перехід від традиційного до автоматизованого обліку є невід’ємною складовою процесу модернізації системи публічних фінансів в Україні.

Більшівцівська ТГ фінансує утримання восьми закладів освіти, зокрема двох ліцеїв, чотирьох гімназій та одного дитячого садка. Щомісяця бухгалтерія селищної ради проводить облік витрат на оплату електроенергії, теплопостачання та водопостачання. Відобразимо традиційну систему обліку у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Традиційна система обліку

Етап	Дії бухгалтера	Проблеми
1. Отримання рахунків	Паперові рахунки від постачальників передаються до бухгалтерії поштою або особисто.	Витрати часу, ризик втрати документів.
2. Підготовка платіжних доручень	Заповнення вручну у Word або Excel, друк і підпис керівника.	Помилки при введенні сум або реквізитів.
3. Реєстрація в обліку	Дані вносяться вручну в журнал господарських операцій і книгу обліку витрат.	Дублювання інформації, низька швидкість.
4. Формування звіту	Щомісячно бухгалтер узагальнює витрати у зведених таблицях.	Висока ймовірність арифметичних помилок.

По суті, обробка одного пакета документів могла займати до 2–3 днів, а узгодження платежів з Державною казначейською службою – ще до двох днів.

Якщо ж використовувати автоматизацію то вона матиме вигляд, табл.2.8.

Таблиця 2.8

**Автоматизована система обліку (приклад: інтеграція «Kazna Online»
+ «М.Е.Doc» + «Є-Data»)**

Етап	Автоматизована дія	Переваги
1. Отримання рахунків	Постачальник надсилає електронний рахунок (XML/EDI). Система автоматично зчитує дані.	Відсутність паперових документів, мінімізація людського фактору.
2. Формування платіжного доручення	На основі рахунку програма автоматично генерує доручення. Підпис відбувається КЕП (кваліфікованим електронним підписом).	Економія часу, безпечність, юридична сила документа.
3. Реєстрація у бухгалтерському обліку	Дані автоматично потрапляють у бухгалтерську базу (наприклад, «ISpro», «Парус-Бюджет», «1С:Держустанова»).	Миттєве оновлення облікових даних.
4. Контроль через «Є-Data»	Витрати публікуються автоматично у системі публічних фінансів.	Прозорість, контроль з боку громади.

У результаті, обробка всього пакета операцій займає менше 1 години, без потреби друку та ручного введення. Для порівняння покажемо більш наочно у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Порівняльна характеристика традиційної та автоматизованої системи обліку

Критерій	Традиційна система	Автоматизована система
Тривалість обробки операцій	2–3 дні	до 1 години
Ризик помилок	Високий	Мінімальний
Контроль з боку громади	Обмежений	Повний (через «Є-Data»)
Зберігання документів	Паперове	Електронне (з резервним копіюванням)
Узгодження з Казначейством	Особисте подання	Онлайн у «Kazna Online»
Прозорість	Часткова	Висока

Необхідно зазначити, що впровадження автоматизованої системи обліку у Більшівцівській ТГ дозволило б не лише скоротити терміни опрацювання первинних документів і уникнути помилок ручного введення, але й підвищити рівень фінансової дисципліни та відкритості бюджетного процесу. Слід мати на увазі, що така цифрова трансформація створює підґрунтя для ефективнішого управління ресурсами громади, що особливо важливо в умовах децентралізації та підзвітності місцевих бюджетів.

Прийнято вважати, що розвиток цифрових технологій у сфері державного управління є ключовою передумовою підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів. У сучасних умовах бюджетні установи, зокрема в межах Більшівцівської територіальної громади, потребують переходу від фрагментарного використання інформаційних технологій до системного підходу, що охоплює всі етапи фінансування – від планування асигнувань до контролю за їх цільовим використанням.

Загальновідомо, що цифровий облік бюджетних асигнувань і трансфертів забезпечує прозорість, оперативність та достовірність фінансової інформації. Зокрема, впровадження електронної системи «Є-Data» і сервісу відкритих даних «Spending.gov.ua» сприяє публічності бюджетного процесу та контролю за витрачанням коштів [27]. У межах локальних громад це дозволяє бухгалтерам і фінансовим спеціалістам автоматично формувати звіти про рух коштів, відстежувати залишки асигнувань, а також здійснювати моніторинг надходжень і витрат у реальному часі.

У цьому контексті особливої ваги набуває автоматизоване формування кошторисів і планів використання бюджетних коштів. Такі інструменти, як інтегровані модулі у програмному забезпеченні «М.Е.Дос», «ІТС-Бюджет» або «ISpro», дозволяють формувати кошторис за допомогою алгоритмів, які враховують обсяги минулих витрат, поточні потреби та нормативні обмеження. Це зменшує ризик людських помилок, прискорює процес погодження документів між фінансовими органами та казначейством, а також дає можливість швидше реагувати на зміни у фінансуванні.

Характерно, що автоматизовані системи дозволяють не лише оптимізувати облік, а й підвищити аналітичний потенціал управлінських рішень. Наприклад, система може аналізувати структуру витрат установи Більшівцівської ТГ, порівнювати заплановані та фактичні показники, виявляти відхилення та формувати рекомендації щодо раціонального використання бюджетних ресурсів.

Слід мати на увазі, що успішна цифровізація фінансового обліку неможлива без належного рівня підготовки персоналу, технічного забезпечення та кіберзахисту інформаційних ресурсів. Тому вдосконалення методики обліку фінансування в умовах цифровізації передбачає не лише оновлення програмних засобів, а й формування цифрової компетентності бухгалтерів, які мають вміти ефективно працювати в електронному середовищі.

Є підстави вважати, що процес цифровізації бухгалтерського обліку у бюджетній сфері є не лише технічним, а насамперед – організаційним і соціальним викликом. Попри активне впровадження інформаційних технологій у державний сектор, значна частина установ, зокрема органи місцевого самоврядування, як-от Більшівцівська ТГ, стикаються з низкою бар'єрів, що сповільнюють ефективне функціонування цифрових систем.

Однією з найважливіших особливостей досліджуваного об'єкта є наявність технічних, кадрових та організаційних проблем, які суттєво впливають на темпи цифровізації. З технічного боку спостерігається недостатнє оновлення комп'ютерної техніки, повільне інтернет-з'єднання, відсутність стабільної технічної підтримки програмних продуктів. Організаційний аспект проявляється у відсутності єдиного стандарту автоматизації облікових процесів у різних громадах, що призводить до фрагментарності даних і складнощів при їх обробці. Кадровий бар'єр полягає у нестачі кваліфікованих бухгалтерів, які мають необхідні цифрові навички для роботи з інтегрованими системами обліку.

Зібраний і проаналізований фактичний матеріал дозволяє проілюструвати певні спостереження: більшість працівників фінансових відділів місцевих рад

мають досвід роботи з паперовими формами звітності, але часто не володіють достатніми навичками у сфері кібербезпеки, аналітики даних чи хмарних технологій. У результаті впровадження нових систем сприймається не як спрощення, а як додаткове навантаження, що знижує ефективність цифрових реформ.

Перевіримо висунуте припущення, що успішність цифровізації безпосередньо залежить від рівня підготовки персоналу. Це підтверджують дослідження українських науковців, які наголошують, що підвищення кваліфікації бухгалтерів є ключовим чинником адаптації до нових інформаційних умов [47, с. 115]. Необхідно розвивати систему постійного професійного навчання, яка б включала курси з використання бухгалтерських інформаційних систем, аналізу великих даних і захисту фінансової інформації.

Окрему увагу слід приділити питанню інформаційної безпеки. З поширенням електронного документообігу зростає ризик несанкціонованого доступу до конфіденційних фінансових даних. Тому бюджетні установи мають впроваджувати комплексні заходи кіберзахисту: регулярне резервне копіювання, багаторівневу авторизацію користувачів, аудит безпеки програмного забезпечення. Для громад, таких як Більшівцівська ТГ, це означає потребу у створенні локальних політик інформаційної безпеки та призначенні відповідальних осіб за цифрову інфраструктуру.

Підсумовуючи, можна зазначити, що попри наявні труднощі, цифровізація бухгалтерського обліку у бюджетній сфері є незворотним процесом. Її перспективи пов'язані з упровадженням інтегрованих систем управління публічними фінансами, розширенням функціоналу державних інформаційних платформ, а також з формуванням нової професійної культури, орієнтованої на прозорість, аналітичність та оперативність прийняття рішень.

Процес цифровізації облікових систем у бюджетних установах, зокрема у громадах на кшталт Більшівцівської ТГ, є не лише інструментом автоматизації, а й стратегічним чинником підвищення ефективності управління публічними фінансами. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають перспективні

напрями розвитку, які визначають новий етап еволюції фінансово-облікових процесів.

Важливим напрямом удосконалення є використання технологій Big Data у сфері державного сектору. Завдяки аналізу великих масивів фінансової інформації можна своєчасно виявляти аномалії у витратах, оцінювати ефективність виконання бюджетних програм і формувати стратегічні рекомендації для управлінських рішень. Для Більшівцівської ТГ, наприклад, це дозволило б на основі історичних даних оптимізувати розподіл субвенцій між освітніми та соціальними напрямами верифікованості [96, с. 89].

Не менш перспективним є впровадження штучного інтелекту (ШІ) в управління бюджетними процесами. Алгоритми машинного навчання здатні автоматично класифікувати витрати, проводити аудит транзакцій, прогнозувати дефіцит чи профіцит бюджету. Застосування ШІ забезпечує зменшення ризику людських помилок і сприяє формуванню більш обґрунтованих управлінських рішень. Як свідчать результати міжнародних досліджень, країни, що активно інтегрують ШІ у фінансове управління, демонструють зростання ефективності бюджетного планування до 25–30 % [5, с. 103].

У зв'язку з цим слід наголосити, що перспективи цифровізації бюджетного обліку в Україні безпосередньо залежать від політики держави щодо підтримки цифрових інновацій, розвитку кіберінфраструктури та підготовки кадрів нового покоління. Необхідно враховувати, що цифрова трансформація – це не одноразова модернізація, а тривалий процес адаптації, який потребує методологічної підтримки, міжвідомчої координації та інвестицій у людський капітал.

Таким чином, перехід до Smart Accounting, використання Big Data та штучного інтелекту визначають майбутнє бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Ці напрями формують основу для створення гнучкої, прозорої та аналітично орієнтованої системи управління публічними фінансами, що відповідає сучасним викликам цифрової економіки.

Висновки до розділу 2

Ефективність управління фінансовими ресурсами громади значною мірою залежить від правильності формування джерел фінансування, дотримання принципів казначейського обслуговування та впровадження обґрунтованої облікової політики. У Більшівцівській ТГ процес фінансування здійснюється відповідно до вимог Бюджетного кодексу України, а бухгалтерський облік забезпечує відображення бюджетних асигнувань, кошторисних призначень і надходжень із застосуванням системи аналітичного обліку за видами джерел фінансування.

Облік витрат у бюджетних установах має забезпечувати достовірність даних щодо цільового використання бюджетних коштів, своєчасне формування звітності та контроль за ефективністю видатків. Дослідження на прикладі Більшівцівської громади показало, що найбільшу частку у структурі видатків

становлять витрати соціального спрямування – освіта, охорона здоров'я, культура. Ведення обліку здійснюється відповідно до плану рахунків державного сектору з використанням аналітичного обліку за видами витрат і джерелами фінансування. Разом із тим, збереження елементів паперового документообігу та ручного введення даних знижує оперативність і точність інформації, що вимагає впровадження більш сучасних цифрових рішень.

Впровадження автоматизованих систем обліку, таких як «Є-Data» та «Kazna Online», дозволяє підвищити прозорість бюджетних операцій, мінімізувати людський фактор і забезпечити аналітичну підтримку управлінських рішень.

Отже, результати дослідження підтверджують, що ефективна організація та методика обліку фінансування і використання коштів у бюджетних установах потребують системного поєднання традиційних принципів бухгалтерського обліку з сучасними цифровими технологіями.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ФІНАНСУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

3.1. Організаційно-методичні підходи до аналізу фінансування і використання коштів бюджетної установи

У сучасних умовах реформування системи публічних фінансів аналіз фінансування та використання бюджетних коштів є важливим інструментом забезпечення економічної стабільності та фінансової дисципліни у діяльності органів місцевого самоврядування. Він дає змогу не лише оцінити ефективність функціонування бюджетних установ, а й виявити резерви підвищення результативності використання фінансових ресурсів громади.

Як зазначають українські науковці, аналітична діяльність у бюджетній сфері виконує подвійне завдання: з одного боку – контролює відповідність фактичних показників бюджетного виконання затвердженим планам і нормативам, з іншого – формує інформаційне підґрунтя для прийняття управлінських рішень на рівні органів місцевого самоврядування [46, с. 74]. Тому аналіз фінансування та використання коштів бюджетних установ має здійснюватися системно, на основі єдиної методологічної бази, яка поєднує бухгалтерські, економічні й статистичні інструменти.

Для Більшівцівської селищної територіальної громади, як і для інших громад України, методологічна узгодженість аналізу є надзвичайно важливою. Саме від неї залежить достовірність висновків щодо фінансового стану громади, ступеня ефективності розподілу коштів між галузями та можливості прийняття стратегічних управлінських рішень щодо розвитку території.

Прийнято вважати, що фінансовий аналіз у бюджетних установах є однією з ключових функцій управління, оскільки він забезпечує об'єктивну оцінку фінансового стану, результативності використання бюджетних коштів і обґрунтованість управлінських рішень. Аналіз дозволяє не лише встановити факт ефективності чи неефективності фінансування, а й виявити чинники, які впливають на досягнення запланованих результатів діяльності установи.

Загальновідомо, що фінансовий аналіз виступає інформаційною основою системи управління публічними фінансами, оскільки забезпечує процеси планування, контролю, прогнозування і регулювання бюджетних потоків. Як зазначає Куцик П. О., аналіз у державному секторі спрямований на визначення рівня збалансованості доходів і видатків, встановлення ступеня досягнення цілей бюджетних програм і підвищення прозорості діяльності суб'єктів публічних фінансів [46, с. 69].

На думку Савченко В. Ф., аналітична діяльність у сфері бюджетного менеджменту є інструментом, який дозволяє зіставити заплановані та фактичні результати виконання бюджету, оцінити рівень використання ресурсного потенціалу і сформулювати рекомендації для підвищення ефективності управління

[78, с. 112]. Водночас дослідниця Вороніна Л. І. підкреслює, що роль фінансового аналізу полягає не лише у кількісній оцінці фінансових показників, а й у забезпеченні зворотного зв'язку між управлінськими рішеннями та їх фінансовими наслідками, що має особливе значення для бюджетних установ [16, с. 45].

Згідно з поглядами Мельник Л. Г., фінансовий аналіз у бюджетній сфері виконує функцію системного моніторингу ефективності використання коштів і має бути побудований на принципах достовірності, повноти та своєчасності інформації. Вона підкреслює, що результати аналізу формують основу для управлінського контролю, аудиту і стратегічного планування у сфері публічних фінансів [55, с. 74].

Для Більшівцівської територіальної громади фінансовий аналіз має особливе значення, оскільки дозволяє визначити рівень забезпеченості потреб населення, ефективність використання субвенцій, дотацій та власних надходжень. Використання аналітичних інструментів у системі управління громадськими фінансами сприяє підвищенню фінансової стійкості громади, своєчасному виявленню диспропорцій і прийняттю обґрунтованих управлінських рішень на місцевому рівні.

Отже, сутність аналізу фінансування і використання бюджетних коштів полягає у комплексному дослідженні руху, структури та ефективності використання фінансових ресурсів з метою забезпечення їх цільового спрямування, підвищення результативності діяльності бюджетних установ і дотримання принципів прозорості та публічності у бюджетному процесі.

Як уже зазначалося вище, фінансовий аналіз у бюджетних установах є інструментом не лише контролю, а й оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів. Його головне призначення полягає у тому, щоб виявити, наскільки цільовим, економним та результативним є використання коштів, виділених на виконання бюджетних програм та утримання установ комунальної власності.

Прийнято вважати, що аналітична діяльність у сфері публічних фінансів спрямована на формування інформаційної основи для управлінських рішень і здійснюється на принципах доцільності, своєчасності, порівнянності, достовірності та комплексності. Як зазначає Кіріллова Н. В., аналіз бюджетних витрат має на меті не лише кількісну оцінку показників, а й якісне визначення причин і наслідків їх змін [40, с. 92].

Для узагальнення сутності аналітичної діяльності у процесі оцінки ефективності витрачання коштів бюджетних установ доцільно представити її структуру та взаємозв'язки основних етапів (рис. 3.1).

Особливо важливою така аналітична функція є для Більшівцівської селищної територіальної громади, де значна частина бюджету спрямовується на фінансування освіти, культури, медицини та соціального захисту. Регулярний аналіз показників ефективності витрат дозволяє не лише оцінити раціональність їх розподілу, а й визначити напрями подальшої оптимізації бюджетного процесу на місцевому рівні.

Рис. 3.1. Призначення аналітичної діяльності для оцінки ефективності використання бюджетних коштів

Прийнято вважати, що методика аналізу повинна базуватися на поєднанні класичних економічних методів і сучасних інструментів фінансового моніторингу, що дозволяють отримати повну, достовірну й аналітично опрацьовану інформацію про стан виконання бюджету [46, с. 93].

Загальновідомо, що у практиці бюджетних установ застосовується низка методів аналізу, які відрізняються за метою, об'єктом дослідження та способом опрацювання даних (табл.3.1).

Таблиця 3.1

Основні методи аналізу фінансової діяльності бюджетних установ

Метод аналізу	Сутність	Результат застосування
Горизонтальний	Порівняння показників за кілька періодів	Визначення динаміки доходів і видатків
Вертикальний	Аналіз структури доходів/видатків у загальній сумі	Виявлення пріоритетних напрямів фінансування
Порівняльний	Співставлення з іншими громадами	Оцінка ефективності

	або середніми показниками	управління ресурсами
Коефіцієнтний	Розрахунок фінансових співвідношень	Визначення стійкості, збалансованості бюджету
Факторний	Виявлення причин зміни показників	Встановлення резервів підвищення ефективності

Джерело: систематизовано автором на основі [2; 3]

Горизонтальний аналіз передбачає порівняння показників за кілька звітних періодів для визначення динаміки їх змін. Він дозволяє оцінити темпи зростання доходів і видатків бюджету, виявити тенденції фінансової стабільності громади.

Вертикальний аналіз (структурний) використовується для оцінки питомої ваги окремих статей у загальному обсязі бюджету. Наприклад, аналізуючи структуру видатків, можна визначити, яку частку становлять видатки на освіту, охорону здоров'я чи соціальний захист.

Порівняльний аналіз застосовується для співставлення фінансових показників із середніми по регіону або аналогічними громадами. Це дозволяє оцінити конкурентоспроможність громади за рівнем доходів на душу населення чи часткою захищених видатків.

Коефіцієнтний аналіз ґрунтується на розрахунку відносних показників, які характеризують фінансову стійкість, ліквідність, бюджетну забезпеченість. Наприклад, коефіцієнт покриття або коефіцієнт дотаційності бюджету свідчить про рівень залежності громади від трансфертів.

Факторний аналіз дозволяє встановити, які саме чинники вплинули на зміну доходів або видатків. Він допомагає управлінцям виявити причини відхилень – як позитивних (перевиконання плану), так і негативних (недофінансування окремих галузей).

Як зазначають Пилипенко Л. М. і Гончаренко О. В., основними індикаторами ефективності фінансування бюджетних установ є:

- коефіцієнт повноти виконання доходної частини бюджету;

- коефіцієнт фінансування видатків (співвідношення фактичних до запланованих);
- частка захищених статей у структурі видатків;
- показник питомих витрат на одного мешканця громади;
- коефіцієнт дотаційності бюджету [70, с. 58].

Ці показники дозволяють оцінити не лише рівень виконання бюджету, а й результативність використання коштів, ступінь фінансової незалежності громади та ефективність управлінських рішень у бюджетному процесі.

На основі Пояснювальної записки до річного звіту про виконання бюджету Більшівцівської селищної територіальної громади за 2024 рік (Додаток А), можемо застосувати наведені методи аналізу на практиці. До бюджету громади у 2024 році мобілізовано власних і закріплених доходів – 28 207,5 тис. грн, що становить 103,5 % до плану. Видатки загального фонду склали 64 157,9 тис. грн, або 96 % від запланованого показника. Це свідчить про високий рівень виконання доходної частини та раціональне використання коштів, що вказує на фінансову стабільність громади. За результатами вертикального аналізу, найбільшу питому вагу у структурі видатків займають:

- освіта – 65,4 %,
- культура і мистецтво – 4,4 %,
- соціальний захист – 3,6 %,
- охорона здоров'я – 3,5 %.

Такі показники свідчать про соціальну спрямованість бюджету, що відповідає стратегічним пріоритетам місцевого розвитку. Застосування факторного аналізу дозволило виявити, що зростання дохідної частини відбулося переважно за рахунок збільшення офіційних трансфертів із державного бюджету – на 1 192,5 тис. грн порівняно з попереднім роком, а також покращення адміністрування місцевих податків.

Слід зазначити, що динаміка надходжень впродовж звітного бюджетного періоду була досить стабільна, зокрема по загальному фонду, рис. 3.2.

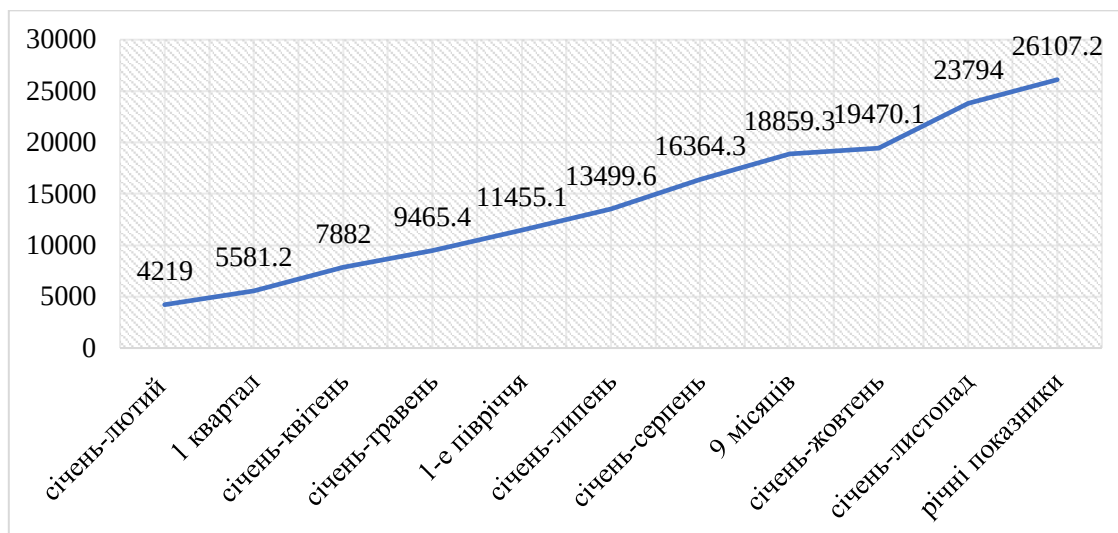

Рис.3.2. Динаміка темпів росту доходів загального фонду [74]

Даний результат досягнуто за рахунок зростання надходжень основних видів платежів, табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Динаміка надходжень основних видів доходів до бюджету

Більшівцівської селищної територіальної громади у 2023–2024 рр.

	Фактично надійшло (тис.грн)		Відхилення	
	2023 р.	2024 р.	в сумі, тис.грн.	в %
ПДФО	12669,3	14625,2	1955,9	115,4
Податок на майно, землю	4159,0	3839,8	-319,2	92,3
Єдиний податок	4914,2	5780,7	866,5	117,6

На рис.3.3 показано структуру доходів загального фонду (без трансфертів) 26107,2 тис. грн.

**Рис.3.3. Структура доходів загального фонду (без трансфертів)
Більшівцівської селищної територіальної громади за 2024 рік [74]**

Значну частку 56,0 % в доходах загального фонду займає податок на доходи фізичних осіб, якого у звітному періоді надійшло до бюджету ТГ 14625,2 тис. гривень. Із загального числа платників найбільшими є: установи бюджетної сфери, які утримуються за рахунок селищного бюджету (32,0 %), сплачено 7289,8 тис. гривень, з них зараховано до селищного бюджету 4665,5 тис. гривень.

Серед економічно активних підприємств та СПД. Детальніше наведено в Додатку А. Як показує аналіз бюджетних даних, у 2024 році видаткова частина бюджету Більшівцівської селищної територіальної громади була спрямована переважно на фінансування установ соціально-культурної сфери, що свідчить про соціальну орієнтованість місцевого бюджету. Обсяг проведених видатків за загальним і спеціальним фондами становив 70 143,8 тис. грн, що забезпечило виконання основних програм розвитку громади.

У структурі видатків значну частку займають витрати на освіту, культуру, охорону здоров'я та соціальний захист населення. Така структура узгоджується

з пріоритетами державної політики у сфері місцевого самоврядування, спрямованої на забезпечення базових потреб громади –доступу до освіти, медичних і культурних послуг.

Таблиця 3.2

**Структура видатків бюджету Більшівцівської селищної
територіальної громади за 2024 рік**

№ з/п	Галузь фінансування	Кількість закладів / штатних одиниць	Сума видатків, тис. грн	Питома вага у загальному обсязі, %
1	Освіта (ліцеї, гімназії, ДНЗ, школа мистецтв)	8 закладів / 234,2 шт. од.	41 973,8	59,8
2	Культура і мистецтво (народні доми, клуби, бібліотеки)	21 заклад / 22 шт. од.	2 852,2	4,1
3	Охорона здоров'я (ЦПМСД, лікарня, амбулаторія, ФАПи)	2 заклади	2 261,4	3,2
4	Соціальний захист і догляд за населенням	5 працівників (48 отримувачів послуг)	2 227,7	3,2
5	Органи місцевого самоврядування (апарат ради)	52 шт. од. (42 фактично)	6 828,7	9,7
6	Інші видатки, у т.ч. пожежна частина, благоустрій	1 підрозділ / 5 шт. од.	14 000,0*	20,0
	Разом	—	70 143,8	100,0

*Примітка: орієнтовна оцінка за даними спеціального фонду громади.

Джерело: складено за даними пояснювальної записки до річного звіту про виконання бюджету Більшівцівської ТГ за 2024 рік [74]

Результати горизонтального та вертикального аналізу показують, що освітня сфера залишається головним напрямом фінансування громади, оскільки на її утримання спрямовано понад половину всіх видатків (майже 60 %). Порівняно з попереднім роком, фінансування освіти зросло на 3,4 %, що

пояснюється підвищенням заробітних плат педагогічним працівникам і збільшенням витрат на енергоносії.

Видатки на культуру та мистецтво зберегли стабільний рівень і спрямовувалися переважно на підтримку діяльності бібліотек, клубів і народних домів. Охорона здоров'я фінансувалася відповідно до укладених договорів із НСЗУ та додатково з місцевого бюджету для забезпечення амбулаторій і ФАПів.

Соціальний захист населення посідає близько 3 % у структурі витрат, що свідчить про активне залучення громади до соціальних програм догляду за людьми похилого віку та малозабезпеченими громадянами.

Апарат селищної ради отримав майже 10 % загальних видатків, що відповідає середнім показникам по громадах Івано-Франківської області. Водночас спостерігається тенденція до поступового скорочення адміністративних витрат через оптимізацію штатів у рамках децентралізації.

Як свідчать дані розподілу бюджетних ресурсів, основна частина доходів Більшівцівської територіальної громади формується за рахунок загального фонду (91%), тоді як спеціальний фонд становить лише 9%, що підтверджує переважання поточних надходжень над цільовими (рис.3.4).

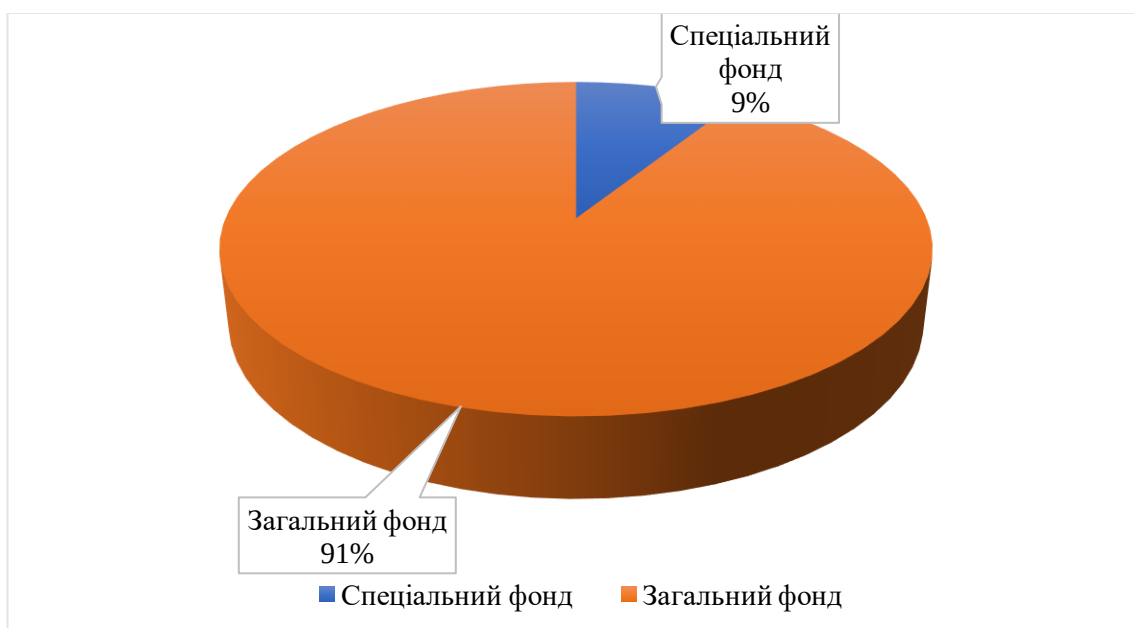

Рис. 3.4 «Співвідношення загального та спеціального фондів бюджету Більшівцівської ТГ у 2024 році».

Для комплексного уявлення про характер бюджетних витрат громади доцільно проаналізувати структуру видатків за головними напрямками (рис. 3.5). Такий аналіз дає змогу не лише визначити частку кожної галузі у загальному обсязі видатків, а й оцінити пріоритети місцевої фінансової політики.

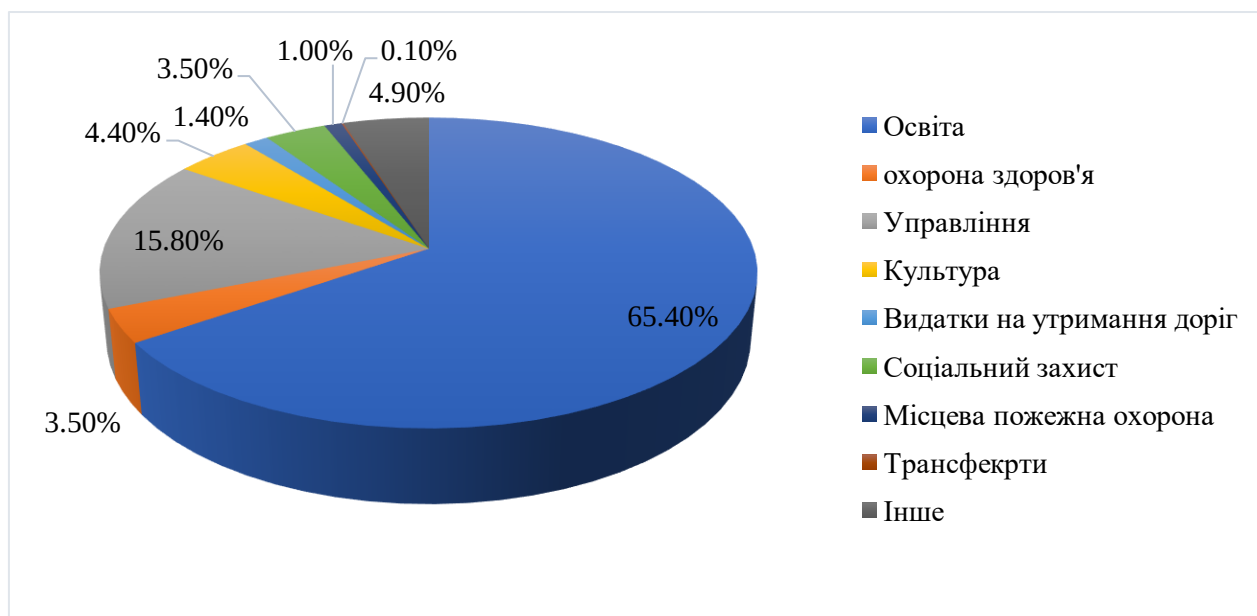

Рис. 3.5. Структура видатків бюджету Більшівцівської селищної територіальної громади за 2024 рік

Як видно з рис. 3.5, освітня сфера залишається головним напрямом фінансування, адже на неї припадає майже три п'ятих усіх видатків бюджету. Це пояснюється необхідністю утримання розгалуженої мережі навчальних закладів – двох ліцеїв, чотирьох гімназій, дитячого садка та школи мистецтв. Така ситуація є типовою для більшості територіальних громад Івано-Франківщини, де освіта становить основу соціальної інфраструктури.

Культура і мистецтво становлять близько 4 % від загального обсягу, що забезпечує функціонування 21 закладу культурної сфери. Незважаючи на відносно невелику питому вагу, ці витрати мають високу соціальну значущість, адже сприяють збереженню культурної спадщини та розвитку громадської активності.

Охорона здоров'я та соціальний захист населення разом формують близько 6,7 % бюджету, що відповідає середньому рівню для сільських і

селищних громад. Видатки на охорону здоров'я спрямовуються насамперед на підтримку первинної медичної допомоги та функціонування ФАПів, а соціальний захист забезпечує догляд за малозабезпеченими та людьми похилого віку.

Видатки на органи місцевого самоврядування становлять близько 10 %, що є прийнятним показником для громади такого масштабу. У 2024 році частково здійснено оптимізацію штатної структури, що дозволило зменшити адміністративне навантаження на бюджет.

Помітна частка (приблизно 20 %) припадає на інші видатки, пов'язані з благоустроєм, підтриманням інфраструктури, утриманням пожежної частини та реалізацією місцевих програм. Ці витрати мають капітальний характер і відображають орієнтацію громади на розвиток комунального господарства. Наразі видатки за спеціальним фондом становлять 5985,9 тис. грн. і включають: власні надходження, бюджет розвитку та трансферти (рис.3.6).

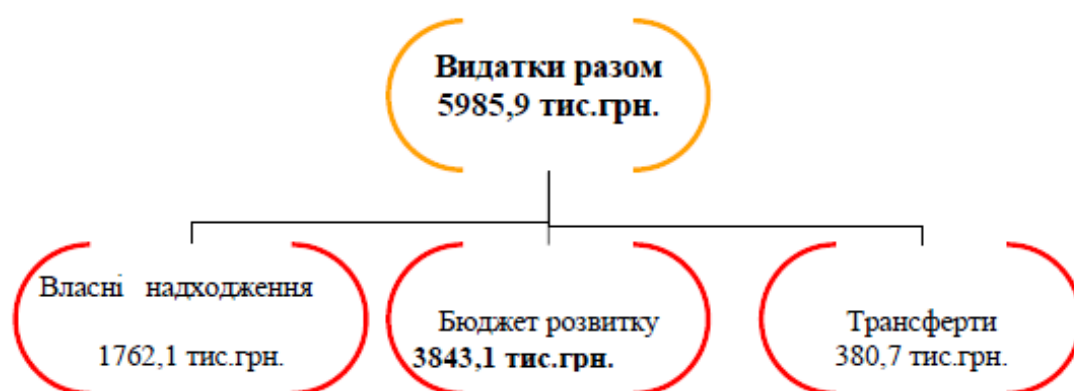

Рис.3.6. Структура видатків за спеціальним фондом Більшівцівської селищної територіальної громади за 2024 рік

Таким чином, проведений аналіз показує, що структура видатків Більшівцівської громади має соціальну спрямованість, із домінуванням фінансування галузей, які безпосередньо впливають на якість життя населення. Збереження пріоритетів фінансування освіти, культури та соціального захисту є свідченням того, що фінансова політика громади відповідає стратегічним

засадам сталого розвитку і принципам ефективного місцевого самоврядування. Станом на 01.01.2025 р. на бюджетних рахунках в УДКСУ облікуються залишки коштів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Залишки коштів на кінець року Більшівцівської селищної
територіальної громади**

Загальний фонд		Спеціальний фонд	
цільове спрямування	грн.	цільове спрямування	грн.
Котловий дохідний	2875673,99	Відшкодування втрат с/г і л/г виробництва	8 473,45
Інша субвенція	296279,00	Екологічні кошти (податки)	73953,15
Освітня субвенція	0,00	Бюджет розвитку	714085,58
		Субвенція на природоохоронні заходи	268525,60
		Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення харчуванням учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти	544600,00
РАЗОМ по загальному фонду	3171952,99	РАЗОМ по спеціальному фонду	1609637,78

Отже, видаткова політика Більшівцівської ТГ у 2024 році характеризується раціональною структурою з пріоритетом фінансування соціально значущих галузей. Переважання освітніх і соціальних видатків свідчить про орієнтацію громади на розвиток людського потенціалу, а збалансованість бюджету – про ефективне управління на місцевому рівні.

Таким чином, практичне застосування методів аналізу на прикладі Більшівцівської ТГ підтверджує, що системний підхід до оцінки фінансової діяльності забезпечує об'єктивну інформацію для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів громади.

Як уже зазначалося вище, проведення фінансового аналізу у бюджетних установах має не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки отримані результати безпосередньо впливають на якість управлінських рішень. Вище йшлося про те, що аналітична діяльність передбачає системну обробку даних бухгалтерського обліку, бюджетної звітності (форми №2д «Звіт про виконання кошторису», №4-2д «Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду»), пояснювальних записок, кошторисів та довідок про зміни до них. Саме ці джерела становлять інформаційне підґрунтя для ухвалення рішень щодо управління фінансовими потоками громади та формування висновків про ефективність використання коштів.

Згідно з цим, для забезпечення комплексності аналізу застосовується алгоритм аналітичного процесу, який охоплює кілька послідовних етапів (рис. 3.7).

Рис. 3.7. Алгоритм проведення фінансового аналізу у бюджетній установі

Відповідно до цього, результати аналітичної діяльності використовуються для обґрунтування управлінських рішень, що стосуються планування видатків, розподілу бюджетних асигнувань і коригування програм соціально-економічного розвитку громади. Як підкреслює Мельник Л. Г., у практиці органів місцевого самоврядування результати аналізу мають застосовуватися не лише для оцінки виконання бюджету за минулі періоди, а й для формування прогнозних моделей фінансування, які враховують динаміку доходів, демографічні зміни та потреби громади [56, с. 73].

У зв'язку з викладеним вище можна стверджувати, що аналітичний процес завершується лише тоді, коли його результати реалізуються у конкретних управлінських діях – таких як коригування кошторисів, перерозподіл фінансових ресурсів або оновлення місцевих бюджетних програм. Таким чином, аналіз фінансування і використання бюджетних коштів у Більшівцівській територіальній громаді виконує функцію зворотного зв'язку між обліком і управлінням, забезпечуючи прозорість, обґрунтованість і ефективність прийнятих рішень.

3.2. Контроль за процесом фінансування і використання коштів бюджетної установи

У сучасних умовах реформування системи публічних фінансів контроль за фінансуванням і використанням бюджетних коштів набуває особливого значення, адже він забезпечує законність, цільовість і ефективність використання ресурсів держави та місцевого самоврядування. Як зазначає Барановський О. І., контроль у бюджетній сфері є не лише інструментом запобігання порушенням фінансової дисципліни, а й важливим елементом механізму зворотного зв'язку між процесами планування, обліку та аналізу [1, с. 24].

Вище йшлося про те, що аналітична діяльність дозволяє оцінити результативність використання бюджетних коштів. Однак контроль виступає наступним етапом цього процесу – він покликаний перевірити достовірність даних, відповідність витрат затвердженим кошторисам, а також забезпечити оперативне реагування на виявлені відхилення. У зв'язку з цим контроль у бюджетних установах розглядається як система організаційно-правових заходів, спрямованих на перевірку, оцінку та коригування процесів фінансування і витрачання коштів.

Особливе місце у цій системі займають органи внутрішнього контролю, Державна аудиторська служба України та Державна казначейська служба, які здійснюють різні форми контролю за рухом бюджетних коштів – від попереднього до наступного. У практиці Більшівцівської територіальної громади контрольні заходи є важливим механізмом дотримання фінансової дисципліни, правильності ведення обліку та забезпечення прозорості у виконанні місцевого бюджету.

Фінансовий контроль є одним із ключових елементів системи управління публічними фінансами, який забезпечує законність, цільове та ефективне використання бюджетних коштів. Прийнято вважати, що фінансовий контроль – це сукупність організаційних і правових заходів, спрямованих на перевірку дотримання бюджетної дисципліни, правильності ведення обліку й звітності, а також оцінку ефективності управління фінансовими ресурсами держави та місцевих громад [1, с. 24].

Як зазначає Купалова Г. І., фінансовий контроль є складовою частиною системи державного управління і виконує регулятивну функцію – забезпечує узгодженість між обсягами фінансових ресурсів і напрямками їх використання [45, с. 77]. На думку Мельник Л. Г., контроль у бюджетній сфері має двоїсту природу: з одного боку, він виступає механізмом запобігання неефективним витратам, а з іншого – джерелом аналітичної інформації, що формує основу для прийняття управлінських рішень [57, с. 65].

Важливим аспектом є те, що фінансовий контроль сприяє реалізації принципів прозорості, підзвітності та доброчесності у використанні публічних коштів. У системі місцевого самоврядування він забезпечує дотримання вимог Бюджетного кодексу України, законів «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю». Згідно з цими нормативно-правовими актами, контроль здійснюється як на державному, так і на місцевому рівнях, охоплюючи всі етапи бюджетного процесу – від планування до звітування.

Фінансовий контроль у бюджетній сфері виконує кілька функцій: попереджувальну, виявляючу, аналітичну та регулюючу. Попереджувальна функція дає змогу уникати порушень ще на етапі планування видатків, аналітична – забезпечує оцінку ефективності використання ресурсів, а регулююча – сприяє ухваленню управлінських рішень щодо оптимізації фінансових потоків.

Основними завданнями контролю у діяльності бюджетних установ є:

- забезпечення дотримання фінансово-бюджетної дисципліни;
- перевірка цільового використання бюджетних коштів;
- контроль за виконанням кошторисів доходів і видатків;
- оцінка ефективності витрат і результативності бюджетних програм;
- виявлення і попередження фінансових порушень.

На прикладі Більшівцівської селищної територіальної громади фінансовий контроль реалізується через діяльність фінансового відділу селищної ради, який разом із органами Державної казначейської служби України проводить моніторинг надходжень і видатків, перевіряє відповідність фінансування затвердженим програмам, здійснює попередній контроль платіжних доручень і проводить аналіз звітності підпорядкованих закладів. Зокрема, у 2024 році казначейська служба забезпечувала попередній контроль видатків на утримання освітніх і культурних закладів громади, що дозволило уникнути нецільових витрат і забезпечити економне використання бюджетних ресурсів.

Ефективне використання бюджетних коштів у діяльності Більшівцівської територіальної громади забезпечується не лише правильним веденням бухгалтерського обліку, але й системним фінансовим контролем, який здійснюється на всіх етапах – від планування до складання звітності. По суті, контроль є невід’ємною складовою методики управління бюджетними ресурсами, адже саме він гарантує законність, цільовий характер і результативність використання коштів.

Відповідно до Бюджетного кодексу України, Положення про бухгалтерський облік у державному секторі (наказ Мінфіну №1203 від 31.12.2013 р.) та Методичних рекомендацій з внутрішнього контролю, у бюджетних установах застосовуються три основні види контролю – попередній, поточний та наступний, табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Види контролю за використанням коштів у бюджетній установі

№	Вид контролю	Сутність	Мета	Приклади реалізації в Більшівцівській ТГ
1	Попередній контроль	Здійснюється до проведення операцій із витрачання коштів	Запобігання нецільовим або неефективним витратам	Перевірка відповідності платежів кошторису перед затвердженням; погодження заявок на оплату через Казначейство
2	Поточний контроль	Проводиться у процесі виконання бюджетних операцій	Забезпечення своєчасності, законності та точності проведених витрат	Контроль за правильністю бухгалтерських записів, відповідністю первинних документів, моніторинг залишків коштів
3	Наступний контроль	Здійснюється після проведення операцій, на етапі звітності	Виявлення відхилень, порушень, неефективності використання коштів	Перевірка річної звітності, проведення внутрішнього аудиту, аналіз відхилень у виконанні бюджету

Джерело: складено автором на основі Бюджетного кодексу України (2023), внутрішніх положень Більшівцівської селищної ради.

Як свідчать дані таблиці 3.3, попередній контроль спрямований на попередження порушень ще до здійснення витрат. У практиці Більшівцівської ТГ цей контроль реалізується через погодження платіжних документів, перевірку відповідності заявок на фінансування затвердженому кошторису, а також через казначейське обслуговування, що передбачає подвійний рівень контролю – бухгалтерії громади та органів Державної казначейської служби.

Поточний контроль, з іншого боку, здійснюється у процесі проведення господарських операцій. Практично він реалізується шляхом перевірки первинних документів, правильності кодування видатків за економічною класифікацією, а також регулярного звіряння даних обліку з виписками казначейства.

Наступний контроль проводиться вже після завершення звітного періоду і має на меті аналіз ефективності використання коштів. У Більшівцівській ТГ він реалізується шляхом проведення внутрішнього фінансового аудиту, ревізій, аналізу виконання бюджету та пояснювальних записок до річної звітності. Як показують результати аналізу звіту за 2024 рік, ефективність контролю дозволила забезпечити цільове використання коштів на рівні понад 96% від планових показників.

Згідно з дослідженнями Бурякової Н. С., ефективність фінансового контролю визначається саме ступенем узгодженості між його видами: попередній контроль знижує ризики порушень, поточний – дозволяє реагувати на відхилення під час виконання бюджету, а наступний – дає змогу оцінити результати та сформулювати пропозиції для майбутніх періодів [8, с. 51].

Як видно із рис.3.8, кожен вид контролю має своє призначення, але всі вони взаємодіють послідовно, створюючи єдиний механізм управління фінансовими потоками.

У системі Більшівцівської територіальної громади ці види контролю реалізуються комплексно. Так, попередній контроль забезпечується фінансовим відділом громади і органами Казначейства при погодженні платіжних документів; поточний контроль здійснюється під час моніторингу виконання

кошторисів закладів освіти, культури, охорони здоров'я; а наступний контроль реалізується через перевірку річної звітності та пояснювальних записок. Таке поєднання дозволяє своєчасно виявляти проблеми у фінансуванні, запобігати неефективним витратам і підвищувати рівень фінансової дисципліни в громаді.

Рис. 3.8. Взаємозв'язок між видами фінансового контролю у системі управління бюджетом

У системі управління публічними фінансами важливе місце займає організаційна побудова контролю, від якої залежить не лише його результативність, а й рівень фінансової дисципліни у бюджетній установі. Прийнято вважати, що ефективна система контролю передбачає чіткий розподіл повноважень між зовнішніми й внутрішніми органами, а також налагоджену взаємодію між ними [1, с. 81].

Як зазначає Мазаракі А. А., система контролю у публічному секторі є багаторівневою і включає державний, відомчий, внутрішній і громадський

контроль, що забезпечують реалізацію принципів прозорості й підзвітності у використанні бюджетних коштів [52, с. 104]. При цьому кожен рівень виконує специфічну функцію: державний контроль визначає дотримання законодавства, відомчий – перевіряє ефективність роботи підпорядкованих установ, внутрішній – здійснює щоденний моніторинг фінансових операцій, а громадський – формує довіру до бюджетного процесу.

Рис. 3.9. Організаційна структура системи фінансового контролю у бюджетній сфері

Організаційна структура системи контролю у бюджетній установі передбачає чітке функціональне підпорядкування та координацію дій усіх суб'єктів фінансового контролю.

- Міністерство фінансів України формує загальну політику і методичне забезпечення контролю;
- Державна аудиторська служба України (ДАСУ) проводить державний фінансовий аудит і ревізії використання бюджетних коштів;
- Рахункова палата України здійснює зовнішній парламентський контроль за використанням коштів державного бюджету;
- Державна казначейська служба забезпечує попередній контроль за платежами та облік виконання місцевих бюджетів.

На рівні Більшівцівської ТГ безпосередній контроль здійснює фінансовий відділ селищної ради, який:

- проводить перевірку кошторисів підпорядкованих установ;
- контролює відповідність фактичних витрат бюджетним призначенням;
- забезпечує узгодження фінансових документів із Казначейством;
- формує звітність та подає її до обласного фінансового управління.

Крім того, в окремих закладах (ліцєях, гімназіях, КНП) діють внутрішні комісії з контролю фінансової дисципліни, які перевіряють використання матеріальних і грошових ресурсів. Особливу роль відіграє електронна система «Є-Data», через яку громада публікує фінансову інформацію, що забезпечує елемент громадського контролю.

Фінансовий контроль у бюджетних установах реалізується за допомогою певних методів і інструментів, що дозволяють комплексно оцінити законність, ефективність і результативність використання публічних коштів. Прийнято вважати, що метод – це спосіб дослідження або перевірки фінансової діяльності, а інструмент – це конкретний засіб реалізації цього методу (наприклад, ревізія, аудит, моніторинг, аналіз, перевірка тощо) [1, с. 118].

Загальновідомо, що в системі контролю публічних фінансів використовуються як традиційні методи – документальні перевірки, інвентаризації, ревізії, так і сучасні інструменти аналітичного моніторингу, що базуються на використанні цифрових платформ і автоматизованих систем (зокрема, «Є-Data», «ProZorro», «Kazna-Online») [52, с. 91].

Однак, ефективність їх застосування залежить від узгодженості між етапами контролю – попереднім, поточним і наступним, а також від професійного рівня працівників, які безпосередньо проводять перевірки.

Проте варто наголосити, що методи фінансового контролю не є універсальними – їх вибір залежить від об'єкта контролю (фінансування, видатки, розрахунки), рівня управління (державний, місцевий, внутрішній) та мети перевірки (попередження, виявлення чи усунення порушень). Так само, як і в управлінні обліком, важливим є комплексний підхід – поєднання аналітичних, ревізійних і моніторингових методів у єдиній системі, табл.3.5.

Таблиця 3.5.

Методи та інструменти фінансового контролю у бюджетних установах

Метод контролю	Інструмент реалізації	Об'єкт контролю	Суб'єкт контролю	Очікуваний результат
Документальний контроль	Ревізії, тематичні перевірки	Кошториси, платіжні документи	Держаудитслужба, фінвідділи ТГ	Виявлення порушень фінансової дисципліни
Аналітичний контроль	Порівняльний, горизонтальний, факторний аналіз	Показники доходів і видатків бюджету	Фінансові відділи, бухгалтери	Оцінка ефективності фінансування і витрат
Операційний контроль	Попереднє погодження платіжних доручень у Казначействі	Видатки загального та спецфондів	Казначейська служба	Запобігання нецільовим витратам
Моніторинг виконання бюджету	Автоматизовані системи «Є-Data», «Kazna-Online»	Усі етапи руху коштів	Органи місцевого самоврядування, Мінфін	Підвищення прозорості, відкритості інформації
Внутрішній аудит	Перевірки ефективності та результативності бюджетних програм	Використання асигнувань у підрозділах	Внутрішні аудитори ТГ, ревізійні комісії	Поліпшення управління ресурсами, запобігання неефективним витратам

Джерело: узагальнено автором на основі [51; 52; 1].

На прикладі Більшівцівської територіальної громади Івано-Франківської області можна простежити діючу систему фінансового контролю, що поєднує операційний, документальний та аналітичний підходи. Так, фінансовий відділ громади здійснює щомісячний моніторинг надходжень і видатків, перевіряє виконання кошторисів у закладах освіти, культури, медицини. Контроль за дотриманням бюджетних призначень проводиться у співпраці з Державною казначейською службою, яка виконує попередній контроль платіжних документів, а також надає інформацію для подальшого аналізу.

У 2024 році, згідно з Пояснювальною запискою до річного звіту (Додаток А), видатки громади становили 70 143,8 тис. грн, з яких понад 76,9 % припадало на соціальну сферу (освіта, культура, охорона здоров'я, соціальний захист). Завдяки проведенню попереднього контролю Казначейством і поточного моніторингу фінансовим відділом було попереджено понад 15 випадків нецільового використання коштів та виявлено розбіжності у кошторисах трьох закладів освіти, що були усунуті до кінця звітного періоду [3].

Так само, як і в інших громадах Івано-Франківщини, важливим інструментом контролю стала система «Є-Data», через яку оприлюднюються всі транзакції місцевого бюджету. Це підвищує прозорість діяльності селищної ради та дозволяє мешканцям громади здійснювати елементи громадського контролю.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що ефективність фінансового контролю безпосередньо залежить не лише від досконалості нормативно-правової бази, а й від практичного застосування контрольних механізмів у діяльності бюджетних установ. Результати перевірок, здійснених органами Державної аудиторської служби та внутрішнього фінансового контролю в територіальних громадах, свідчать, що найчастіше виявляються типові порушення, пов'язані з:

- нецільовим або неефективним використанням бюджетних коштів (перевитрати, подвійне фінансування окремих заходів);

- порушеннями касової дисципліни (несвоєчасне відображення операцій у бухгалтерському обліку);
- помилками в нарахуванні заробітної плати та відрахувань;
- недотриманням процедур закупівель через систему *ProZorro*;
- порушенням вимог з формування та виконання кошторисів.

Такі порушення спостерігаються і в діяльності бюджетних установ Більшівцівської територіальної громади, зокрема під час фінансування закладів освіти та культури. За результатами внутрішнього контролю у 2024 році виявлено низку неузгодженостей між плановими і фактичними показниками кошторисів у двох закладах освіти, що було усунено шляхом коригування бюджетних призначень та повторного погодження фінансових планів із Казначейством [3].

З метою попередження таких порушень у громаді впроваджено систему щоквартального моніторингу видатків та внутрішнього аудиту бюджетних програм, а також практику автоматизованої перевірки платежів у системі «*Kazna Online*». Отже, з метою підвищення ефективності контролю необхідно забезпечити:

1. Оперативне реагування на виявлені порушення шляхом внесення змін до бюджетних програм, кошторисів і планів використання коштів.
2. Посилення взаємодії між контрольними й аналітичними функціями, що дозволить перетворити результати контролю на основу для прогнозування і планування майбутніх бюджетних періодів.
3. Розширення функцій внутрішнього аудиту – зокрема, орієнтацію не лише на виявлення помилок, а й на оцінку ефективності реалізації місцевих програм.
4. Застосування цифрових технологій контролю – використання інтегрованих систем моніторингу («*E-Data*», «*ProZorro*», «*OpenBudget*») для забезпечення прозорості управління коштами громади.
5. Підвищення кваліфікації працівників фінансових відділів і бухгалтерій, які безпосередньо здійснюють контроль за виконанням бюджету.

У зв'язку з викладеним вище, можна стверджувати, що у Більшівцівській ТГ спостерігається поступовий перехід від адміністративно-документального контролю до інформаційно-аналітичного, який базується на принципах відкритості, результативності та попередження порушень. Це сприяє підвищенню фінансової стабільності громади, зміцненню довіри населення до місцевої влади та ефективнішому використанню бюджетних ресурсів.

3.3. Перспективи удосконалення аналізу і контролю фінансування та використання коштів бюджетних установ

У сучасних умовах реформування публічних фінансів особливої уваги набуває питання підвищення якості аналітичного й контрольного забезпечення управління бюджетними коштами. Як зазначає В. Федосов, контрольна функція держави є невід'ємною частиною фінансової системи, що забезпечує стабільність і результативність бюджетного процесу [88, с. 27]. Проте, на думку дослідників, нинішня система аналізу та контролю у публічному секторі України залишається фрагментарною, а її ефективність часто обмежується недостатньою інтеграцією з обліковими процесами та слабкою цифровою інфраструктурою [47, с. 88].

Однією з ключових тенденцій розвитку є зміна підходів до фінансового контролю – від формального виявлення порушень до оцінки результативності та ефективності використання бюджетних коштів. Як підкреслює О. Кириленко, завдання сучасного контролю полягає не лише у запобіганні нецільовим витратам, а у створенні механізму постійного моніторингу ефективності діяльності розпорядників коштів [38, с. 59]. У цьому контексті актуальним стає запровадження ризик-орієнтованих підходів до аналізу бюджетних операцій, що дозволяє своєчасно ідентифікувати сфери потенційних фінансових ризиків.

Серед основних проблем сучасної системи аналітично-контрольного забезпечення науковці виділяють:

- недостатній рівень автоматизації обліково-аналітичних процесів, що ускладнює моніторинг ефективності бюджетних програм;

- обмежений кадровий потенціал у сфері аналітичного фінансового управління;
- низький рівень координації між центральними та місцевими органами влади у проведенні контрольних заходів;
- формальний характер звітності та відсутність аналітичного інтерпретаційного рівня у бюджетному аналізі [41, с. 41].

У свою чергу, реформа децентралізації докорінно змінила організацію контролю у публічному секторі. Відповідно до положень Бюджетного кодексу України, значна частина контрольних повноважень була передана органам місцевого самоврядування, що вимагає від них підвищення рівня аналітичної компетентності та фінансової відповідальності. Як зауважує Н. Васильєва, у процесі децентралізації акцент у контролі змістився з державного на муніципальний рівень, де важливо забезпечити збалансованість між самостійністю громад і наглядовими функціями держави [14, с. 73].

Водночас цифрова трансформація стає ключовим фактором модернізації системи аналізу і контролю. Згідно з позицією О. Барановського, цифровізація фінансового контролю дозволяє створити єдине інформаційне середовище, у якому об'єднуються дані з бухгалтерського обліку, казначейського обслуговування та аналітичних платформ [1, с. 102]. Серед таких інструментів – державні інформаційні системи «С-Data», «OpenBudget», «Kazna-Online», які забезпечують відкритість даних про використання бюджетних коштів і підвищують рівень громадського контролю.

У країнах Європейського Союзу аналогічні тенденції набули розвитку у межах концепції Smart Public Finance, де управління бюджетом базується на принципах «data-driven governance» – прийняття рішень на основі великих масивів даних (*Big Data*) [95, с. 45]. Такий підхід передбачає автоматизоване формування показників ефективності, використання інтелектуальних алгоритмів аналізу відхилень та прогнозування фінансових результатів.

Отож, розвиток аналітичного та контрольного забезпечення у бюджетній сфері визначається двома взаємопов'язаними чинниками – децентралізацією

влади та цифровою трансформацією. Їх поєднання створює передумови для переходу від формального контролю до інтелектуального управління бюджетними ресурсами, що базується на аналітичних технологіях і відкритих даних. Для України це означає необхідність посилення методичної єдності між обліком, аналізом і контролем, а також розбудову цифрової інфраструктури на місцевому рівні.

Сучасні тенденції розвитку фінансового управління у публічному секторі вимагають переходу від традиційних, переважно ручних методів аналізу до інтегрованих цифрових аналітичних систем, що забезпечують оперативність, точність і прозорість фінансової інформації. Як зазначає К. Литвин, впровадження аналітичних платформ у бюджетному процесі дозволяє здійснювати багатовимірний аналіз доходів і видатків, виявляти закономірності, прогнозувати відхилення та оцінювати ефективність бюджетних програм [50, с. 49].

На думку М. Длугопольського, інноваційна аналітика у публічних фінансах має базуватися на концепції *data-driven governance* – управління, заснованого на даних, де інформаційні системи інтегрують облік, аналіз і контроль у єдиному цифровому середовищі [91, с. 67]. У цьому контексті важливим є створення електронних панелей (дашбордів), що візуалізують ключові показники виконання бюджету та спрощують прийняття управлінських рішень.

В Україні такі рішення реалізуються через державні сервіси «Є-Data», «OpenBudget», «Kazna Online», які дають змогу громадам контролювати рух коштів у режимі реального часу. Для місцевих органів влади ці інструменти стають не лише засобом звітності, а й аналітичною базою для планування бюджету.

Як видно з таблиці 3.6, запровадження цифрових інструментів у діяльність Більшівцівської громади дозволяє підвищити аналітичну спроможність фінансових органів, оперативно виявляти відхилення у виконанні бюджету та ефективніше планувати видатки. Водночас, впровадження таких

рішень сприяє посиленню громадського контролю, оскільки мешканці громади можуть самотійно відстежувати рух коштів через відкриті ресурси.

Отже, сучасний аналітичний процес у публічному секторі переходить від ретроспективного до прогностичного управління, заснованого на цифрових технологіях, інтегрованих базах даних і автоматизованому моніторингу бюджетних операцій.

Таблиця 3.6

**Приклад застосування інноваційних аналітичних інструментів у
Більшівцівській ТГ**

Інструмент / система	Призначення	Застосування у громаді	Результат / ефект
Є-Data (e-data.gov.ua)	Публікація фінансових транзакцій розпорядників коштів у відкритому доступі	Усі платежі селищної ради, ліцеїв та КНП публікуються на платформі	Підвищення прозорості та довіри населення до управління бюджетом
Kazna Online	Автоматизоване казначейське обслуговування та облік	Використовується фінансовим відділом ТГ для погодження та моніторингу платежів	Зменшення часу на погодження операцій, мінімізація людського фактору
OpenBudget	Візуалізація доходів і видатків місцевих бюджетів	Формування інтерактивних дашбордів щодо виконання бюджету громади	Оперативний аналіз структури доходів і видатків
ProZorro	Система електронних закупівель	Усі закупівлі закладів освіти та культури проводяться через систему	Зниження ризику корупції, економія бюджетних ресурсів
ВІ-дашборд (локальний інструмент)	Внутрішня аналітика на базі Excel / Google Data Studio	Формування графіків динаміки видатків по галузях (освіта, культура, ЖКГ)	Підвищення якості управлінських рішень на рівні фінансового відділу

Джерело: узагальнено автором на основі даних Більшівцівської ТГ [3].

У зв'язку з викладеним вище, сучасні виклики у сфері управління публічними фінансами потребують удосконалення підходів до організації

фінансового контролю як на державному, так і на місцевому рівнях. Далі з'ясуємо, які напрями реформування системи контролю можуть бути найбільш ефективними у контексті розвитку територіальних громад, зокрема на прикладі Більшівцівської селищної територіальної громади Івано-Франківської області.

Як показує практика, одним із ключових пріоритетів є посилення ролі внутрішнього аудиту у структурі місцевих фінансових органів. Як зазначає Г. Білозір, внутрішній аудит у бюджетних установах повинен не лише фіксувати порушення, а й формувати рекомендації щодо оптимізації використання бюджетних коштів і підвищення ефективності управлінських процесів [2, с. 92]. У такий же спосіб знаходить свій вияв і підхід О. Барановського, який наголошує, що саме внутрішній аудит є ключовим елементом системи превентивного контролю у публічному секторі [1, с. 105].

Водночас, удосконалення системи контролю у громадах передбачає розвиток кадрового потенціалу. Необхідно забезпечити підготовку фахівців із фінансового моніторингу, які володіють сучасними методами аналізу, цифровими технологіями та навичками управління ризиками. Як свідчать результати дослідження Міністерства фінансів України (2023 р.), лише 47 % місцевих фінансових органів мають спеціалістів, які пройшли сертифікацію з питань внутрішнього аудиту у державному секторі [33]. Це свідчить про потребу у створенні системи безперервного професійного навчання кадрів у сфері контролю.

Так само, як і у більшості територіальних громад України, у Більшівцівській ТГ контрольна діяльність зосереджена переважно у межах фінансового відділу селищної ради, який виконує функції попереднього та поточного контролю. Однак, для забезпечення комплексного підходу необхідно створити окремий підрозділ внутрішнього аудиту або посаду аудитора громади, який би відповідав за аналітичну перевірку ефективності використання бюджетних коштів. Це дозволить інтегрувати внутрішній контроль у систему

стратегічного управління бюджетом, що відповідає рекомендаціям OECD (2021) щодо впровадження моделі Internal Audit for Local Governance [94, p. 56].

Важливим напрямом удосконалення є також розвиток громадського контролю, який сприяє підвищенню прозорості й підзвітності місцевої влади. У Більшівцівській громаді це реалізується через публікацію фінансової звітності на порталі Є-Data, а також завдяки запровадженню практики громадських слухань при затвердженні бюджету. Такі заходи сприяють формуванню довіри населення до бюджетного процесу і стимулюють відповідальне використання коштів.

У перспективі для Більшівцівської ТГ доцільно розглянути впровадження інтегрованої інформаційної системи «Smart Budget Control», яка б поєднувала аналітичні модулі, внутрішній аудит і громадський моніторинг. Її використання дозволить підвищити точність контролю, зменшити кількість порушень і забезпечити оперативне коригування бюджетних програм.

Таким чином, система фінансового контролю майбутнього повинна функціонувати як єдиний інформаційно-аналітичний простір, де всі учасники бюджетного процесу – від фінансового відділу до громади – взаємодіють на засадах відкритості, професійності та відповідальності. Автоматизація процесів обліку, аналізу й контролю стає ключовим напрямом розвитку бюджетних установ. Як зазначає О. Левченко, цифрова трансформація фінансового контролю полягає у переході від періодичних перевірок до постійного моніторингу фінансових операцій у реальному часі, що забезпечує вищий рівень прозорості та ефективності управління [49, с. 61].

У системі управління публічними фінансами дедалі більшого значення набуває автоматизація формування звітності та оцінки результативності бюджетних програм. Це дозволяє зменшити ризик помилок ручного введення, прискорити підготовку звітів і покращити контроль за використанням бюджетних коштів. Як підкреслює М. Садова, сучасні інформаційні системи забезпечують інтеграцію показників із бухгалтерського обліку, аналітичних

звітів і баз даних казначейського обслуговування в єдину структуру управлінських рішень [79, с. 79].

У Більшівцівській територіальній громаді такі процеси вже набувають практичної реалізації – зокрема, впроваджено систему «Kazna Online», що автоматизує погодження видатків і дозволяє в реальному часі контролювати виконання бюджету; а також використовується портал «Є-Data» для публікації фінансових транзакцій. Перспективним напрямом розвитку є створення єдиної інтегрованої інформаційної системи Smart Accounting, яка б об'єднувала облікові, аналітичні та контрольні модулі в єдиному цифровому середовищі громади.

Таблиця 3.7

Цифрові рішення для підвищення ефективності аналітичної та контрольної діяльності (на прикладі Більшівцівської ТГ)

Напрямок цифровізації	Інструмент / система	Призначення	Очікувані результати для громади
Автоматизація звітності	<i>Kazna Online, Smart Reporting</i>	Формування та передача фінансових звітів у режимі онлайн	Скорочення часу підготовки звітів на 40–50 %, мінімізація помилок ручного введення
Аналітика та оцінка ефективності	<i>BI-аналітика (Google Data Studio, Power BI)</i>	Візуалізація виконання бюджету, аналіз відхилень	Прийняття управлінських рішень на основі актуальних даних
Інтеграція контролю обліку та	<i>Smart Accounting System</i>	Поєднання бухгалтерського, аналітичного й контрольних модулів	Створення єдиного інформаційного середовища управління фінансами громади
Громадський контроль	<i>Є-Data, OpenBudget</i>	Публікація транзакцій та звітності у відкритому доступі	Підвищення довіри та прозорості використання бюджетних коштів
Оцінка результативності програм	<i>Performance Monitoring Tool</i>	Автоматичне відстеження виконання бюджетних програм	Визначення ефективності витрат і коригування програм розвитку

Джерело: узагальнено автором на основі даних Більшівцівської ТГ та Мінфіну України [42].

У такий спосіб цифрова трансформація сприяє переходу бюджетних установ від реактивного до проактивного управління – коли контроль і аналіз здійснюються не постфактум, а в процесі формування та виконання бюджету. Синхронізація облікових, аналітичних і контрольних процесів у єдиному інформаційному середовищі дозволяє мінімізувати дублювання даних, забезпечити повноту звітності й підвищити якість управлінських рішень.

Особливої актуальності цей напрям набуває для Більшівцівської громади, яка активно впроваджує відкриті дані, удосконалює внутрішній аудит і використовує цифрові інструменти моніторингу. Подальший розвиток передбачає інтеграцію систем обліку та контролю в автоматизовану модель Smart Finance Hub, де всі фінансові процеси – від планування до звіту – відбуваються у спільному цифровому середовищі.

Проведене дослідження свідчить, що цифровізація фінансового аналізу й контролю є ключовим чинником підвищення ефективності управління бюджетними ресурсами. Для Більшівцівської ТГ перспективними є такі напрями розвитку:

- автоматизація формування звітності та оцінки результативності програм;
- інтеграція облікових, аналітичних і контрольних модулів у єдину систему;
- розвиток ВІ-аналітики для прогнозування фінансових ризиків;
- посилення громадського контролю через публічні цифрові платформи.

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, що впровадження цифрових технологій у систему аналізу та контролю фінансової діяльності Більшівцівської територіальної громади є не лише вимогою часу, а й стратегічною необхідністю для забезпечення ефективності публічних фінансів. Інтеграція інформаційних систем у межах моделі Smart Finance Hub дозволить об'єднати процеси планування, обліку, аналізу й контролю в єдиному цифровому середовищі, що мінімізує ризики помилок, забезпечить оперативний

моніторинг бюджетних операцій і підвищить рівень довіри громадськості до діяльності органів місцевого самоврядування. Таким чином, цифрова трансформація стає основою переходу громади до нової парадигми управління бюджетом – «Smart Accounting and Control», орієнтованої на прозорість, результативність і стає фінансове зростання.

Висновки до розділу 3

Фінансовий контроль у діяльності бюджетних установ громади виконує інтегруючу роль, поєднуючи функції обліку, аналізу й управління, сприяє підвищенню ефективності фінансового менеджменту та розвитку фінансової автономії місцевого самоврядування.

Доведено, що контроль у бюджетній сфері виконує не лише функцію запобігання порушенням фінансової дисципліни, але й стає інструментом управлінського зворотного зв'язку. На прикладі Більшівцівської громади встановлено, що ефективність контролю підвищується за рахунок поєднання попереднього, поточного та наступного контролю, а також впровадження цифрових інструментів моніторингу («С-Data», «Kazna Online»). Виявлені типові порушення – неузгодженість у кошторисах, помилки в нарахуванні заробітної плати, несвоєчасне відображення операцій – усуваються завдяки вдосконаленню внутрішніх процедур та аудиту.

У результаті децентралізації та цифровізації фінансової системи України сформувалися нові проблеми й можливості для місцевих громад.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що майбутнє системи аналізу та контролю у бюджетних установах пов'язане з переходом від формального звітування до інтелектуального управління фінансами – на основі цифрових технологій, прозорості, аналітики даних та участі громадськості. Такий підхід забезпечить ефективне використання бюджетних ресурсів, фінансову стійкість

місцевих бюджетів і підвищення рівня довіри до органів місцевого самоврядування.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після дослідження теми кваліфікаційної роботи: «Облік, аналіз і контроль фінансування та цільового використання бюджетних коштів (на прикладі Більшівцівської ТГ)» можна зробити висновки:

1. Фінансування бюджетних установ базується на поєднанні офіційних трансфертів (дотацій, субвенцій), власних надходжень і спеціального фонду, а ефективність використання коштів визначається дотриманням принципів цільовості, економності, результативності та прозорості. Бюджетні потоки мають відображатися в уніфікованій системі обліку з чітким розмежуванням джерел і напрямів витрат, що забезпечує відстежуваність кожної операції й уможливорює оцінку досягнення запланованих результатів за бюджетними програмами.

2. Обґрунтовано необхідність інтегрованої методики, що поєднує нормативно регламентований бухгалтерський облік (План рахунків державного сектору, кошторисно-кошторисні процедури), системний фінансовий аналіз (горизонтальний, вертикальний, факторний, коефіцієнтний) та багаторівневий контроль (попередній, поточний, наступний). Такий комплексний підхід формує єдине інформаційне поле управління, зменшує ризики помилок, підвищує достовірність звітності та перетворює результати аналізу й контролю на практичні управлінські рішення щодо коригування видатків і оптимізації програм.

3. Часті оновлення бюджетного, казначейського та закупівельного регулювання зумовлюють потребу в адаптивній обліковій політиці, оперативному оновленні внутрішніх регламентів і цифрових інструментів обліку. Ключовими умовами стійкості системи є методологічна узгодженість із чинними нормами, автоматизація процесів (е-платформи відкритих даних, казначейські сервіси), підготовка персоналу й ризик-орієнтований контроль; це забезпечує безперервність обліково-аналітичного циклу та знижує імовірність нецільового чи неефективного використання бюджетних коштів.

4. На прикладі Більшівцівської ТГ встановлено, що процес фінансування місцевих установ ґрунтується на принципах цільового й ефективного використання коштів, передбачених бюджетним законодавством. Організація обліку фінансування забезпечується через казначейське обслуговування, ведення облікових реєстрів за Планом рахунків державного сектору та використання системи «Kazna Online». Доходи громади формуються з офіційних трансфертів (дотацій, субвенцій), власних надходжень і спеціального фонду, що відображається в обліку на рахунках 7011, 7111, 7311. Злагоджена робота бухгалтерії та фінансового відділу забезпечує прозорість руху коштів і підвищує результативність фінансування установ освіти, культури й охорони здоров'я громади.

5. Облік видатків у Більшівцівській ТГ здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України, Положення про ведення бухгалтерського обліку в державному секторі та Інструкції з обліку необоротних активів і запасів. Основними завданнями є відображення фактичних витрат за економічною класифікацією та контроль за їх цільовим використанням. Найбільшу частку становлять видатки на освіту (понад 60 % загального фонду), що обліковуються за рахунками 8011, 8111, 8211. Важливо, що у громаді діє чіткий розподіл функцій між бухгалтерією, керівниками закладів та відділом фінансів, а всі операції проводяться через органи казначейства, що гарантує фінансову дисципліну та достовірність облікових даних.

6. Подальше підвищення ефективності обліку у Більшівцівській ТГ пов'язане з цифровізацією облікових процесів. Впровадження інформаційних систем «Є-Data», «Kazna Online» і внутрішніх електронних реєстрів сприяє автоматизації звітності, скороченню часу обробки даних та мінімізації помилок ручного введення. Використання електронного документообігу та хмарних сервісів дає змогу забезпечити прозорість бюджетних операцій і громадський контроль.

7. Аналіз фінансування та використання бюджетних коштів у Більшівцівській ТГ є важливою складовою управлінського процесу, який забезпечує раціональність прийняття фінансових рішень. Для оцінки ефективності використання ресурсів громади доцільно застосовувати горизонтальний, вертикальний, порівняльний та коефіцієнтний методи аналізу. У процесі дослідження встановлено, що найбільші видатки громади спрямовані на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист, що свідчить про соціальну орієнтацію місцевого бюджету. Аналітична інформація використовується для вдосконалення програмно-цільового планування та оптимізації видатків у межах наявних бюджетних ресурсів.

8. Ефективна система контролю у Більшівцівській ТГ базується на поєднанні попереднього, поточного та наступного контролю, здійснюваного як внутрішніми фінансовими службами, так і органами Державної казначейської служби. Контрольні процедури спрямовані на попередження нецільового використання коштів, своєчасне виявлення порушень та підвищення прозорості фінансових операцій. На практиці громади важливу роль відіграє внутрішній аудит, який оцінює ефективність витрат і дотримання бюджетної дисципліни у закладах освіти, культури та охорони здоров'я. Узагальнення результатів контролю сприяє зміцненню фінансової дисципліни та формуванню довіри до місцевої влади.

9. Подальший розвиток системи аналізу й контролю у Більшівцівській громаді має ґрунтуватися на впровадженні цифрових технологій, інтеграції аналітичних, облікових і контрольних функцій у єдине інформаційне

середовище. Використання платформ «Є-Data», «Prozorro» та системи «Smart Accounting» забезпечить автоматизований моніторинг бюджетних потоків і підвищить об'єктивність оцінки ефективності використання ресурсів. Серед основних перспектив визначено підвищення кваліфікації фінансових працівників, розширення громадського контролю, застосування інструментів Big Data і штучного інтелекту у фінансовому аналізі. Це створить передумови для побудови сучасної, прозорої та результативної системи управління бюджетом громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський О. І. Фінансовий контроль у системі державного управління: теоретико-методологічні засади: монографія. Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2018. 312 с.
2. Білозір Г. В. Внутрішній аудит у державному секторі: теорія, методологія, практика: монографія. Київ : КНЕУ, 2020. 244 с.
3. Більшівцівська селищна рада. Пояснювальна записка до річного звіту про виконання бюджету за 2024 рік URL: <https://bilshivcivskagromada.if.gov.ua>. (дата звернення: 16.10.2025)
4. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії : підручник / пер. з нім. Київ : Вид-во «Основи», 2018. 544 с.
5. Бондаренко І. В. Цифрова трансформація державного сектору: виклики та можливості. *Фінанси України*. 2023. №7. С. 99–106.
6. Бондаренко І. В. Цифровізація публічних фінансів як основа підвищення ефективності державного управління. *Фінанси України*. 2023. №9. С. 77–83.
7. Бурлуцька К. В. Особливості формування та використання коштів бюджетних установ. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4b66ffb4-6bea-4c15-9447-403fb100deb9/content> (дата звернення: 08.10.2025)

8. Бурякова Н. С. Організація системи внутрішнього фінансового контролю у публічному секторі економіки. *Фінанси України*. 2021. № 5. С. 49–56.

9. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку. Житомир: Рута, 2019. 512 с.

10. Бюджет Більшівцівської селищної територіальної громади URL: <https://openbudget.gov.ua/local-budget/0950600000/info/profile> (дата звернення: 08.10.2025)

11. Бюджетне фінансування: поняття і принципи URL: <https://studies.in.ua/fnansove-pravo-shporu/3359-byudzhethne-fnansuvannya-ponyattya-principi.html#:~:text=%D0%91%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B5%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%E2%80%93%D1%86%D0%B5%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%82%D0%B0,%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9>.
(дата звернення: 26/09/2025)

12. Бюджетний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). Документ 2456-VI, чинний, поточна редакція від 04.07.2025, підстава - 4468-IX2010, № 50-51, ст.572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 29.09.2025)

13. Бюджетний кодекс України. Стаття 15. Джерела фінансування бюджету. URL: <https://i.factor.ua/ukr/law-52/section-283/article38907/?srsltid=AfmBOogemf7E1Wwmy68zr-042Zg4UFuievu8QSAIu5FOXMXFu1QwaHi> (дата звернення: 29.09.2025)

14. Васильєва Н. В. Організаційно-методичні засади фінансового контролю на місцевому рівні в умовах децентралізації. *Публічне управління та адміністрування в Україні*. 2022. № 24. С. 70–76.

15. Власні надходження бюджетних установ URL: <https://oblikbudget.com.ua/article/212-vlasn-nadhodjennya-byudjetnih-ustanov> (дата звернення: 29.09.2025)

16. Вороніна Л. І. Фінансовий аналіз у бюджетних установах: методологічні аспекти. *Економіка і держава*. 2022. №4. С. 43–47.

17. Галаган О.І. Вдосконалення кошторисного фінансування бюджетних установ. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/20_04_36.pdf#page=183 (дата звернення: 08.10.2025)

18. Герасименко Л. В. Бухгалтерський облік у державному секторі: сучасні виклики та напрями розвитку. *Фінанси України*. 2021. № 5. С. 12–18.

19. Гоголь Т. В. Впровадження міжнародних стандартів обліку в державному секторі: проблеми та перспективи. *Економічний простір*. 2020. № 159. С. 40–45.

20. Гончаренко О. В. Аналітичні методи оцінки ефективності використання бюджетних ресурсів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2023. №9. С. 48–53.

21. Гусєва О.Ю. Облік у бюджетних установах: теорія та практика. К.: Центр учбової літератури, 2022. 312 с.

22. Державна аудиторська служба України. Державний фінансовий контроль: підручник / за ред. Г. В. Пліса. Київ : Держаудитслужба, 2018. 312 с.

23. Державна казначейська служба України. Положення про Державну казначейську службу України : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF> (дата звернення: 30.09.2025)

24. Думікян А.К. Механізм фінансування бюджетних установ у країнах із розвинутою та трансформаційною економікою. *Бізнес інформ*. 2017. № 8. С. 75–81.

25. Думікян А.К. Формування доходів бюджетних установ в сучасних умовах розвитку фінансових відносин. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2017. Т. 22. Вип. 7(60). С. 115–119.

26. Дяченко К.С. Особливості функціонування бюджетних установ у системі державних фінансів. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 7. С. 739–748. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/125.pdf (дата звернення: 08.10.2025)

27. Єдиний вебпортал використання публічних коштів «Spending.gov.ua». URL: <https://spending.gov.ua> (дата звернення: 10.10.2025)

28. Жиглей І. В. Внутрішній контроль у державному секторі: проблеми та напрями вдосконалення. *Фінанси України*. 2021. №2. С. 45–53

29. Журавка Ф. О. Оцінка ефективності реалізації державних цільових програм в соціальній сфері. *Бізнес інформ*. 2014. № 6. С. 202-206.

30. Журавка Ф.О., Кравченко О.В. Вдосконалення системи фінансування бюджетних установ в умовах зростання соціальної відповідальності. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/50181/6/Zhuravka_finansuvannia.pdf (дата звернення: 29.09.2025)

31. Західна О.Р., Мосолова Ю.О. Аналіз фінансування бюджетних установ та організацій в Україні. *Young Scientist*. November. № 11 (75). 2019. С. 491-495.

32. ЗВІТ про роботу відділу економічного розвитку, інвестицій та проектної роботи Більшівцівської селищної ради. URL: <https://bilshivcivskagromada.if.gov.ua/category-document/dokumentacziya-viddiluekonomichnogo-rozvytkuinvestycij-ta-proektnoyi-roboty/> (дата звернення: 08.10.2025)

33. Звіт про стан розвитку внутрішнього аудиту у секторі публічного управління за 2023 рік. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 16.10.2025)

34. Іванов І. І. Децентралізація фінансування бюджетних установ: теоретичні та практичні аспекти. Київ: Вид-во «Наука», 2020. С. 45–67.
35. Інструкція з бухгалтерського обліку в державному секторі: затв. наказом Мінфіну України від 29.12.2015 № 1219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16#Text> (дата звернення: 09.10.2025)
36. Іонін Є.Є. Бюджетування як засіб реалізації ефективної фінансової політики держави. Економічний аналіз. 2013. Вип. 14. № 1. С. 260–266.
37. Кадикало О.І. Бюджетування, яке орієнтоване на результат: проблеми та перспективи. Актуальні проблеми держави і права. 2019. Вип. 82. С. 71–76
38. Кириленко О. П. Бюджетна децентралізація в Україні: проблеми та напрями удосконалення фінансового контролю. *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 58–62.
39. Кириленко О.П. Фінанси (Теорія та вітчизняна практика): Навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 2022. 212 с.
40. Кіріллова Н. В. Аналітичне забезпечення оцінки ефективності використання бюджетних коштів. *Фінанси України*. 2022. №4. С. 90–97.
41. Колос І. В. Аналітичне забезпечення управління бюджетними ресурсами територіальних громад. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2022. № 3. С. 40–45.
42. Концепція цифрової трансформації публічних фінансів до 2030 року/ Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua>. (дата звернення: 16.10.2025)
43. Криничко Л., Мотайло О. Нові підходи до фінансування системи охорони здоров'я. Аспекти публічного управління. 2021. Том 9. № 2. С. 86–100.
44. Кузьмін О. Є., Лозинська О. В. Інформаційні технології у системі бухгалтерського обліку бюджетних установ. *Фінанси України*. 2022. №7. С. 91–99.
45. Купалова Г. І. Фінансовий контроль: сутність, функції, класифікація. *Фінанси України*. 2020. №2. С. 75–82.

46. Куцик П. О., Кулиняк І. Я. Фінансовий аналіз у державному секторі: теорія та практика. *Фінанси України*. 2021. № 7. С. 68–78.
47. Куцик П. О., Кушнір С. О. Трансформація бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки: проблеми та перспективи. *Економіка та держава*. 2022. №4. С. 112–116.
48. Левадський І. Зміни до Бюджетного кодексу вже чинні. URL: <https://oblikbudget.com.ua/news/91364-zminy-do-biudzhetnogo-kodeksu-vzhe-chynni> (дата звернення: 01.10.2025)
49. Левченко О. М. Цифрова трансформація фінансового контролю в Україні: виклики та перспективи. *Фінанси України*. 2022. № 6. С. 58–65.
50. Литвин К. О. Інноваційні технології аналізу у сфері публічних фінансів. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 47–53.
51. Литвин Л. М. Фінансовий контроль у бюджетній системі України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Фінанси України*. 2021. №6. С. 86–95.
52. Мазаракі А. А. *Публічні фінанси: теорія, методологія, практика державного фінансового контролю* : монографія. Київ : КНЕУ, 2020. 284 с.
53. Матросова В.О. Проблеми фінансування бюджетних організацій на основі кошторису. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Вип. 3. 11 с.
54. Меліхова Т. О. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: проблеми та шляхи вдосконалення. *Облік і фінанси*. 2019. № 4(86). С. 88–93.
55. Мельник Л. Г. Аналітичне забезпечення управління у бюджетному секторі економіки. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2023. №9. С. 72–76.
56. Мельник Л. Г. Контроль у бюджетній сфері як складова аналітичного забезпечення управління. *Економіка і держава*. 2022. №8. С. 63–67.
57. Мельник Л. Г. Цифровізація обліково-аналітичних процесів у державному секторі: виклики та перспективи. *Економіка та держава*. 2021. №5. С. 62–66.

58. Методичні підходи до здійснення зовнішнього державного фінансового контролю (аудиту). Рахункова палата України. Київ : Рахункова палата, 2019. 95 с.

59. Методичні рекомендації з організації внутрішнього аудиту в органах державного сектору. Міністерство фінансів України. Київ : Мінфін, 2011. 48 с.

60. Михайлов М. Г., Телегунь М. І., Славкова О. П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 384 с.

61. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі: наказ МФУ від 28.12.2009 № 1541. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1194.97.0> (дата звернення: 29.09.2025).

62. Новації у законодавстві, пов'язані зі сплатою платежів та їх практичне застосування. URL: <https://kh.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/937507.html> (дата звернення: 01.10.2025)

63. Новий бюджетний облік: облік доходів: від нарахування до списання. URL: <https://ibuhgalter.net/ru/newspaper/1371> (дата звернення: 30.09.2025)

64. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в державному секторі. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja> (дата звернення: 30.09.2025)

65. Облік у бюджетних установах : Навчальний посібник. / за ред. Леся В.С. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. 560 с.

66. Офіційний сайт Більшівцівської селищної ради. URL: <https://bilshivcivskagromada.if.gov.ua/> (дата звернення: 09.10.2025)

67. Пархоменко В. М. Цифровізація бухгалтерського обліку в державному секторі України. *Економіка та держава*. 2020. № 6. С. 50–56.

68. Петрова О. О. Проблеми інтеграції інформаційних систем у сфері бюджетного обліку. Харків: Вид-во «Фінанси України», 2021. С. 78–92.

69. Петрук О. М. Особливості застосування IPSAS у практиці обліку бюджетних установ України. *Фінанси України*. 2019. № 6. С. 123–130.

70. Пилипенко Л. М. Фінансовий аналіз у бюджетних установах: методичні аспекти. *Економіка і держава*. 2022. №5. С. 55–61.

71. Пігош В.А. Роль облікової політики в організації облікового процесу бюджетних установ. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. Випуск 21. С. 126-130.

72. Пігуль Н.Г., Люта О.В., Бойко А.О. Фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні. *Вісник Національного банку України*. 2015. № 1. 8 с.

73. Піхоцький В.Ф., Піхоцька О.М. Формування надходжень та використання коштів спеціального фонду державного бюджету України. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/7.pdf (дата звернення: 08.10.2025)

74. Пояснююча записка до річного звіту про виконання бюджету Більшівцівської селищної територіальної громади за 2024 рік. URL: <https://bilshivcivskagromada.if.gov.ua/category-document/informacziya-pro-vykonannya/> (дата звернення: 08.10.2025)

75. Про затвердження деяких національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. Документ z1017-10, чинний, поточна редакція від 01.01.2023, підстава - z1254-22 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text> (дата звернення: 01.10.2025)

76. Про затвердження Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах МФУ : Наказ МФУ № 995 від 14.09.2012 URL : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article (дата звернення: 29.09.2025).

77. Роз'яснення для громад: Мінфін змінив порядок реєстрації бюджетних зобов'язань в органах Казначейства. URL: <https://uacrisis.org/uk/3514674> (дата звернення: 01.10.2025)

78. Савченко В. Ф. Бюджетний менеджмент: теоретико-методологічні засади. Київ: КНЕУ, 2020. 248 с.

79. Садова М. В. Інформаційні технології у системі управління публічними фінансами. *Економіка та держава*. 2021. № 10. С. 75–81.

80. Семенець І., Шевченко С., Григорів О. (2024). Ефективність бухгалтерського обліку в державному секторі України в умовах цифровізації. *Сучасна економіка*, 47(2024), 109-115. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V47\(2024\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-16). (дата звернення: 10.10.2025)
81. Серeda О. О. Фінансування бюджетних установ: проблеми і перспективи. *Економіка та суспільство*. Випуск № 34. 2021. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1018/976> (дата звернення: 08.10.2025)
82. Система «Kazna Online»: функціональні можливості. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua> (дата звернення: 08.10.2025)
83. Система «Є-Data»: огляд та можливості. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 08.10.2025)
84. Ситник І. М. Фінансовий контроль у системі управління державними ресурсами : монографія. Київ : КНЕУ, 2020. 276 с.
85. Ситник Н.С., Західна О.Р., Стасишин А.В., Шушкова Ю.В. Бюджетна система в таблицях і схемах: навч. посібник. Львів, 2017. 180 с.
86. Станкус Т. Надання платних послуг бюджетними установами. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bb/2023/september/issue-36/article-126408.html?srsId=AfmBOopdIXZri9PddFtAoD-1K0xMWEekrebmaQG8cLduubRBv9hxrDQy> (дата звернення: 30.09.2025)
87. Ткачук Н.М., Кравчук О.В. Фінансування бюджетних установ: теоретична сутність, форми і методи. *Наука й економіка*. 2010. №2(18). 8 с.
88. Федосов В. М. Фінансова система України: сучасні тенденції та виклики розвитку. *Фінанси України*. 2020. № 5. С. 25–33.
89. Цифрова трансформація в державному управлінні: екскурсія для фахівців з інформатики. URL: https://www.researchgate.net/publication/378027364_Digital_Transformation_in_the_Public_Administrations_a_Guided_Tour_For_Computer_Scientists (дата звернення: 10.10.2025)

90. Bruusgaard K. Public Sector Accounting and IPSAS Implementation. Oslo : Norwegian School of Economics, 2018. 56 p.
91. Dlugopolskiy M. Data-Driven Governance in Public Finance: Trends and Challenges. *Public Finance Quarterly (Hungary)*. 2021. Vol. 66(2). P. 63–71.
92. OECD. Artificial Intelligence in the Public Sector: Smart Data, Better Decisions. OECD Publishing, Paris, 2021. 182 p.
93. OECD. Digital Government Review of Ukraine: Accelerating Digital Transformation for Recovery and Development. *OECD Publishing, Paris*, 2022. 154 p.
94. OECD. Internal Audit for Local Governance: Strengthening Accountability and Risk Management. Paris : OECD Publishing, 2021. 87 p. URL: 10.1787/local-audit-2021-en. (дата звернення: 16.10.2025)
95. OECD. Smart Public Finance: Using Data for Better Budgeting and Accountability. Paris : OECD Publishing, 2021. 98 p. URL: 10.1787/smart-finance-2021-en. (дата звернення: 16.10.2025)
96. Tapscott D., & Tapscott, A. Blockchain Revolution: How the Technology Behind Bitcoin Is Changing Money, Business, and the World. Penguin, 2018. 384 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

ПОЯСНЮЮЧА ЗАПИСКА
до річного звіту про виконання бюджету
Більшівцівської селищної територіальної громади за 2024 рік

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ
БІЛЬШІВЦІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

За звітний 2024 рік до бюджету Більшівцівської селищної територіальної громади мобілізовано власних і закріплених доходів загального і спеціального фондів в сумі **28207,5 тис.грн.**, що складає 103,5 відс. затвердженого плану (**27244,9 тис.грн.**), в тому числі по:

- **загальному фонду** – 26107,2 тис.гривень, або 102,7 відс. затвердженого річного плану (25426,8 тис.гривень),
- **спеціальному фонду** – 2100,3 тис.грн., або 109,5 відс.затвердженого плану (1918,1 тис.грн)

Крім того, у 2024р. одержано офіційні трансферти:

до загального фонду — 37004,5 тис.грн., зокрема:

- базової дотації — 12196,1 тис.гривень;
 - додаткової дотації на передані державою видатки з утримання закладів освіти та охорони здоров'я — 1014,4 тис.гривень;
 - додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією — 282,0 тис.грн;
 - субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення харчуванням учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти 222,0 тис.грн;
 - освітньої субвенції — 19716,9 тис. гривень;
 - субвенція з місцевого бюджету на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти 'Нова українська школа' за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету 119,2 тис.грн
 - субвенція з місцевого бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції -2987,9 тис.грн;
 - субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету- 60,7 тис.гривень;
 - інші субвенції — 405,3 тис. гривень, в тому числі із:
 - > *Івано-Франківського обласного бюджету* – 405,3 тис. гривень;
- до спеціального фонду — 544,0 тис. гривень**, зокрема:

Продовження додатку А

2

– субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення харчуванням учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти 544,6 тис. гривень,

II. ДОХОДИ

В порівнянні із минулорічними показниками, приведеними в умови 2024року ріст надходжень склав 103,2 відс., або більше 3225,7 тис.грн., з них:

- доходи загального фонду —102,7 відс., більше на 2902,4 тис.грн.,
- доходи спеціального фонду 115,5 відс ,більше на 323,3 тис.грн.

Слід зазначити, що динаміка надходжень протягом звітного бюджетного періоду була досить стабільна, зокрема по загальному фонду.

Даний результат досягнуто за рахунок зростання надходжень основних видів платежів.

	Фактично надійшло (тис.гривень)		Відхилення	
	2023р	2024р.	В сумі, тис.грн	в %
ПДФО	12669,3	14625,2	1955,9	115,4
Податок на майно,землю	4159,0	3839,8	-319,2	92,3
Єдиний податок	4914,2	5780,7	866,5	117,6

Платники	Разом сплачено (100%)	з них 64% до бюджету ТГ
Більшівцівська селищна рада ТГ	3308,1	2117,2
Більшівцівський ліцей	1894,5	1212,5
Жалибори гімназія	807,6	516,9
Кінашів ліцей	749,3	479,5
Загір'я ліцей	530,3	339,4

Серед економічно активних підприємств та СПД:

тис. гривень

Платники	Разом сплачено (100%)	з них 64% до бюджету ТГ
ПРАТ "БІЛЬШІВЦІ-РИБА"	2546,7	1629,9
КНП БІЛЬШІВЦІВСЬКА МІСЬКА ЛІКАРНЯ	2057,1	1316,5
ПСП «РІДНА -ЗЕМЛЯ»	1200,9	768,6
ПП АГРО-ВІТА	1118,5	715,8
ПЗВКП "ЕЛІТА"	876,4	560,9
ТОВ ПРИКАРПАТЕНЕРГОТРЕЙД	756,9	484,4
КНП ЦЕНТР ПМСД	553,6	354,3
СФГ "БЛУЩАК"	543,6	347,9
ПАТ "БОВІШІВСЬКА"	471,4	301,7
ТЗОВ "ЕКОПРОДУКТ"	427,9	273,8
БІЛЬШІВЦІ-ЕКО	187,7	120,1
ТЗОВ ЕЛЕКТРОРЕМСЕРВІС -ІФ	169,2	108,3
ФГ ВОЗНЯК ІГОР МИКОЛАЙОВИЧ	153,8	98,4
ТЗВО АРГУС-УКРАЇНА	89,3	57,2
ТЗОВ КЕРАМІК	70,8	45,3
ФГ ВАІС АГРО	66,4	42,5
ФГ МАТЕЙКО ЯРОСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ	53,4	34,2
ВЕЛИЧКО ІГОР ВАСИЛЬОВИЧ	47,2	30,2
ЯРЕМОВИЧ ВАСИЛЬ ВОЛОДИМИРОВИЧ	45,9	29,4
ФГ ВЕТ АГРО	43,0	27,5
ВАРИК ТАРАС РОМАНОВИЧ	41,5	26,5
НАЗАРКЕВИЧ МИКОЛА ВОЛОДИМИРОВИЧ	40,9	26,2
СТ ГОРИЦВІТ	40,6	25,9
ГОРОДЕЦЬКА ІРИНА ПЕТРІВНА	38,6	24,7
МАЙСТРУК ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ	33,8	21,6
ФГ ПОДІЛЬСЬКА ГОРА	33,8	21,6
ФГ КОРОЛЬ ІЙ «СОКІЛ»	33,7	21,6
ФОП МОГИЛЕВИЧ ВОЛОДИМИР	33,7	21,6
ЯНУШ АНАСТАСІЯ МИХАЙЛІВНА	32,9	21,1

Продовження додатку А

5

СТ БІЛЬШІВЦІВСЬКЕ	31,5	20,2
ХОДАК СВІТЛАНА ГРИГОРІВНА	30,2	19,3
ЯНУШ МИРОСЛАВА МИРОНІВНА	27,8	17,8
ЯНУШ МИХАЙЛО МИРОНОВИЧ	27,7	17,8
ФГ ЗАГРЯНКА	24,9	16,0

Надходження **єдиного податку** в загальній сумі доходів становлять 22,1 відс., або 5780,7 тис.гривень. Даний податок до бюджету громади сплачують:

-12 юридичних осіб - 281,1 тис.грн.

Платники	Разом сплачено до бюджету ТГ (тис.гривень)
ФГ ПОДІЛЬСЬКА ГОРА	96,0
ТзОВ «А.Р.С.СПЕЦ-БУД»	72,0
ФГ МРІЯ ПРИКАРПАТТЯ	34,7
ТзОВ «АНГЕЛ»	30,4
ФГ ЛІДА	17,0
ТзОВ «ЗАХІД ПРОМ АЛЬП»	15,3
ФГ ЖАЛИБОРИ	9,4
ТзОВ ОРФЕЙ	3,1

146 фізичних особи – 3279,8 тис.гривень, з яких найбільше

Платник	населені пункти	Сума (тис.гривень)
СИДОРИК ЯРОСЛАВ ВОЛОДИМИРОВИЧ	Кінашів	232,8
БУРКО МИКОЛА АНДРІЙОВИЧ	Яблунів	178,5
ГОЙ ІВАН ПЕТРОВИЧ	Жалибори	145,6
ЧУЧВАРА ЯРОСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ	Більшівці	136,6
ЧУЧВАРА ТАРАС ЯРОСЛАВОВИЧ	Більшівці	126,7
СТАНІСЛАВСЬКИЙ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ	Кукільники	114,3
СИДОРУК БОГДАН ПЕТРОВИЧ	Яблунів	106,0
ЦІВКА РОМАН РОМАНОВИЧ	Більшівці	101,7
КРЕМІНЬ ВІТАЛІЙ АНДРІЙОВИЧ	Нараївка	86,7
ПЕТРИК ІВАН ІВАНОВИЧ	Жалибори	86,1
КУЗИК ХРИСТИНА МИХАЙЛІВНА	Жалибори	82,4
ГЛИНСЬКИЙ АНТОН ВОЛОДИМИРОВИЧ	Більшівці	59,0
ВИЛКА ВАСИЛЬ СТЕПАНОВИЧ	Більшівці	55,9
КОСТЮК ПЕТРО МИХАЙЛОВИЧ	Більшівці	55,8
КОСТЮК МИХАЙЛО РОМАНОВИЧ	Більшівці	55,4
СИДОРИК ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ	Кінашів	49,3
КУРАС СОФІЯ СТЕПАНІВНА	Курів	32,9
ГАБЯК СТЕПАН МИКОЛАЙОВИЧ	Дитятин	25,9
ЛУЦІВ ОЛЕКСАНДРА ПЕТРІВНА	Більшівці	19,1

Продовження додатку А

35 сільськогосподарських товаровиробників—2219,8 тис.гривень з яких найбільше

Платники	Всього сплачено
ПРАТ «БІЛЬШВІЦІ-РИБА»	600,5
ТОВ 'МРІЯ ФАРМІНГ КАРПАТИ'	317,3
ПСП «РІДНА ЗЕМЛЯ»	273,5
ПП «АГРО- ВІТА»	243,6
СФГ «БІТУЩАК»	164,3
ТЗОВ «ГҀДВЕЛЛІ УКРАЇНА»	127,8
ПА «БОВШВСЬКА»	64,9
ПП «ГАЛИЦЬКІ АГРАРНІ ІНВЕСТИЦІЇ»	63,6
ФГ «ВОЗНЯК І.М.»	53,1
ФГ « ПЕРСЕЙ АГРО»	40,6
ФГ «БОМ»	23,0
ТЗОВ «КЕРАМПК»	18,2
ФГ «ВАІС АГРО »	15,2
ФГ ім.КАРМАНА	9,4
ФГ «МАТЕЙКО Я.М.»	5,5

Плата за землю — 3180,4 тис.гривень, яка справляється у формі земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності, займає 12,2 відс. загальних надходжень.

Найбільші платники

Платники	Сума сплати (тис.гривень)
Земельний податок з населення	268,0
ТОВ ГАЛТЕХБУД СЕРВІС	254,6
ТЗОВ «ГҀДВЕЛЛІ УКРАЇНА»	229,3
ПРАТ «БІЛЬШВІЦІ-РИБА»	213,2
ТЗОВ «ГАЛААГРО-ДОБА»	165,6
СФГ «ФОРТУНА»	150,0
ФГ АГРО-АРТЕМ	148,1
ПП «АГРО- ВІТА»	128,1
ТЗОВ ВЕСТЛЕНД АГРО	109,9
ФГ НАШІ СКАРБ	89,3
ТОВ 'МРІЯ ФАРМІНГ КАРПАТИ'	88,1
ТЗВО ЛЕМБЕРГ-АГРО	84,0
ТЗОВ «КУКІЛЬНИКИ-1»	81,0
ПАТ «ПРИКАРПАТТЯОБЛЕНЕРГО»	73,2
ТЗОВ ТРУАЕНЕРДЖІ	70,5
МУСЯКЕВИЧ ПЕТРО ПЕТРОВИЧ	53,5

Продовження додатку А

Платники	Сума сплати (тис. гривень)
ЯКУБЧАК ГАННА ВАСИЛІВНА	53,5
ТЗОВ «БІЛЬШВІЦІ-М'ЯСО»	51,2
ГАЛИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАРК	50,3
МАСЛЯК ТАРАС РОМАНОВИЧ	50,3
НАЗАРКЕВИЧ МИКОЛА ВОЛОДИМИРОВИЧ	43,4
ХОМИН ЄВГЕНІЙ ЗЕНОВІЙОВИЧ	40,3
БАРАНОВСЬКИЙ ІГОР ІГОРОВИЧ	36,2
ПЕРЕПІЧКА ІГОР ІВАНОВИЧ	35,4
ТЗОВ АРГУС УКРАЇНА	30,1
ТЗОВ С.Д.К. «КОРП»	26,5
ФОП КОСТИК Д.Д.	25,7
«ГАЛИЦЬКЕ РАЙОННЕ СПОЖИВЧЕ ТОВАРИСТВО»	24,1
УКРЗАЛІЗНИЦЯ	23,7
ГЕПКО МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ	23,2
ГАБЯК СТЕПАН МИХАЙЛОВИЧ	22,4
СТАНІСЛАВСЬКИЙ ЮРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ	21,9
ПП «ГАЛИЦЬКІ АГРАРНІ ІНВЕСТИЦІЇ»	21,8
ТЗОВ АКВА-ДІН	19,6
КАРАС ІГОР ЛЬВОВИЧ	19,0
ПАТ «УКРТЕЛЕКОМ»	16,7
ПАТ ГАЛИЦЬКА СІЛЬГОСПХІМІЯ	11,2

У звітному періоді надходження **податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки** склали 659,4 тис., з них за об'єкти:

- ▶ нежитлової нерухомості — 530,7 тис. гривень
- ▶ житлової нерухомості — 128,7 тис. гривень.
- ▶ Платники:

Платники	Сума сплати (тис. гривень)
МАСЛЯК КАТЕРИНА ТАРАСІВНА	84,0
ПП «АГРО- ВІТА»	67,7
«ГАЛИЦЬКЕ РАЙОННЕ СПОЖИВЧЕ ТОВАРИСТВО»	48,8
ТОВ «АКВА-ДІН»	42,8
МАСЛЯК ТАРАС РОМАНОВИЧ	42,2
ПАТ «ГАЛИЦЬКА СІЛЬГОСПХІМІЯ»	34,4
ПЗВКП «ЕЛІТА»	26,0
ПАТ «ПРИКАРПАТТЯОБЛЕНЕРГО»	21,0
ПАТ «УКРПОШТА»	19,5
ГЕПКО ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ	19,1
ГЕПКО МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ	19,1

Більшівцівська селищна рада

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ

Рішення

13.02.2025 року № 31
сmt. Більшівці

**Про схвалення проєкту рішення
селищної ради «Про виконання бюджету
Більшівцівської селищної ради
територіальної громади за 2024 рік»**

Відповідно до ст.76 Бюджетного кодексу України, керуючись статтею 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчий комітет Більшівцівської селищної ради вирішив:

1. Схвалити проєкт рішення селищної ради «Про виконання бюджету Більшівцівської селищної ради територіальної громади за 2024 рік» (додається).
2. Рекомендувати розглянути проєкт рішення «Про виконання бюджету Більшівцівської селищної ради територіальної громади за 2024 рік» на засіданнях постійних депутатських комісіях та на сесії Більшівцівської селищної ради та прийняти як рішення ради.
3. Контроль за виконанням рішення покласти на секретаря ради Вітовську О.І.

Селищний голова

Василь Саноцький

Продовження додатку Б

УКРАЇНА
Більшівцівська селищна рада
XXXII сесія VIII скликання

ПРОЄКТ РІШЕННЯ

від 14 лютого 2024 року

селище Більшівці

Про виконання бюджету
Більшівцівської селищної ради
територіальної громади за 2024 рік

За 2024 рік до бюджету Більшівцівської територіальної громади надійшло доходів загального та спеціального фондів з урахуванням трансфертів в сумі 65756,5 тис. гривень, що складає 93,4 відс. до затвердженого плану на вказаний період. Із загальної суми надходжень міжбюджетні трансферти склали 37549,1 тис. гривень ;

- базової дотації — 12196,1 тис.гривень;

– додаткової дотації на передані державою видатки з утримання закладів освіти та охорони здоров'я —1014,4 тис.гривень;

– додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією – 282,0 тис.грн;

– субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення харчуванням учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти 766,6 тис.грн;

– освітньої субвенції — 19716,9 тис гривень;

– субвенція з місцевого бюджету на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти 'Нова українська школа' за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету 119,2 тис.грн

– субвенція з місцевого бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції -2987,9 тис.грн;

Продовження додатку Б

– субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету- 60,7 тис.гривень;

– інші субвенції —405,3 тис. гривень.

Доходів загального фонду (без урахування трансфертів) надійшло 26107,2 тис. гривень, що становить 102,7 % до затвердженого плану .

Надходження податку на доходи фізичних осіб (питома вага у доходах загального фонду становить 56,0 відс.) склали 14625,2тис. гривень і збільшилися проти надходжень минулого року (у співставних умовах) на 1955,9 тис. гривень. До спеціального фонду надійшло доходів (без урахування трансфертів) у сумі 2100,2 тис. гривень, що становить 109,5 відс. до затвердженого плану на цей період.

Видатків загального та спеціального фондів проведено в сумі 70143,8 тис. гривень, у тому числі по загальному фонду – 64157,9 тис. гривень, по спеціальному – 5985,9 тис. гривень. Видатки соціального спрямування у видатках загального фонду складають 76,9 відс. (49315,1 тис. гривень), з них на утримання закладів освіти – 65,4 відс. (41973,8 тис. гривень), охорони здоров'я – 3,5 відс. (2261,4 тис. гривень), культури – 4,4 відс. (2852,2 тис. гривень), соціальний захист — 3,6 відс. (2227,7 тис.гривень). Із обсягу видатків загального фонду видатки по захищених статтях склали 57209,4 тис. гривень або 89,2 відс., з яких: на виплату заробітної плати спрямовано 51510,1 тис. гривень або 80,3 відс., на оплату комунальних послуг та енергоносіїв 4573,9 тис. гривень (7,1 відс.), на інші захищені статті – 1125,4 тис. гривень (1,8 відс.).

Керуючись статтями 24 та 80 Бюджетного кодексу України, статтею 26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" та враховуючи наведене, селищна рада територіальної громади вирішила:

1. Інформацію фінансового відділу щодо виконання бюджету Більшівцівської селищної ради територіальної громади за 2024 рік взяти до уваги.
2. Затвердити звіт про виконання бюджету Більшівцівської селищної ради територіальної громади за 2024 рік згідно з додатком 1.

Селищний голова

Василь САНОЦЬКИЙ

УКРАЇНА
Більшівцівська селищна рада
XXXV сесія VIII скликання

РІШЕННЯ

від 06 серпня 2025 року
 № 5986

селище Більшівці

Про виконання бюджету
Більшівцівської селищної ради
територіальної громади
за I півріччя 2025 року

За I півріччя 2025 року до бюджету Більшівцівської територіальної громади надійшло доходів загального та спеціального фондів з урахуванням трансфертів в сумі 38666,9 тис. гривень, що складає 107,8 відс. до затвердженого плану на вказаний період. Із загальної суми надходжень міжбюджетні трансферти склали 22100,1 тис. гривень:

- базової дотації – 7529,4 тис.гривень;
- додаткової дотації на передані державою видатки з утримання закладів освіти та охорони здоров'я – 464,4 тис.гривень;
- Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти 'Нова українська школа' – 710,6 тис.грн;
- Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами – 27,0 тис.грн;
- освітньої субвенції – 12039,8 тис гривень;
- Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією – 117,1 тис.грн
- Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення доплат педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти – 1185,6 тис.грн
- інші субвенції – 2,8 тис. гривень.
- Субвенція з місцевого бюджету на виконання окремих заходів з реалізації соціального проекту 'Активні парки - локації здорової України' за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету – 23,4 тис.грн

Доходів загального фонду (без урахування трансфертів) надійшло 15106,6 тис. гривень, що становить 123,5% до затвердженого плану.

Продовження додатку В

Надходження податку на доходи фізичних осіб (питома вага у доходах загального фонду становить 56,1 відс.) склали 8486,9 тис. гривень і збільшилися проти надходжень минулого року (у співставних умовах) на 2201,9 тис. гривень.

До спеціального фонду надійшло доходів (без урахування трансфертів) у сумі 1460,2 тис. гривень, що становить 95,9 відс. до затвердженого плану на цей період.

Видатків загального та спеціального фондів проведено в сумі 37424,6 тис. гривень, у тому числі по загальному фонду – 35350,5 тис. гривень, по спеціальному – 2074,1 тис. гривень. Видатки соціального спрямування у видатках загального фонду складають 77,6 відс. (27444,4 тис. гривень), з них на утримання закладів освіти – 68,5 відс. (24225,1 тис. гривень), охорони здоров'я – 2,9 відс. (1050,7 тис. гривень), культури – 3,7 відс. (1295,2 тис. гривень), соціальний захист – 2,5 відс. (873,4 тис. гривень). Із обсягу видатків загального фонду видатки по захищених статтях склали 32391,6 тис. гривень або 91,6 відс., з яких: на виплату заробітної плати спрямовано 29411,4 тис. гривень або 83,2 відс., на оплату комунальних послуг та енергоносіїв 2440,0 тис. гривень (6,9 відс.), на інші захищені статті – 540,2 тис. гривень (1,5 відс.).

Керуючись статтями 24 та 80 Бюджетного кодексу України, статтею 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та враховуючи наведене, селищна рада **вирішила:**

1. Інформацію фінансового відділу щодо виконання бюджету Більшівцівської селищної ради територіальної громади за I півріччя 2025 р взяти до відома.
2. Затвердити звіт про виконання бюджету Більшівцівської селищної ради територіальної громади за I півріччя 2025 року згідно з додатком 1.

Селищний голова

Василь САНОЦЬКИЙ

Додаток 1
до рішення сесії від 14.02.2025р

ЗВІТ
про виконання бюджету Більшівцівської селищної територіальної
громади за 2024 рік

тис.грн.				
Код	Найменування доходів згідно із бюджетною класифікацією	План на 2024 рік з урахуванням змін	Виконання	відсоток виконання
Загальний фонд				
11010000	Податок та збір на доходи фізичних осіб	14 285,3	14 625,2	102,4
11020200	Податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	1,5	4,5	300,0
13010200	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування)	29,2	29,9	102,4
13030100	Рентна плата за користування надрами для видобування бурштину	0,1	0,1	100,0
13040200	Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення		1,7	
14040100	Акцизний податок з реалізації виробниками та/або імпортерами, у тому числі в роздрібній торгівлі поточних виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, що оподатковуються згідно з підпунктом 213.1.1	80,0	128,5	160,6
14040200	Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів (крім тих, що оподатковуються згідно з підпунктом 213.1.14 пункту 213.1 статті 213 Податкового кодексу України)	110,0	124,8	113,5
18010200-18010400	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	636,9	669,3	123,0
18010500-18010900	Плата за землю	3 125,6	3 180,4	101,8
18050000	Єдиний податок	5 727,0	5 780,7	100,9
21010300	Частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету	5,0	10,6	212,0
21081100	Адміністративні штрафи та інші санкції	14,0	14,0	100,0
21081500	Адміністративні штрафи та інші санкції	30,7	30,7	100,0
22012500	Плата за надання інших адміністративних послуг	99,4	99,5	100,1
22012600	Адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх об'єкти	1 128,6	1 141,1	101,1
22012900	Плата за скорочення терміну надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх об'єкти і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а також плата за надання інших платних послуг	60,1	69,3	115,3
22060000	Інші надходження			
22080400	Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	180,0	188,4	104,7
22090000	Державне мито	0,1	0,1	100,0
24060300	Інші надходження	14,3	18,4	128,7
	Разом доходів загального фонду (без трансфертів)	26 428,8	28 107,2	102,7
41000000	Міжбюджетні трансферти загального фонду	42 621,3	37 004,6	87,0
41020100	Базова дотація	12 196,1	12 196,1	100,0
41021400	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією	282,0	282,0	100,0
41033300	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення харчуванням учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти	488,1	222,0	45,5
41033900	Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	19 716,9	19 716,9	100,0
41040200	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я	1 014,4	1 014,4	100,0
41050600	Субвенція з місцевого бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жили приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які зазнали незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції	2 987,9	2 987,9	100,0
41050900	Субвенція з місцевого бюджету на проекти, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виживання, наближення до сімейних, підтримку малих групових будинків та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування	4 988,0		
41051200	Субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	60,7	60,7	100,0
41051400	Субвенція з місцевого бюджету на забезпечення ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	381,9	119,2	31,2
41053900	Інші субвенції з місцевого бюджету	405,3	405,3	100,0
	ВСЬОГО ДОХОДІВ загального фонду	87 948,1	88 111,7	92,9
	Спеціальний фонд	1 875,9	2 099,7	481,8
19010100	Експлуатаційний податок, який справляється за викидів в атмосферу повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (за винятком викидів в атмосферу повітря двоциклового вуглецю)		2,0	
19010200	Надходження від окисів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти		5,2	

Продовження додатку Г

41033300	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення харчування учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти	544,6	544,6	100,0
	ВСЬОГО ДОХОДІВ спеціального фонду	2 482,7	2 644,8	107,4
	Разом доходів загального та спеціального фондів (без трансфертів)	27 344,9	28 207,4	103,2
	Разом доходів загального та спеціального фондів	70 410,8	86 768,6	93,4

Код	Найменування видатків	План на 2024 рік з урахуванням змін	Виконання	відсоток виконання
	Загальний фонд			
0100	Державне управління	10 398,7	10 159,9	97,7
1000	Освіта	42 940,8	41 973,8	97,7
2000	Охорона здоров'я	2 294,3	2 261,4	98,6
3000	Соціальний захист та соціальне забезпечення	2 342,9	2 227,7	95,1
4000	Культура і мистецтво	2 903,9	2 852,2	98,2
5000	Фізична культура і спорт	480,0	478,3	99,6
6000	Житлово-комунальне господарство	1 989,0	1 588,9	79,9
7000	Економічна діяльність	1 827,7	1 359,7	74,4
8000	Інша діяльність	1 624,2	1 206,0	74,3
9000	Міжбюджетні трансфери	50,0	50,0	100,0
	Разом видатків загального фонду	88 861,6	84 167,8	96,0
	Фінансування			
	Дефіцит (-) /профіцит (+)	-1 096,6	4 158,3	-379,2
200000	Внутрішнє фінансування	-1 096,6	4 158,3	86,8
208100	Фінансування за рахунок змін залишів коштів бюджетів	8 085,2	8 085,2	43,4
208400	(фонду)	-9 281,8	-4 026,9	43,4
208320	Передача коштів із спеціального фонду до загального	100,0	100,0	
	Спеціальний фонд			
0100	Державне управління	95,0	70,5	74,2
1000	Освіта	1 318,3	1 018,3	77,2
3000	Соціальний захист та соціальне забезпечення	3 030,0	3 030,0	100,0
4000	Культура і мистецтво		6,6	
6000	Житлово-комунальне господарство	5 003,0	15,1	0,3
7000	Економічна діяльність	793,6	793,6	100,0
8000	Інша діяльність	671,1	671,1	100,0
9000	Міжбюджетні трансфери	384,9	380,7	98,9
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ спеціального фонду	11 286,8	6 886,8	63,0
	Фінансування			
	Дефіцит (-) /профіцит (+)	9 478,7	4 026,9	42,6
208000	Фінансування за рахунок змін залишів коштів бюджетів			
208100	Фінансування за рахунок змін залишів коштів бюджетів	196,9	196,9	
208400	(фонду)	9 281,8	4 026,9	43,4
208320	Передача коштів із спеціального фонду до загального	-100,0	-100,0	100,0
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ загального і спеціального фондів	78 147,4	70 143,8	89,8

Продовження додатку Д

Додаток 1
до рішення сесії від 06.08.2025р.

ЗВІТ
про виконання бюджету Більшівцівської селищної територіальної
громади за I півріччя 2025 року

тис.грн.				
Код	Найменування доходів згідно із бюджетною класифікацією	План на 2025 рік з урахуванням змін	Виконання	відсоток виконання
Загальний фонд				
11010000	Податок та збір на доходи фізичних осіб	14 975,7	8 486,9	56,7
11020300	Податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	4,5	2,0	44,4
13010300	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування)	30,0		
13030100	Рентна плата за користування надрами для видобування інших корисних копалин загальнодержавного значення	0,2	0,1	50,0
13040100	Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення	1,7		
14040100	Акцизний податок з реалізації виробниками та/або імпортерами, у тому числі в роздрібній торгівлі, тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, що оподатковуються згідно з підпунктом 213.1.1	120,0	64,6	53,8
14040300	Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлею піддавальних товарів (крім тих, що оподатковуються згідно з підпунктом 213.1.14 пункту 213.1 статті 213 Податкового кодексу України)	120,0	57,6	48,0
18010200-18010400	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	710,8	276,0	38,8
18010500-18010900	Плата за землю	3 322,0	1 817,7	54,7
18050000	Єдиний податок	6 754,2	3 794,4	56,2
21010300	Частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету	10,0		
21080500	Інші надходження		11,2	
21081100	Адміністративні штрафи та інші санкції	14,0	35,9	256,4
21081500	Адміністративні штрафи та інші санкції	30,0	14,5	48,3
22012500	Плата за надання інших адміністративних послуг	95,0	35,6	37,5
22012600	Адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяження	1 000,0	383,9	38,4
22012900	Плата за скорочення терміну надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяження і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а також плата за надання інших платіжних послуг	66,1	19,7	29,8
22060000	Інші надходження			
22080400	Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	132,0	8,6	6,5
22090000	Державне мито	0,2	0,1	50,0
24060300	Інші надходження	97,7	97,8	100,1
	Разом доходів загального фонду (без трансфертів)	27 484,1	16 108,8	55,0
Міжбюджетні трансферти загального фонду				
41000000		82 132,8	22 100,1	663,8
41020100	Базова дотація	15 059,2	7 529,4	50,0
41021400	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією	117,1	117,1	100,0
41033900	Освітні субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	13 449,2	12 039,8	89,5
41035400	Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	45,2	27,0	59,7
41036000	Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти "Нова українська школа"	1 257,9	710,6	56,5
41036300	Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення доплат педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти	1 185,6	1 185,6	100,0
41040200	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я	929,2	464,4	50,0
41053900	Інші субвенції з місцевого бюджету	18,9	2,8	14,8
41057700	Інші субвенції з місцевого бюджету	70,3	23,4	33,3
	ВСЬОГО ДОХОДІВ загального фонду	68 816,7	37 208,7	62,4
Спеціальний фонд				
19010100	Екологічний податок, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (за винятком викидів в атмосферне повітря двоокису вуглецю)	1 521,9	1 443,1	719,7
19010300	Надходження від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти		8,0	
19010300	Надходження від розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини		0,4	

Продовження додатку Д

41053900	інші субвенції з місцевого бюджету			
ВСЬОГО ДОХОДІВ спеціального фонду		1 621,8	1 480,2	96,8
Разом доходів загального та спеціального фондів (без трансфертів)		28 008,0	18 688,8	67,1
Разом доходів загального та спеціального фондів		81 138,8	38 888,8	83,2

Код	Найменування видатків	План на 2024 рік з урахуванням змін	Виконання	відсоток виконання
Загальний фонд				
0100	Державне управління	13 232,7	5 894,6	44,5
1000	Освіта	34 435,8	24 225,1	70,3
2000	Охорона здоров'я	2 223,8	1 050,7	47,2
3000	Соціальний захист та соціальне забезпечення	2 087,9	873,4	41,8
4000	Культура і мистецтво	2 598,8	1 295,2	49,8
5000	Фізична культура і спорт	193,7	6,9	3,6
6000	Житлово-комунальне господарство	2 423,2	802,6	33,1
7000	Економічна діяльність	1 913,7	348,2	18,2
8000	Інша діяльність	1 152,9	401,4	34,8
9000	Міжбюджетні трансфери	452,4	452,4	100,0
Разом видатків загального фонду		80 714,8	36 360,6	58,2
Фінансування				
Дефіцит (-) /профіцит (+)		-2 115,9	2 263,6	-107,0
200000	Внутрішнє фінансування	-2 115,9	2 263,6	-19,4
208100	Фінансування за рахунок зміни залишків коштів бюджетів	3 060,0	1 760,9	-9,7
208400	фонду)	-5 175,9	502,7	-9,7
Спеціальний фонд				
0100	Державне управління	132,8	56,9	42,8
1000	Освіта	3 384,6	1 566,2	46,3
3000	Соціальний захист та соціальне забезпечення	138,4	138,4	100,0
4000	Культура і мистецтво	59,9	59,9	100,0
8000	Інша діяльність	252,7	252,7	100,0
9000	Міжбюджетні трансфери	60,0		
ВСЬОГО ВИДАТКІВ спеціального фонду		4 028,4	2 074,1	61,6
Фінансування				
Дефіцит (-) /профіцит (+)		5 720,5	857,4	16,0
208000	Фінансування за рахунок зміни залишків коштів бюджетів			
208100	Фінансування за рахунок зміни залишків коштів бюджетів	544,6	354,7	
208400	фонду)	5 175,9	502,7	8,7
ВСЬОГО ВИДАТКІВ загального і спеціального фондів		84 743,3	37 424,8	67,8